

Glasnikmira

ISSN 1840-1414

Čestit Božić

Tema broja: BOŽIĆ

Onima koji mrkli mrak
obitavahu, svijetlost jarka sinu

Kako se ispravno
pripremati za Božić?

Vrijeme nade

Znak Sina Čovječjega

Dijete u rovu

Božić - rođenje
jednoga od nas

Božić i novi principi

Zašto su važne obiteljske
tradicije?

Božić: rođenje svjetla
ili umiranje u tami?

Mali Isus ili Djed Božićnjak?

I danas vam nosim novorođenog Isusa u naručju. On koji je Kralj neba i zemlje, On je vaš mir. Nitko vam, dječice, ne može dati mir kao On koji je Kralj mira. Zato Mu se poklonite u svojim srcima, izaberite Ga i imat ćete radost u Njemu. On će vas blagosloviti svojim blagoslovom mira. (25. 12. 2006.)

GLASNIK MIRA

Utemeljitelj i nakladnik
Informativni centar MIR Međugorje

Glavni urednik

Mario Vasilj Totin
e-mail: mario.vasilj@medjugorje.hr
Tel.: 00 387 36 653 323

Služba preplate

Lidija Paris
e-mail: lidija_paris@medjugorje.hr
Tel.: 00 387 36 653 342

Lektura

Ana Vulelija

Grafičko oblikovanje

SBD, Mostar

Tisak

Fram Ziral, Mostar

List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije pod brojem R-05-05-42-2175-86/06 od 12. siječnja 2006.

Godišnja pretplata (12 brojeva): Hrvatska 120 HRK, BiH 30 KM, europske zemlje 30 €, Švicarska 50 CHF, USA i Kanada 42 €, Južna Amerika 48 €, Australija 51 €

UPLATE

Iz BiH u KM: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Unicredit Bank, Žiroračun broj 33 8120 2 20114 5352

Iz Hrvatske u HRK: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Adresa: Gospin trg 1, 88266 Međugorje, Bosna i Hercegovina, Naziv banke: Splitska banka/Societe Generale Group, Broj računa: 2330003-1152749911, IBAN: HR3923300031152749911, SWIFT SB: SOGEHR22

Iz Švicarske u CHF: Katholische Kroatienmission, Postfach 9057, 8036 Zürich. Naziv banke: UBS AG Zürich - Wiedikon (0270/00), Kontonummer: 805418.40A (svrha uplate: Glasnik mira), IBAN: CH63 0027 0270 8054 1840 A, BIC: UBSWCHZH80A, UBS Postkonto Nr: 80-2-2

Iz svih zemalja EU u €: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. Čitluk, Gospin trg 1, 88266 Međugorje. Naziv banke: LIGA BANK EG (svrha uplate: Glasnik mira), BIC: GENODEF1M05, IBAN: DE88750903000002155044

Za sve valute iz drugih zemalja: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: UniCredit Bank, SWIFT: UNCRBA 22, IBAN: BA 39 3380 6048 0281 0221 (svrha uplate: Glasnik mira)

Adresa: Glasnik mira, Gospin trg 1, 88266, Međugorje, BiH

e-mail: glasnikmira@medjugorje.hr, **Internet:** www.medjugorje.hr, www.medjugorje.hr/hr/glasnik-mira

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vatikanskog koncila, nakladnik izjavljuje da nema nakanu preteći sud Crkve o nadnaravnosti prirode događaja i poruka o kojima je riječ na ovim stranicama. Taj sud pripada kompetentnom autoritetu Crkve, kome se autor potpuno podvrgava. Riječi poput "ukazanja, čudesa, poruke" i slično imaju ovdje vrijednost ljudskog svjedočenja.

Iz sadržaja

Fotografija na naslovnici: Kirk J. Richards

Onima koji mrkli mrak obitavahu, svijetlost jarka sinu,

FRA T. PERVAN

Gospina škola

Plodovi minule Godine milosrđa, FRA I. DUGANĐIĆ

Svetište prema općem zakoniku kanonskog prava (2), FRA J. BRKAN

Gospa nas ljubi u svome Sinu, M. STELZER

Međugorje – naš drugi dom, I. FABIĆ

Razgovor s fra M. Šegom, M. VASILJ IĆIN

Predodređeni za zajedništvo, P. TOMIĆ

Neka nova bliskost, P. TOMIĆ

Događajnica

Tema broja: Božić

Kako se ispravno pripremati za Božić?, FRA M. ŠAKOTA

Vrijeme nade, FRA P. KOMLJENOVIĆ

Znak Sina Čovječjega, FRA T. PERVAN

Dijete u rovu, FRA G. AZINOVIĆ

Božić – rođenje jednoga od nas, FRA M. KNEZOVIĆ

Božić i novi principi, FRA M. ŠAKOTA

Zašto su važne obiteljske tradicije?, K. MILETIĆ

Posljednja kod jaslica, M. MILETIĆ

Božić: rođenje svjetla ili umiranje u tami?, FRA F. MUSIĆ

Mali Isus ili Djed Božićnjak?, B. SKOKO

Božićna priča, M. KRAJINA

Putopis Svetom zemljom

Maslinska gora (I), FRA A. ŠAKOTA

Iz života Crkve

Hrvatsko kršćansko nazivlje

Riječ Božić i njezine izvedenice, M. MAMIĆ

Znanost i vjera

Točka preokreta ili okretna točka, I. MUSIĆ

Dnevna misna čitanja

Poštovani čitatelji *Glasnika mira*, hvala na pitanjima, prijedlozima i savjetima koje nam šalžete. Pozornost posvećujemo samo i isključivo potpisanim pismima.

Uvodnik

UREDNIK

MARIO VASILJ TOTIN

Dođi, Gospode Bože! Maranatha!

DOŠAŠĆE JE VRIJEME OČEKIVANJA BOGA KOJI DOLAZI.

Ljudska srca nestrpljivo žude zoru u kojoj će odjeknuti vijest da nam se rodilo Dijete, Gospod Bog. Očekujemo obećanje – ozbiljno i neporecivo – da nismo siročad, da smo spašeni i da nas očekuje radost života. Crkva nas priprema i poziva na molitvu. Želi da se u štalicama našega srca dogodi ispit savjesti, ozbiljna priprava za dolazak Onoga koji nam je smisao života. Misna čitanja ističu svjetlo i nadu što se pojavljuju usred tame. Na misama zornica-ma slušamo upozorenja na početke i krajeve, na vječnu radost i na kraj kada ni krajeva više ne će biti, kad će sve biti u Bogu proslavljeno.

U toj svijesti i spoznaji svako plemenito ljudsko srce ne može zaboraviti svoj vjernički identitet, ne može zaboraviti bistre izvore na kojima je tažilo žeđ duše, snažilo se da životu odgovori životno i hrabro. Da, čovjek se posebno u došašću sjeća i misli: o sebi, o bližnjemu, o narodu i cijeloj Crkvi. Dušom osluškuje i razumom odlučuje, moli i djeluje. Osobnom molitvom i svakodnevnim životom želi biti spona koja povezuje kršćane i sve ljude dobre volje. U tom smislu baš se u Međugorju nalazi izvrstan primjer i predložak: malo je mjesta na zemljovidu svijeta koja toliko zrače voljom za apostolat, u kojima tolike Bog povezuje, hrabri i liječi. Da, Kraljica Mira nas uči da je Crkva široka, da zastupa ljubav, a ne mržnju, istinu umjesto laži, da prihvaća i savezništvo svijeta jedino u ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Naviješta radosnu vijest bez razlike, jer u evanđelju, u ljubavi nema razlike. „Tko više ljubi, on je u svojem odnosu prema drugima jednostavniji“, poučavao nas je naš fra Slavko Barbarić.

Kršćanski hod prema pisanom i nepisanom zakonu ima samo jedan cilj, a to je vječno spasenje. Čovjek žedan ljubavi Božje koračat će radosno i ponosno križnim putem, ali i ljepotama života, sve do punine. To je ozbiljna odluka koja spada u duhovno viteštvo i ne može se od nje pobjeći. Suđena je svakom pojedincu, obitelji i narodu. Svatko od nas je pozvan i ovdje u Međugorju – Kraljica Mira nas na to priprema svojim porukama – da mišlju, riječju i djelom sudjelujemo u širenju kraljevstva Njezina Sina. I doista, kroz došašće nam se valja upitati: Kakva nam je misao, kakva nam je riječ i kakvo nam je djelo? Po rezultatima i odgovorima zaključit ćemo onda kakav nam je život, kakvi smo kao osobe, župa i Crkva. Upravo ovo u došašću nam može poslužiti da ispitamo svoju kršćansku, katoličku i vjerničku zrelost.

Ovoga se Božića doista imamo čemu radovati. Po Djetetu i s Djetetom i u Djetetu – kojeg je rodila, njegovala i čuvala Majka Marija – minulo je deset godina rada *Glasnika mira* na njivi Gospodnjoj, u službi Crkve i naroda. *Glasnik mira* u proteklom je desetljeću bio svojevrсно zrcalo duhovnoga stanja u Međugorju i Hercegovini. Naš rad vrjednovalo je i Hrvatsko društvo katoličkih novinara i dodijelilo nam je priznanje o desetogodišnjoj obljeta-nici. Bogu smo zahvalni i o ovom Božiću možemo izreći prisegu da sav naš rad ima samo jedan cilj: želimo biti trajno došašće, Boga čekati i proslaviti, a bližnjega ohrabriti i u vjeri jačati. To je, postaje jasno, karizma i naše poslanje. Gospa u Međugorju nas tomu uči. Dođi, Gospode Bože! Maranatha!

FRA TOMISLAV
PERVAN

„Narod koji je u tmmini hodio, svjetlost vidje veliku. One što mrklu zemlju obitavahu, svjetlost jarka obasja... Jer, Dijete nam se rodilo... ime mu je: Savjetnik divni, Bog silni, Otac vječni, Knez mironosni...“ (Iz 9,2sl.)

JEDNA OD TEMELJNIH ZNAČAJKI VREMENA DOŠAŠĆA I BOŽIČNOGA VREMENA JEST SVJETLO, SVJETILJKE, RASVJETLA. Već od svetkovine Svih svetih postavljaju se svjetla, pale se, svijetle po cijelu noć. Božićna drvca, svijetle na prozorima, svaka kuća urešava se tisućama lampica i zvijezda. Idemo ususret najkraćim danima u godinu, ljudi je podsvjesno strah tame. Sve to nije samo puki ukras, nosi to sa sobom duboku simboliku. Ljudi je strah tame i mraka. Dobro se sjećamo ratnoga vremena, uzbuna, kad su gradovi morali biti u mraku, kad se nije smjelo vidjeti svjetlo u kućama, pa ni obične svijetle.

Nebitno je što namjeravate raditi u nekom prostoru. Ako je mrak, morate upaliti svjetlo, okrenuti prekidač. Bilo u potkrovlju ili u podrumu. Inače ste nemoćni. Božić nosi sa sobom mnoštvo duhovnih istina, ali je teško shvatiti bilo koju, ako se ne suočimo s temeljnom, bitnom. Naime, svijet je prostor mraka. Nikada ne ćemo naći pravi put ili vidjeti istinu svoje zbilje dok nam Krist ne zasine u srcu i duši, dok nam on ne postane Svjetlost. Na početku Isusova javnoga djelovanja navodi Matej onu gornju poruku iz proroka Izaije, a Ivan će u Proslavu reći kako *pravo svjetlo obasjava sve koji dolaze u svijet. Bio je u svijetu..., ali ga svijet ne prepozna* (Iv 1,9sl.).

ONIMA KOJI MRKLI KRAJ SMRTI OBITAVAHU, SVJETLOST JARKA SINU

SVIJET U MRAKU ZBOG ZLA I GRIJEHA

Svijet je u mraku i zbog zla u njemu, ali i neznanja. Svijet je ispunjen zlom, patnjom, pa i Isusovo rođenje (ali i suđenje te smrt) popraćeni su nasiljem, ubijanjima, nepravdom, zloporabom vlasti te beskućništvom, bijegom, traženjem azila, plaćem, ne-utješivom, bezdanom žalošću. I onda kao i danas, navlas isto.

Nikako ne možemo stvoriti sami život, istinu, radost. Treba nam svjetlo 'odozgor', pravo, kako veli Izaija: *Svjetlost jarka odozgor sinu! Na koji način? Dijete nam se rodilo!* „Savjetnik divni, Bog silni, Otac vječni, Kralj mironosni!“ (r.5)

I na drugi je način svijet u tami, mrklini noći. Nitko ne zna pravi lijek, kako izliječiti zlo, patnju. *Narod koji je u tmmini hodio, svjetlost vidje veliku*, besmrtna arija iz Händelova oratorija Messias pretkazuje Isusovo rođenje. S Isusom dolazi svjetlost. Čitamo li osmo poglavlje proroka Izaije, vidjet ćemo komu se ljudi utječu u potrazi za svjetlom i smislom. Riječ je ondje o vraćanju, bakanju, duhovima, o gatarima i vračevima koji šapću i mrmljaju, koji pitaju svoje *mrtve bogove, koji se za žive u mrtvih raspituju*, jer je svuda *mrak i strava, tmina tjeskobna* (usp. Iz 8,19 sl.). To je i danas opća pošast, traže se *posrednici-mediji*, vračevi, astrolozi, vidovnjaci, gatar i/e. Prorok veli da su *okrenuti zemlji*, prema 'ljudskim resursima', traže svoje vlastite 'eksperte', samozvane mistike, učenjake, gurue, šamane. Od njih traže rješenja za probleme svijeta. Da, i oni će samo potvrditi, svi živimo u mraku, ali ćemo ga ipak svojim silama pobijediti. Mnogi upiru pogled u države, zakone, tržište, burze, tehnologiju. Stvari su i ljudi u mraku te vjeruju da će nadići mrak vlastitim umom, napretkom, tehnikom.

Mediji nas uvjeravaju da je smisao Božića pobjeda ljubavi nad mržnjom, jedinstva i mira nad nemirnom i ratovima. Drugim riječima, svjetlo je u nama, možemo vlastitim silama raspršiti tamu svijeta. Možemo svojim silama pobijediti siromaštvo, nepravdu, nasilje, zlo, samo ako se udružimo. Kadri smo stvoriti svijet jedinstva i mira, kao što stoji pred zgradom UN-a na East Riveru: *Prekovat ćemo mačeve u plugove, koplja u srpove*. Nismo ni svjesni da je to navod iz Izaije (ali i proroka Miheja), ali ondje je riječ, da će Gospodin to učiniti, a ne ljudi svojim nastojanjima i silama.

Isus je ljepota koja ruši naše ovisnosti o zemaljskim stvarima, novcem, karijerom, seksom, lažnim glamourom. Izvodi nas iz smrtnih sjena (Mt 4,16), kamo se nitko od naših prijatelja ne zapućuje. On nam svijetli kad se sva druga svjetla utrnu u životu.

NEMOGUĆNOST SAMOOKUPLJENJA

Jesmo li kadri i sposobni promijeniti svijet? Unijeti u nj svjetlo? Jedan od najumnijih državnika s kraja stoljeća, Vaclav Havel, koji je na jedincat način duboko pronicao bit komunizma i kapitalizma, nije nimalo optimistično gledao na mogućnost da svijet može sam svojim silama riješiti velike probleme čovječanstva. Bio je svjestan da znanost, ako nije vođena moralnim principima, rađa Holokaustom i sibirskim Gulazima, stotinama milijuna žrtava. Zaključno veli, ni tehnologija, ni države, ni tržište ne mogu spasiti svijet od sukoba, etničkoga nasilja, onečišćenja okoliša, uništavanja planeta. Bez

moralnih vrijednosti osuđeni smo na propast, rasulo, degradaciju. Visoki standard ne će pomoći spasiti svijet ni čovječanstvo, demokracija nije dovoljna. I zaključuje: Treba nam zaokret prema Bogu, moramo tražiti Boga. Ljudski rod uporno zaboravlja da čovjek nije Bog. Tako umni pisac, filozof i državnik.

Svijet je u mraku i zbog zla u njemu, ali i neznanja. Svijet je ispunjen zlom, patnjom, pa i Isusovo rođenje (ali i suđenje te smrt) popraćeni su nasiljem, ubijanjima, nepravdom, zlorabom vlasti te beskućništvom, bijegom, traženjem azila, plačem, neutješivom, bezdanom žalošću. I onda kao i danas, navlas isto.

zasjala. Odozgora! Iz nebeskih visina. Svijetu je svanulo svjetlo u Isusu Kristu. Dakle, ne isred svijeta, nego izvan svijeta, onkraj svijeta dolazi nam svjetlost Transcendencije. Isus je donio to svjetlo u svijet.

ISUS - NAŠE SUNCE

I kad Biblija govori o svjetlu koje se spušta na mračni svijet, rabi simbol sunca. Sunčeva svjetlost donosi život, istinu i ljepotu. Bez sunčeve svjetlosti svi bismo se smrznjali, idemo iz bespuća u bespuće. Jasno to govori Gospodin preko Izaije. Oni zagledani u zemlju i ljudske *resurse* stvaraju samo gore stanje. Božić nam ne poručuje kao Beethovenova/Schillerova *Oda radosti*, „Zagrlite se milijuni, bit će sve bolje“. Biblija nigdje ne poručuje kako ćemo umnim savjetima pobijediti sile tame, kršćanstvo nije optimistički pogled na svijet: *Trebamo zbiti redove i sve će biti bolje*. Ni utopija, a ni distopija ne će nam učiniti budućnost ljepšom. Poruka je Božića: „Stvari su krenule zlim putem, ne možemo spasiti sami sebe. Treba nam Netko izvana. Postoji nada“. Kršćanska je poruka da je onima koji borave u predjelima mraka i smrtno jeze svjetlost jarka

moramo doživjeti poraz. Sunce nam otkriva i istinu. Pokušamo li noću voziti bez svjetala, vjerojatno ćemo se sudariti. Zašto? Svjetlo obasjava i otkriva istinu o stvarima, a Biblija nam veli kako je Bog izvor puni-

ne istine i svjetla (usp. 1 Iv 1,5sl.). Bog nam je dao razum, spoznajne sposobnosti, ne možemo spoznati Boga, a da nas on sam ne osposobi. Sunce otkriva i ljepotu stvari, a ljepota razveseljuje srce, unosi radost. U krajevima, napose na sjeveru, gdje mjesecima nema sunca, gdje magla prekriva krajolike i zemlje, ljudi pate od depresije. Netko je izračunao da cijele zime u pojedinim predjelima nema ni stotinu sati sunca. Treba nam svjetlo da nas razgaljuje, razveseljuje, a Bog je izvor ljepote, radosti, svjetla, istine. Svjedoci su tomu sveci, a Augustin je to predivno opisao u svojim *Ispovijedima*. Sve nosi na sebi neponovljivi Božji potpis.

Nikako ne možemo stvoriti sami život, istinu, radost. Treba nam svjetlo 'odozgor', pravo, kako veli Izaija: *Svjetlost jarka odozgor sinu!* Na koji način? *Dijete nam se rodilo!* „Savjetnik divni, Bog silni, Otac vječni, Kralj mironosni!“ (r.5). Pripisujemo to Bogu, ali i Novorođenomu! Ne ćemo takvo što otkriti ni u jednoj religiji. Bog postaje ljudskim bićem u Isusu. Nije Isus nikakav avatar iz indijske misli ili filmova, nego stvarni Bog!

SAVJETNIK-BOG SILNI-OTAC-KRALJ MIRONOSNI

To nas ne može ostaviti ravnodušnima, kao što Isus nije ostavljao ravnodušnima ni sve one s kojima se susretao za javnoga djelovanja. Nitko nije bio ravnodušan, ljudi su bili ili zbunjeni, ili oduševljeni, klanjali mu se i padali do nogu, ili su kipjeli od gnjeva i bijesa, mržnje. Ali nitko ga nije ni istinski prihvaćao, ili da bi u sebi rekao: Želim živjeti životom kojim on živi. Isus kao *Savjetnik divni*. Na sve se strane otvaraju tzv. 'konzultantske tvrtke', svi se prave pametnima, žele druge savjetovati. Kad nam predstoji neka odluka, idemo se posavjetovati s nekim tko je prošao sličnu situaciju, tko je osobno iskusio *scile i haribde* života. Ako se Bog zbilja rodio u štalici, položen u jaslice, pred nama je Netko koga nijedna druga religija ne poznaje. Bog je to koji nas pozna, iznutra, iz vlastita iskustva. Nijedna druga religija ne tvrdi da je Bog trpio, da je bio odvažan, da je iskusio što znači biti od prijatelja odbačen ili izdan, zanijekan, ili pak da je postao žrtvom nepravde i mržnje, da je mučen i umro na križu.

Božić nam očituje da Isus zna kroz što ćemo svi proći. Ako hodimo s njime, on nas razumije. Isus je proživio sva ljudska iskustva, nevolje, od rođenja u štali, bijega u Egipat, emigracije i azila, teška rada, manjak sredstava za život, poniženja. Nije imao gdje nasloniti glavu. Doživio je poniženje, totalni fijasko, poraz i na kraju smrt. Rodio se u siromaštvu, trpio za nas neizmerno, da bi nam pokazao put u život. Sve što je činio, činio je iz čiste ljubavi. *Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina – Jedinorođenca zbog nas!* Proživio sva naša stanja da bi nam obasjao život. Donosi svjetlo i život u svijet da bi izliječio našu duhovnu sljepoću. Isus je ljepota koja ruši naše ovisnosti o zemaljskim stvarima, novcem, karijerom, seksom, lažnim *glamourom*. Izvodi nas iz smrtnih sjena (Mt 4,16), kamo se nitko od naših prijatelja ne zapućuje. On nam svijetli kad se sva druga svjetla utrnu u životu.

LJEPOTA UMJETNOSTI - LJEPOTA I ISTINA NAŠE VJERE

Sve su to možda preozbiljne teme za Božić i radošno vrijeme Božića. Božić je vrijeme raspevanosti, predivnih melodija koje bruje na sve strane. Upravo su umjetnici pokušali izraziti u melodijama i tonovima svoje osjećaje pri skladanju. Svi su se veliki glazbenici (pa i nekatolici i nevjernici) okušali u skladanju dijelova svete mise, *Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus i Agnus Dei*. U svojoj *Missa sollemnis* genijalni Beethoven kad sklada, naskroz gluhi, *Credo*, onda se, možemo reći, titanskim snagama upire izraziti svoje: *Vjerujem*, želim vjerovati. Nebrojeno puta solisti i zbor ponavljaju riječ, uvodni *Credo*. Schubert, već obilježen skorom smrću, sklada misu u Es-duru. Riječi *Et incarnatus est* pretvara u takt 12/8 (dvanaest osminka), u pravu uspavanku malomu Isusu. Hoće da i mi zajedno s Marijom pjevamo

uspavanku Isusu u jaslama. Nije imao Isus zipku, nego tvrde jaslje, ali je umjetnik na svoj način htio izraziti zahvalnost Bogu koji postaje čovjekom, na tvrdoj postelji. Ili pak besmrtni Mozart u svojoj velikoj C-Moll misu. Punih osam (!) minuta opijeva i pjeva sopran dionicu *Et incarnatus est – i utjelovio se... et homo factus est!* Osam minuta! To se može smatrati vrhuncom Mozartove sakralne glazbe u kojoj dolazi do izražaja otajstvo Gospodnjega utjelovljenja. Lako se može pretražiti na internetu i poslušati te besmrtno napjeve i time se duhovno okoristiti. Upravo su umjetnici uz sveve najočitiji, najzorniji dokaz neponovljivosti i istinitosti Isusove osobe, poruke, kršćanstva.

U Mozarta imamo najprije božićni ugođaj, flaute, oboe, fagot. Sviraju pastoralu, pastirsku idilu i glazbu uz Isusove jaslje. Sopran pjeva intimno, radosno, zanosno, s velikom ljubavlju i zahvalnošću. Riječ je o nazočnosti Neba na Zemlji. Ljubavna pjesan malomu Isusu u kome se očitivalo Božje čovjeko-ljublje. Susret Neba i Zemlje između kojih, prije Isusova dolaska, zjapi bezdan, ponor. Bog u Isusu premošćuje bezdan, postaje čovjekom. Teologija je to, ne opisana niti iskazana riječima, već tonovima koji pokušavaju dočarati neizrecivo. Genijalni je Mozart meditirao tajnu utjelovljenja, silaska Boga među nas ljude, ali i u svakoga od nas. Bog postaje čovjekom da bi čovjek postao čovjekom, da bi se pobožanstvo (istočna teologija govori o *theosis*—pobožanstvenjenje čovjeka po Isusu i u Isusu).

Tu nam se otkriva tajna i našega života, naš odnos prema čovjeku, tijelu, duhu, Bogu. Sve što je stvoreno, prožeto je Božjom stvarnošću, a Božić nam je poruka kako možemo u svijetu susresti u svakom bratu i sestri Isusa Krista. Na licu Isusa Krista zrcali se Božje lice, ali i na licu svakoga čovjeka zrcali se lice Bogočovjeka, Isusa. Utješna je i velika to poruka i istina naše vjere o kojoj vrijedi promišljati ovih svetih dana i Bogu zahvaljivati što je postao čovjekom. *I utjelovio se – Riječ je tijelom postala i učinila nam Boga vidljivim i obasjala svijet vječnim svjetlom.*

PLODOVI MINULE GODINE MILOSRĐA

Veliki papa Ivan Pavao II. za vrijeme trajanja svoga dugog pontifikata (1978.-2005.) dvaput je proglašavao Svetu godinu, 1983. i 2000. godine. Zatvarajući Sveta vrata rimske bazilike na završetku tih dvaju jubileja, Ivan je Pavao II. molio: „Zatvaramo Sveta vrata ove bazilike; ali ih zatvaramo u uvjerenju da se vrata tvoje blagosti nikad ne će zatvoriti onima koji vjeruju u Tvoju ljubav i naviještaju Tvoje smilovanje. Zato, sveti Oče, ostavi otvorenim blaga Tvoje milosti; i svima onima koje si u ovoj godini pozvao na pokoru, obraćenje, pomirenje, udijeli da napreduju u tom novom životu te ojačani Tvojim Svetim Duhom na kraju svoga zemaljskog putovanja postignu radost Tvoga očinskog doma, kako bi imali udjela u zajedništvu svetih i Tebe vječno slavili.“

NA KRAJU POČETAK

Na svetkovinu Krista Kralja, 20. studenog 2016. papa je Franjo zaključio Godinu milosrđa. U homiliji je podsjetio da nas taj jubilej sve poziva da se vratimo onom što čini bit naše vjere. Jer, Svetu godinu ne čini niz izvanjskih manifestacija koje su obilježile to vrijeme, a koje bi sad trebalo prepustiti prošlosti i polaganom zaboravu, već je to milosni događaj na hodočasničkom putu naroda Božjega u budućnost, koji Crkva doživljava kao duhovnu okrjepu, nadahnuće, ohrabrenje i poticaj. Svi koji su, sudjelujući u bogatim duhovnim programima na raznim razinama crkvenog života, doživjeli snagu i ljepotu Božjega milosrđa, posebice na hodočašćima i u ispovjedaonici po sakramentu pomirenja, pozvani su da to postane program njihova života, prema geslu Godine milosrđa: *Budite milosrdni kao što je milosrdan Otac vaš!* (Lk 6,36) Mogli bismo to ukratko sažeti: Na kraju početak!

Dobro je uvijek imati na umu riječi kojima je papa Franjo u buli „Lice milosrđa“ najavio tu izvanrednu jubilejsku godinu: „Milosrđe – u toj riječi se objavljuje tajna Presvetog

FRA IVAN
DUGANDŽIĆ

Trojstva. Milosrđe je zadnji i konačni čin u kojemu Bog stupa pred nas. Milosrđe je osnovni zakon što počiva u srcu svakoga čovjeka i određuje njegov pogled, ako ispravno gleda na brata i sestru koje susreće na putu života. Milosrđe je put koji povezuje Boga i čovjeka, jer ono otvara srce za nadu da smo, unatoč našoj ograničenosti zbog naše krivnje, vječno ljubljani.“

MILOSRĐE - POTREBA NAŠEGA VREMENA
Čitavo 20. stoljeće, koje se diči velikim napretkom čovjekova uma i duha, obilježeno je nemilosrdnim ratovima, razaranjima, stradanjima, progonima, logorima... Mnogim ljudima je upravo to stradanje, pogotovo stradanje nevinih i nemoćnih, glavni razlog što ne mogu vjerovati u Boga, jer on bi to spriječio, kad bi postojao – kažu oni. Neki će ironično reći da je „naočigled svega toga zla nijekanje Božje opstojnosti ustvari na veću slavu Božju“ (O. Marquard). Izmučeno neviđenim stradanjima čitavog jednog stoljeća, čovječanstvo je ušlo u novo stoljeće sa žarkom željom za mirnim i sretnim životom i s velikom nadom da se ništa od tih starih zala ne će ponoviti. Međutim

događaji od 11. rujna 2001. u New Yorku pokazali su da su to bili samo pusti snovi i želje. Novi i sve užasniji oblici terorizma kojima svjedočimo iz dana u dan siju sve veći strah među ljudima i prijete da zahvate čitav svijet.

I upravo u teškim vremenima minulog stoljeća pa sve do danas Bog se pobrinuo da Crkvom upravljaju veliki pape koji su u vremenima nemilih stradanja čovječanstva znali ukazati na milosrdne crte Božjeg lica. A njihove napore pratile su svetačke pojave koje su snagu Božjeg milosrđa uvjerljivo živjele i druge na milosrđe poticale. Samo pet godina po završetku najkrvavijeg rata u povijesti čovječanstva, Sveta godina koju je 1950. proglasio papa Pio XII. ostala je upamćena posebno po proglašenju svetom djevojčice Marije Goretti (1890.-1902.).

Sa samo dvanaest godina podnijela je mučeničku smrt braneci djevojačku nevinost i čast od okrutnog silovatelja. Zadobivši u neravnopravnoj borbi teške ozljede, prije nego će izdahnuti izgovorila je riječi: „S neba ću moliti za njegovo obraćenje. Radi Isusa želim da i on bude sa mnom u

U vremenu velikih previranja i stradanja, ne samo brojnih pojedinaca već i cijelih naroda, Crkva mora svjedočiti Kristovo milosrđe. A to će moći u onoj mjeri koliko u njoj bude milosrdnih pojedinaca. Za to je potrebno evanđeoske dosljednosti i hrabrosti koja u najtežim kušnjama znade resiti upravo maloga čovjeka.

raju.“ I doista kratko pred Božić 1937. ubojica je s izrazom iskrenog pokajanja od Marijine majke molio oprost, a ona mu je kao prava kršćanska odgovorila: „Ona ti je oprostila, Bog ti je oprostio, i ja ti opraštam“, a onda su zajedno otišli u crkvu, sudjelovali na misi i pričestili se. Bio je to dokaz što Božje milosrđe čini u ljudima i s ljudima koji mu se otvore.

I veliki koncilski papa Ivan XXIII. može se nazvati svjedokom Božjega milosrđa. U njegovu duhovnom dnevniku koji je vodio za svoga života nalaze se brojna razmišljanja na temu milosrđa. To je posebno došlo do izražaja u njegovu govoru kojim je otvorio Drugi vatikanski sabor. Tu on kaže kako Sabor nije sazvao da ponovi učenje Crkve, koje je ionako poznato, već s drugim ciljem. „Crkva se znala oduprijeti zabludama svakoga vremena. Često ih je osuđivala, katkada i vrlo strogo. Danas međutim, Kristova zaručnica radije želi primijeniti lijek milosrđa nego oružje strogosti.“ Po tome je ostao i upamćen kao dobri i blagi papa.

IVAN PAVAO II. I NEDJELJA MILOSRĐA

Velikog papu Ivana Pavla II., kojega je Crkva u međuvremenu proglasila svetim, možemo smatrati posebnim svjedokom i promicateljem Božjega milosrđa. Kad je 16. 10. 1978. izabran za papu, snažno je pozvao: „Ne bojte se! Štoviše, širom otvorite vrata Kristu. Otvorite njegovoj spasiteljskoj vlasti granice država, gospodarske i političke sustave, široka područja kulture, uljudbe, razvitka. Krist zna što je u čovjeku. Samo on to zna.“ Na svojim apostolskim putovanjima diljem svijeta svjedočio je Kristovu milosrdnu ljubav, budeći u svim kršćanima milosrđe prema potrebitima.

Kad je 1983. odlučio proglasiti izvanrednu Svetu godinu u čast 1950. obljetnice Otkupiteljeve smrti, početne riječi bule kojom je to najavio ponovo su glasile: „Otvorite vrata Otkupitelju!“ U tom dokumentu naglasio je: „Ovaj poziv upućujem za Jubilejsku godinu Otkupitelja čitavoj Crkvi, ponavljajući poziv koji sam izgovorio na dan moga izbora za Petrova nasljednika. Od tog trenutka moji su osjećaji i moje misli na

poseban način usmjerene na Krista, Otkupitelja, na njegovo Vazmeno otajstvo, vrhunac božanske objave i nadasve ostvarenje Božjega milosrđa za ljude svakoga vremena.“

Dobro je uvijek imati na umu riječi kojima je papa Franjo u buli „Lice milosrđa“ najavio Izvanrednu jubilejsku godinu: „Milosrđe – u toj riječi se objavljuje tajna Presvetog Trojstva. Milosrđe je zadnji i konačni čin u kojemu Bog stupa pred nas. Milosrđe je osnovni zakon što počiva u srcu svakoga čovjeka i određuje njegov pogled, ako ispravno gleda na brata i sestru koje susreće na putu života. Milosrđe je put koji povezuje Boga i čovjeka, jer ono otvara srce za nadu da smo, unatoč našoj ograničenosti zbog naše krivnje, vječno ljubljani.“

Ivanu Pavlu II. Crkva zahvaljuje uvođenje nedjelje Božjega milosrđa, što se dogodilo zajedno s proglašenjem sveticom poljske redovnice Marije Faustine Kowalski, snažne svjedokinje Božjega milosrđa. A sve je to bilo još znakovitije zato što se dogodilo u Jubilejskoj 2000. godini. Tom je prigodom Ivan Pavao II. rekao: „Kako će izgledati čovjekova budućnost ovdje na zemlji? Nije nam dano da to znamo. Pa ipak, izvjesno je da uz nove napretke ne će izostati ni bolna iskustva. No svjetlo Božjega milosrđa, koje je Gospodin po karizmi sestre

Faustine želio povratiti svijetu, osvjetljivat će čovjekov put u trećem tisućljeću.“ Početak novog tisućljeća obilježen je bolnim iskustvima patnje. Hoće li ta patnja biti osvjetljena svjetlom milosrđa, ovisi o svakom od nas.

MAJKA TEREZA – SVETICA MILOSRDNE LJUBAVI

Godina milosrđa pape Franje obilježena je kanonizacijom jedne jednostavne žene koja je za vrijeme svoga života bila utjelovljenje milosrdne ljubavi prema najpotrebitijima, prozvana „anđelom siromaha“. Kako je sama gledala na svoj život u službi siromasima, najbolje otkriva jedna njezina molitva: „Bože moj, ne želim uzmaknuti. Moja zajednica su siromasi. Njihova sigurnost je moja. Njihovo zdravlje moje je zdravlje. Moj krov je onaj siromaha. Ne onih koji su jednostavno siromašni, već najsiromašnijih među siromašnima. Onih kojima se ljudi ne žele približiti iz straha da se ne zaraze ili ne uprljaju. Onih koji ne idu u crkvu, jer nemaju što obući. Onih koji ne jedu, jer su izgubili svoje sile. Onih koji na ulici padnu i znaju da tu umiru, dok ih oni živi što prolaze ignoriraju. Onih koji ne mogu više ni plakati, jer nemaju više ni suza.“

U svojoj homiliji Papa je naglasio: „Milosrđe je za nju bila ‘sol’ koja je davala okus svakom njezinu djelu i ‘svjetlo’ koje razgani tamu onih koji više nisu imali ni suze za plakati, da oplachu svoje siromaštvo i patnju. Misija Majke Terezije prožimala je periferije gradova i egzistencijalne periferije i danas nastavlja biti rječito svjedočanstvo Božje blizine najsiromašnijima od siromašnih. Neka nam ta neumorna radnica milosrđa pomogne sve više razumjeti da jedini naš kriterij djelovanja jest besplatna ljubav, lišena svake ideologije i svake veze i izlivena prema svima, bez obzira na jezik, kulturu, rasu ili vjeru.“

U vremenu velikih previranja i stradanja, ne samo brojnih pojedinaca već i cijelih naroda, Crkva mora svjedočiti Kristovo milosrđe. A to će moći u onoj mjeri koliko u njoj bude milosrdnih pojedinaca. Za to je potrebno evanđeoske dosljednosti i hrabrosti koja u najtežim kušnjama znade resiti upravo maloga čovjeka. Na to je u olovnim godinama Hitlerova režima u Njemačkoj podsjetila njemačka Židovka Anna Seghers 1939. svojim romanom „Sedmi križ“. Sedam zatočenika koncentracijskog logora Westhofen uspijeva pobjeći, ali zakratko. Šestorica su uskoro uhićena i vraćena u logor, gdje su javno u krugu logora raspeti na križ. Sedmi križ ostaje prazan jer, unatoč intenzivnoj potjeri, vojnici ne uspijevaju pronaći sedmog bjegunca koji je još k tome komunist. On se vješto skriva, prisiljavajući u isto vrijeme sve s kojima dolazi u dodir da pokažu tko su i što su. Tako mu neka starica daje 5 pfeninga, jer nema više, neki ga siromašni radnik prima u stan, izlažući opasnosti cijelu svoju obitelj, a jedan župnik mu pomaže spaliti logorsku odjeću i daje mu civilnu, kako ne bi bio prepoznat. To je poruka o ljudskoj dobroti i milosrđu za sva vremena.

Fra Slavko Barbarić U školi ljubavi

Knjiga *U školi ljubavi* nastala je na temelju poruka Kraljice Mira u Međugorju. Poziv je svima nama da se upišemo u tu neophodnu školu ljubavi. Moto knjige je: Ljubav nije dar za dobre, nego temeljni uvjet života za sve, do čega i sami dolazimo čitajući ovu nadasve dobru i potrebitu knjigu molitve i ljubavi.

Fra Slavko Barbarić

U školi ljubavi

Knjigu možete naći u Suvenirnici
Centra MIR Međugorje.

SVETIŠTE

PREMA OPĆEM ZAKONIKU KANONSKOG PRAVA⁽²⁾

Neka se u svetištima obilnije pružaju vjernicima sredstva spasenja, revno naviješta Riječ Božja, prikladno unaprijeđuje bogoslužni život, osobito euharistijskim i pokorničkim slavljem, i neka se njeguju odobreni oblici pučke pobožnosti. (kan. 1234, § 1)

STATUT SVETIŠTA

U najvećem broju slučajeva, posebno to ovisi o karakteru svetišta, samim odobrenjem svetišta od mjesnog ordinarija takvo svetište postaje javna pravna osoba u Crkvi (usp. kan. 115, § 2; 116, § 1 i 2). I ona svetišta koja su od pamtvijeka, ako okolnosti to dopuštaju, mogu biti crkvene javne pravne osobe. Kao crkveno-javna pravna osoba svetište treba imati posebni statut kojim se određuje ispravno djelovanje svetišta: da ne dolazi do napetosti oko prava rektora i upravljanja vremenitim dobrima i pravnog odnosa prema ordinariju i drugim mjerodavnim vlastima. Bilo koje svetište razlikuje se od župe ili biskupije kao pravne osobe ili određene kuće ili ustanove posvećenoga života. Ono kao takvo djeluje prema vlastitom statutu. Odobrenje statuta svetišta ovisi o kakvom je svetištu riječ: 1. biskupijsko je svetište ono koje je odobrio dijecezanski biskup (kan. 1232, § 1) i on, uz pravnu proceduru, donosi statut svetišta; 2. narodno je svetište ono koje je odobrila biskupska konferencija, jer

FRA JURE BRKAN

ona donosi Statut narodnoga svetišta; 3. međunarodno svetište odobrava Sveta stolica (kan. 1231) koja ujedno donosi i Statut međunarodnog svetišta.

I jedna i druga i treća vrsta svetišta djeluje prema određenom statutu.

STATUTOM SE ODREĐUJE SLJEDEĆE:

a) Svrha svetišta jest prihvaćanje vjernika koji spontano hodočaste pojedinačno, kao i onih koji hodočaste organizirano vođeni župnikom ili nekim drugim vjernikom sa zdravom nakanom iz pobožnosti. „Čini se da su hodočašća najstariji oblik pučke pobožnosti.“¹ Posebno su u svetištima naglašene pučke pobožnosti kao što je moljenje krunice, put križa, trodnevnice i devetnice, procesije. U svetištima se na poseban način promiče slavljenje euharistije, svete ispovijedi, štovanje Bogorodice i svetaca. Procesije oko svetišta vrše se prema ustaljenom običaju. K tome, valja pridodati pastoral u svetištu: održavanje raznih vjerskih tečajeva za klerike i laike te članove

posvećenoga života, predavanja, homilije ili duhovne vježbe za sve vrste vjernika. Svrha je svetišta napredak u vjeri, pobožnosti i ona su uvijek u službi „duhovnog života dijeceze“.² To bi bio „način na koji se kršćanstvo utjelovljuje u razne kulture i narode i kako se živi i svjedoči u narodu“.³ U ovoj jubilejskoj Godini milosrđa papa Franjo izričito poziva na hodočašća u svetišta i pomirenje s Bogom i ljudima preko sakramenta svete ispovijedi.

b) Uprava svetišta. Upravu čini rektor potpomognut upravom svetišta koja se vrši na temelju posebnog statuta određenoga svetišta. Rektora

imenuje ordinarij. Članovi su uprave redoviti i počasni. Redoviti članovi djeluju prema propisima statuta, nalogu ordinarija i upravitelja. Redovito im služba traje tri godine, a može i više, ako to upravitelj smatra potrebnim. Počasne se članove imenuje zbog nekih posebnih zasluga bilo materijalnih bilo duhovnih.

c) Vlasništvo dobara svetišta i upravljanje vremenitim dobrima pojedinoga svetišta uređuje se posebnim statutom svetišta, ako postoji. Zato treba razlikovati dijecezansko svetište od svetišta koja pripadaju nekoj ustanovi posvećenoga života.

U takvom slučaju trebalo bi se držati općih propisa svetišta, također propisa pojedinih ustanova posvećenoga života i propisa o odnosu između mjesnog ordinarija i ustanova posvećenoga života. Neka izuzetost nije predviđena kada svetište pripada redovnicima. Ostalo se na tome da se i u slučaju kada svetište pripada nekoj ustanovi posvećenoga života, treba ostati na propisima općeg prava što bi značilo da bi rektora svetišta trebalo imenovati dijecezanski biskup na prijedlog višeg poglavara ustanove posvećenoga života kojoj svetište pripada. To bi značilo da rektor crkve koja je ujedno i svetište treba biti svećenik koji je pozvan vršiti svoju službu, prema Općem pravu i prema statutu dotičnoga svetišta.

To bi bio član određene ustanove posvećenoga života kojoj svetište pravno pripada. U pravilu, poglavara samostana trebalo bi imenovati za rektora svetišta.⁴ U dosta slučajeva crkva u kojoj je svetište ujedno je samostanska i župna. Tu bi trebalo urediti odnose između samostana, župe i svetišta. Dalje zakonodavac u kan. 1233. kaže da se svetištima mogu dati neke povlastice kad god se vidi da to preporučuju okolnosti mjesta, mnoštvo hodočasnika i, osobito, dobrobit vjernika. U Zakoniku nema govora o izuzetosti svetišta od vlasti mjesnog ordinarija! Umjesto izuzetosti, zakonodavac se zadovoljio riječju privilegij. Povlastice ovisе o milosti crkvenih vlasti koje su mjerodavne udjeljivati posebne povlastice za određeno svetište. Rektor svetišta treba njegovati suradnički odnos između svetišta i župe kao i suradnju s voditeljima hodočašća.

d) U svetištima se trebaju obilnije pružati vjernicima sredstva spasenja s posebnom religijskom osjetljivošću. Konkretno, vjernicima treba:

1. Revno navješćivati Božju riječ.

2. Prikladno unaprijediti bogoslužni život, osobito euharistijskim i pokorničkim slavljem te neka se njeguju odobreni oblici pučke pobožnosti (kan. 1234, § 1).

Potrebno je kod gradnje novih sakralnih objekata, gdje uključujemo i svetišta, pripaziti na vjerski osjećaj naroda te se u tome smislu držati kan. 1234., § 2. Tu se zakonodavac nadahnuo na Konstituciji II. vatikanskoga sabora o svetovjerskoj liturgiji „Sacrosanctum Concilium“, (dalje: SC), br. 124. U SC br. 124. To je prvi izvor za kan. 1234., § 2., gdje čitamo:

¹ Usp. 55. Splitska sinoda, br. 536.

² Usp. Sveta kongregacija za biskupe (od 1. 1.1968), *Directorium de pastorali ministerio Episcoporum* 22.2. 1973. br. 90, b.; ondje, br. 180.

³ O pučkim pobožnostima vidi u: 55. Splitska sinoda: br. 536-554. U SC, 9, 12, 17. II. vatikanski sabor „veoma preporučuje pobožne vježbe kršćanskoga naroda“. „Liturgija ne iscrpljuje čitavu djelatnost Crkve.“ „Duhovni se život ne sastoji samo u sudjelovanju u liturgiji“, veoma se preporučuju pobožne vježbe kršćanskoga naroda.

⁴ Kan. 556. „Rektorima crkava ovdje se nazivaju svećenici kojima je povjerena briga za neku crkvu koja nije ni župna ni kaptolska niti je pripojena kući redovničke zajednice ili družbe apostolskoga života koja u njoj slavi bogoslužje.“ Prema ovome kanonu rektor je svetišta druga osoba i za njega bi važili drugačiji zakoni. U slučaju da je rektor crkve ujedno i rektor svetišta i župnik onda je na dijecezanskom biskupu i mjerodavnom poglavaru ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života da odrede, kako ne bi dolazilo do neslaganja jer se može dogoditi da ista osoba ima više naslova nad crkvom koja je ujedno župna i samostanska i svetište.

Neka biskupi vode brigu da pomnivo drže daleko od Božjih zgrada i drugih sakralnih mjesta ona umjetnička djela koja se protive vjeri, čudoređu i kršćanskoj pobožnosti te vrijeđaju pravi religiozni osjećaj, bilo zbog iskrivljenosti oblika bilo zbog nedostatne, osrednje ili prividne umjetnosti. Kod gradnje sakralnih građevina neka se brižljivo pazi da budu prikladne za obavljane liturgijskih čina i da se može postići djelatno sudjelovanje vjernika.

Većina je svetišta posvećena Bogorodici, a štovanje Blažene Djevice Marije usko je povezano s otajstvom Crkve (o čemu se govori u osmom poglavlju *Lumen Gentium*). Ona je majka Isusova i majka Crkve koja kršćani štuju kao uzor vjere. Budući da Bogorodicu časte i drugi kršćani te muslimani, posebno u svetištima treba njegovati duh ekumenizma i međureligijskog dijaloga.

ZAKLJUČAK

I na kraju, spomenimo kan. 1234, § 2. u kojemu je crkveni zakonodavac propisao: „Zavjetna svjedočanstva pučke umjetnosti i pobožnosti neka se drže u svetištima ili pripadnim mjestima tako da se vide, i neka se sigurno čuvaju.“ Svete slike, umjetnine te predmeti koje vjernici štuju treba čuvati prema propisu općeg i posebnoga crkvenog prava i posebnih odredaba Svete stolice i dijecezanskih biskupa i odredaba pojedinih viših poglavara ustanova posvećenoga života. U svetištima treba njegovati ispravnu pučku pobožnost, ne nešto proizvoljno što odudara od crkvene prakse. Za djelovanje sakramenata, posebice svete ispovijedi i pričesti kao i slavljenje svete Mise, valja uvijek održavati liturgijski zakon (kodeks rubrika). Dakle, liturgija u svetištima, ako nema drugih posebnih odobrenih propisa, treba odgovarati propisima Opće Crkve, partikularne crkve kao i zakonitim propisima ustanove posvećenoga života.

GOSPA NAS LJUBI U SVOME SINU (2/2)

KAKO SAM ODLUČIO POSTATI REDOVNIK, FRATAR?

Moj hod u Marijinoj školi molitve trajao je četiri godine, do moje dvadeset i devete godine. U tom sam razdoblju često odlazio u Međugorje, razgovarao s vidiocima, članovima molitvene grupe, pratio kateheze franjevacu u svetištu i vraćao se svaki put ispunjeniji i sretniji. Gospa je postajala sve prisutnija u mom životu. Primao sam njezine poruke kao veliki dar majčinske ljubavi. Međugorje je duboko promijenilo moj život. Ono nije samo Božji dar meni već Božji dar Crkvi i čitavom svijetu! Međugorje je izvanredno čudo koje nas želi privući onome iskonskom čudu ljubavi, Isusu.

KAKO SAM VOZEĆI KAMION MNOGE SATE PROVODIO U SAMOĆI I ŠUTNJI, VREMENA ZA MOLITVU BILO JE NA PRETEK.

Jednoga sam dana tek tako, spontano rekao sebi: „Bog ti govori u šutnji, šutnja je glas Božji!“ Svakodnevno razmatrajući Gospine poruke, osjećao sam kako se u mom srcu odnos prema Bogu sve više intenzivira. Sve snažnije sam počeo osjećati Njegovu neizmjernu ljubav. Za moj sljedeći životni korak bile su odlučujuće upravo neke od Gospinih poruka, a citirat ću jednu od njih. „Draga djeco, ne dopustite da moje Bezgrješno Srce plače krvavim suzama zbog tolikih koji se gube u grijehu. Žrtvuajte se za spasenje tolikih duša, Bog će vas zbog toga nagraditi...“ U mom srcu je neprestano rasla ljubav prema Isusu i Njegovoj Majci.

Prije sam često bio žalostan i nezadovoljan samim sobom. Imao sam dosta toga na sebi i u sebi što nisam prihvaćao. U susretu s Međugorjem doživio sam veliko unutarnje preobraženje jer sam osjetio Gospinu toplinu i u svome srcu čuo njezine riječi: „Dragi sine, ja te ljubim takvog kakav jesi!“ To je bio Božji zahvat u mom životu koji mi je vratio povjerenje u samoga sebe da sam mogao po Mariji reći svoj odlučni DA Gospodinu. A svoj sam DA Gospodinu izrekao jedne večeri dok sam se uspinjao na Križevac, idući od četvrte do pete postaje, stavljajući ga u Majčine ruke, da ga ona preda Isusu. Te sam noći osjetio takvu ljubav koja me jednostavno preplavila. Osjetio sam potpunu slobodu darovati se Gospodinu sa svime što jesam. Nakon nekoliko mjeseci i uz pratnju mog duhovnog vođe ušao sam u kapucinski samostan u Vareseu. I danas kad odlazim u Međugorje, na Križevac, znam da me tamo čeka onaj moj DA Gospodinu, koji me svaki put okrijepi i ohrabri.

Otprilike četiri godine poslije ulaska u samostan dobio sam dijagnozu teške srčane bolesti. Kardiolog mi je nakon pregleda rekao: „Vincenco, tvoje je srce u jako lošem stanju. Jedino rješenje i spas za tebe jest transplantacija!“ Kakav šok za mene! Započelo je dramatično razdoblje mog života u kojem sam često lebdio između života i smrti. Iščekivanje na presađivanje srca činilo je težim to što niti sam nisam bio spreman učiniti taj korak. Bilo me jednostavno previše strah. Ono čega se iz tog vremena sjećam i što me je jedino ohrabralo bile su riječi vidjelice Vicke, kad nam je govorila kako trebamo

patnju prihvaćati s radošću i nositi je s Isusom. Čitajući stalno Gospine poruke, doista sam osjećao njezinu blizinu, blizinu brižne majke koja nikada ne napušta svoje dijete. Na blagdan Tijelova, dok sam klečao pred Presvetim, molio sam za milost da ispunim Njegovu volju. Rekao sam: „Isuse, Ti odluči što je za mene dobro. Ako želiš da prihvatim presađivanje srca, onda ti providi. Ako me pak želiš već sada povesti u nebo, opet neka bude Tvoja volja!“ Nakon što sam izgovorio ove riječi, osjetio sam u duši veliki mir i zaista potpuno predanje Bogu. Par mjeseci poslije, točnije 25.8.1997. godine, iz bolnice mi poručuju da imam „donatora“ srca. Naime, toga je dana osamnaestogodišnji mladić imenom Davide Bellefi smrtno stradao u prometnoj nesreći. Prihvatio sam poziv i već 27.8. biva mi presađeno srce toga mladića. Oporavak je trajao nešto oko pola godine!

Na Bijelu nedjelju sljedeće godine otišao sam posjetiti majku toga mladića. Pri tome susretu za mene se dogodilo nešto zaista izvanredno. Žena mi je sva ganuta izišla u susret i tako me snažno zagrlila. Nakon što me neko vrijeme tako držala u rukama, reče mi: „Ne mogu te persirati jer si sada ti moj sin!“ Još me jednom žarko pogledala u oči, zagrlila me s lijeve strane, od srca, poljubila me i ponovila: „Da, ti si moj sin!“ To me je jako ganulo da sam odmah pomislio na Gospu koja nas, koji primamo tijelo njezina Sina, isto tako naziva svojim sinovima i kćerima jer u sebi nosimo samoga njezina Sina. Postalo mi je jasno nakon što sam osjetio koliko je ljubavi imala prema meni ta zemaljska majka, koja mi je darovala srce svoga sina, koliko nas tek može ljubiti naša nebeska Majka!

Naravno da sam u stalnom kontaktu s ovom obitelji i na njih gledam kao na svoju obitelj. Godine 2011. pošli su sa mnom u Međugorje. I za njih je to mjesto postalo mjesto snažnoga susreta s Bogom po Mariji. Divno je znati da su toliko kroz ove godine kao i ja u Međugorju osjetili i doživjeli tu neizmjernu majčinsku ljubav Kraljice Mira i prigrlili njezina božanskog Sina. Da, Marija je toliko vratila životnu radost pomogavši im naći Isusa, smisao i cilj našega života. Toliki su ustrajali kroz desetljeća na putu obraćenja i nasljedovanja Krista, donoseći ovome svijetu zračak nade za mir koji nam je tako potreban. Hvala ti Majko Marijo, Kraljice Mira!

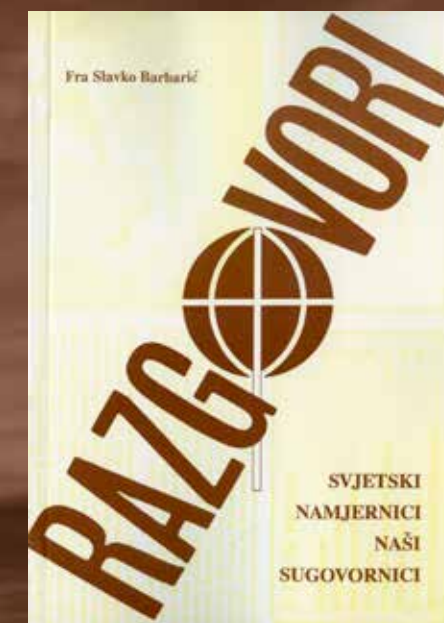
Priredila: Marija Stelzer

Fra Slavko Barbarić

RAZGOVORI

Svjetski namjernici naši sugovornici

Knjiga *Razgovori* po mnogim svojim obilježjima osebujna je i jedinstvena. Plod je i rod golemog broja sugovornika-namjernika - iz gotovo cijeloga svijeta. Glavnina razgovora s bjelosvjetskim namjericima, što tvore sadržaj ove knjige, objavljena je u Međugorju. A sve osim jednog razgovora vodio je dr. fra Slavko Barbarić. Rijetke su knjige gdje se u jednom cjelovitom štivu mogu odjednom susresti tako brojni i tako raznorodni svjedoci. I ti svjedoci koji uvjerljivom i neodoljivom riječju otkrivaju vlastitu dušu i ujedno dušu ovoga našega nemirnog vremena. U njihovim svjedočenjima mnogi će od nas lako prepoznati vlastite nutarnje tjeskobe i tegobe, a možda će otkriti i putokaz do osobnoga nutarnjeg spokoja i mira. Nije naodmet istaknuti da su neki od predočenih razgovora toliko potresni i bolni da nikoga ne mogu ostaviti ni ravnodušnim ni hladnim. Tko je u Svetoj baštini već čitao ove razgovore, jamačno će oćutjeti potrebu da ih još jednom sabrano i sustavno pročita. A tko se s tim razgovorima prvi put sureće, zacijelo će imati zanimljiv i uzbudljiv susret. (J.B.)

Knjigu možete naći u Suvenirnici
Centra MIR Međugorje.

MEĐUGORJE — NAŠ DRUGI DOM

Mnogi prvi put u Međugorje dođu iz puke znatiželje. No, kada dođu ovamo, njihov se život mijenja. I to ne traje samo dok su u Međugorju. Mnogi ovdje osjete početnu želju za vjerom, ostavljaju materijalno i okreću se duhovnom. Upravo ovdje u Međugorju osjete poziv na temeljno obraćenje, uče se moliti, ispovijedati, pričešćivati i slaviti euharistiju. Tijekom svojega obraćeničkog života, kroz duhovne bitke, uspjehe i padove, često se vraćaju Međugorju, kolijevci svojega novog začeca. Dragi čitatelji, donosimo vam zanimljivo pismo Ivana Fabića iz Kotoribe u Međimurju, u kojem piše o svojim iskustvima Međugorja.

PRVI SAM PUT U MEĐUGORJE DOŠAO NA POZIV MLADIH KATOLIKA IZ SPLITA, S KOJIMA SAM NA NOVU GODINU 1985. GODINE SUDJELOVAO NA DUHOVNIM VJEŽBAMA. Među

njima je bila i moja prijateljica Marija Matjaca, danas Dugandžić. U ta prva tri dana imao sam i velike milosti jer sam upoznao neke od vidioća, ali istovremeno i velike kušnje jer sam imao veliku unutar-nju duhovnu borbu koja se manifestirala neugodnim zdravstvenim smetnjama. Bio sam još uvijek pod utjecajem Zloga. Drugi dan navečer, za vrijeme mise, duhovna borba je bila tako snažna da nisam mogao izdržati misu i propovijed. Morao sam izaći iz crkve nesvjestan što mi se u stvarnosti događa. Idući dan sam se ispovjedio i shvatio da

sam doživio oslobođenje. Doživio sam Gospinu i Božju prisutnost i osjećao sam tih dana snažnu potrebu da se vratim u Međugorje. Došao sam za dva tjedna i ponovno doživjevši prekrasne duhovne milosti, osjetio poziv da i sam organiziram hodočašća iz našeg kraja u Međugorje.

Pošto u Međugorju još nije bilo smještaja za cijeli autobus, dogovarao bih prenoćište u hotelu u Čitluku. U ono vrijeme ljudi su bili jako zainteresirani za Međugorje i nije bio problem napuniti autobus. Godišnje sam, sve do Domovinskog rata, organizirao tri do četiri hodočašća. Na tim su nas hodočašćima pratile tolike Božje milosti.

Nakon četiri godine organiziranja hodočašća dobio sam poziv od suda i bio optužen za neovlašteno vođenje „izleta“ u Međugorje. Suca sam uvjeravao da to nije izlet nego hodočašće, ali to njemu nije bilo nikako jasno. Bio sam novčano kažnjen i priveden u policijsku postaju, gdje su mi prijтели da više ne smijem organizirati hodočašća. Rekao sam da ću ne samo nastaviti organizirati 'izlete' već položiti i ispit za vodiča. Kaznu su mi pomogli platiti hodočasnici koje sam vodio u Međugorje, među kojima je bila i tajnica od spomenutog suca.

Tih 80-ih hodočastio sam s prijateljicom iz Slavenskog Broda, Šteficom Karešin. Zajedno smo putovali vlakom od Slavenskog Broda do Mostara, presjedajući u Sarajevu. Cijelim putem nas je pratio Udbin agent pokušavajući me navesti da nešto kažem protiv sistema i druga Tita. I zacijelo bih i nasjeo da prijateljica nije prepoznala špijuna i upozorila me da šutim. Nakon Mostara nas nije više pratio i sretno smo stigli u Međugorje. Ostali smo tri dana. Sjećam se našeg noćnog križnog puta na Križevcu. Sišavši pred jutro s Križevca cijeli svijet mi je izgledao drugačije. Svako stablo, svaki kamen, ljudi, polja... sve sam vidio u jednom novom svjetlu. Sve je u biti bilo isto, samo sam zapravo ja doživio veliku unutarnju promjenu.

Nakon rata nisam više organizirao hodočašća autobusom jer se naša

obitelj povećala, ali smo uz Međugorje ostali snažno vezani. Kao mlada obitelj sa šestoro djece došli smo 1997. godine na svoj prvi obiteljski godišnji odmor i u Međugorju smo ostali sedam dana. Našu smo djecu, vodeći ih ili noseći na Podbrdo i Križevac, predali nebeskoj Majci. Godine 2003. Bog nas je blagoslovio i devetim djetetom. Svake godine od Domovinskog rata do danas naša se obitelj na razne načine krijepe i hrani u Međugorju. Nekoliko sam godina stariju djecu vodio na Mladifest kako bi ondje mogli doživjeti radost vjere u zajedništvu s mladima iz cijelog svijeta. Danas su oni uključeni u molitvenu zajednicu „Totus Tuus“ iz Čakovca. Svake godine njih oko 150 iz ove zajednice, među njima i moja supruga Mirjana, hodočasti na petodnevnu duhovnu obnovu u Međugorje. Ni financijska kriza koja je znala pogoditi i naš obiteljski obrt nije bila prepreka da zajedno, kao obitelj, odemo u naš drugi dom. Često bi za put u Međugorje uzeli i zadnje novce.

domu nema televizora. Najprije smo dva tjedna s djecom čitali knjigu, a onda smo u Velikom tjednu 2007. godine televizor zauvijek izbacili iz kuće. Na naše veliko iznenađenje naša djeca su to jako dobro prihvatila.

Moram spomenuti i istaknuti moje ispovijedi u Međugorju, u kojima sam primao veća oslobođenja i savjete fratara nego bilo gdje drugdje.

Prije moje teške operacije srca 2008. godine bio sam pet dana u Međugorju, obavio životnu ispovijed i proživio svoj Getsemani. Na svoj 43. rođendan, 28. kolovoza 2008. godine išao sam potpuno miran na operativni zahvat.

Nakon moga oporavka 2012. godine, osjetio sam poticaj da na slavu Božju sagradim betonski križ za sve primljene milosti na našem vikend imanju na Kalniku. Križ smo gradili s velikim strahopoštovanjem, uvjereni u posebno nadahnuće. Na križ sam napisao posljednje Isusove riječi iz Otkrivenja, gdje Isus triput ponavlja: „Pazi! Dolazim uskoro!“ (Otk. 22,7.12.20.)

No, naša bi se Gospa uvijek pobrinula za financijsku situaciju u obitelji.

Kako naša djeca završavaju srednju školu, obavezno ih vodim u Međugorje na nekoliko dana da prime svjetlo na novoj dionici svojih života: fra Tadej (28), Marija (27) udana, Andreja (26) udana i čeka drugo dijete, Ilija (24) oženjen i čeka drugo dijete, Jakov (22), koji prima dodatno svjetlo u zajednici „Cenacolo“ već dvije godine, Gabrijel (20), zaposlen u našem obrtu i školarci Benjamin (17), Ivan (15) i David (13).

Zahvaljujući knjizi „Vidim daleko“ koja govori o štetnosti televizije za ljudsku dušu, a kupio sam je u Međugorju, već devet godina u našem

Blagoslov križa sa svetom misom bio je 22. srpnja 2012. godine. ne znajući što se zapravo dogodilo. Nakon skoro četiri mjeseca, 11. studenog 2012. (blagdan sv. Martina), molili smo s djecom ispred križa. Naš je sin Ivan nakon molitve prvi zamijetio da su stihovi iz knjige Otkrivenja 22,7.12.20. zapravo iste brojke kao i datum blagoslova 22. srpnja 2012., koji je napisan na pozadini postolja križa. Ova poduhvatnost nas je uvelike iznenadila, potaknula na budnost te zadužila da o tome događaju svjedočimo. Ako nas vjera uči da mi nismo slučaj i da nema slučajnosti, onda je za nas ovo prst Božji.

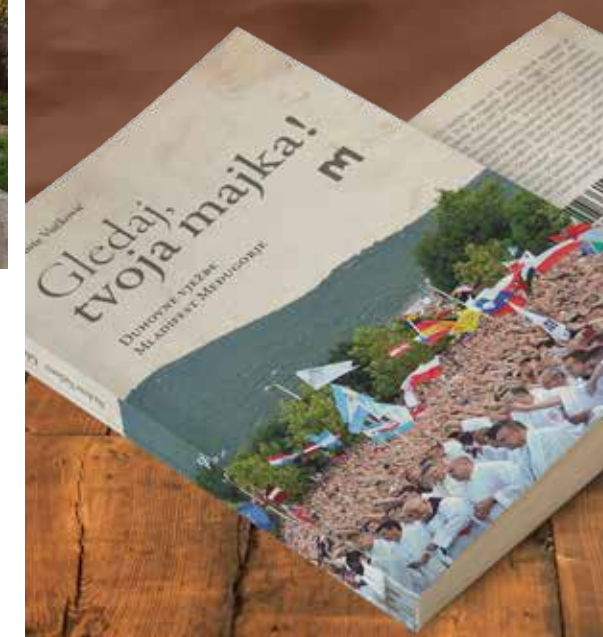
fra Ante Vučković Gledaj, tvoja majka!

DUHOVNE VJEŽBE
MLADIFEST MEĐUGORJE

Pred nama je tekst o Mariji iz pera fra Ante Vučkovića, čovjeka koji Mariju promatra iz perspektive biblijskih tekstova i nastoji je približiti čovjeku današnjeg vremena. Prvotno su ti tekstovi bili upućeni mladima koji su sudjelovali na Mladifestu u Međugorju, no svatko se u njima može pronaći kao adresant. Iako je ljetna žega pridonosila argumentima da se pronađu neki „prikladniji“ sadržaji, na kateheze, koje je fra Ante držao na Mladifestu, mladi su dolazili u velikom broju i otvorena srca upijali svaku riječ.

Nakon ne tako dugog vremenskog odmaka ti tekstovi pronašli su novu formu – knjigu koju imate u ruci. Iskreno se nadamo da će vas napisani redci sve dublje voditi prema Marijinu srcu i da će vam pomoći da je još bolje upoznate. Uvjereni smo da ćete dugo i brižno pišćevo meditiranje nad Marijinim likom, te živahnost njegove izrečene riječi pred mladima tijekom Mladifesta osjetiti i vi, poštovani čitatelji, dok budete čitali redke koji su pred vama.

(Iz predgovora, fra Marinko Šakota)

Knjigu možete naći
u Suvenirnici
Centra MIR
Međugorje.

CENTAR MIR MEĐUGORJE

Razgovor s fra Mirom Šegom

MEĐUGORJE – CRKVA U MALOM

Danas, nakon više od trideset godina, Međugorje je od malog zanemarivog sela 'na kraju svijeta' izraslo u 'grad na gori', koji se može previdjeti samo onda ako ga se ne želi vidjeti. Tako je divno sjetiti se onoga malog Međugorja, koje je Gospa tako milo primila pod svoj majčinski plašt i prošaputala mu s puno nježnosti i ljubavi njegovo izabranje i Božje naume s njime.

O prvim danima ukazanja u Međugorju, o događajima koji su slijedili, ali i o plodovima Gospinih ukazanja, razgovarali smo s fra Mirom Šegom.

MARIO VASILJ

Fra Miro, zamolio bih Vas da se predstavite našim čitateljima.

Ja sam fra Miro Šego. Rođen sam 30. kolovoza 1965. u Bijakovcima, u župi Međugorje, od oca Andrije i majke Matije, rođene Kozina. Drugo sam po redu dijete od četvero djece. Osnovnu sam školu završio u Međugorju, a nakon toga započeo sam srednju školu u Čitluku, i to usmjere- no obrazovanje, smjer strojarski tehničar. Tu sam završio dvije godine, zatim sam odlučio otići u sjemenište. U Dubrovniku sam završio dvije godine klasične gimnazije. Na Humcu, 1984. obukao sam franjevački habit. Filozofsko-teološki studij završavam na Sveučilištu Antonianum u Bologni. Za svećenika sam zaređen 1992. godine i od tada djelujem u hercegovačkim župama.

Možete li se sjetiti prvih dana Gospinih ukazanja?

Mogu, i to vrlo jasno. Na Ivan-dan 24. lipnja bili smo na jednom igralištu, u vlasništvu Jakovljeve mame Jake – zvali smo ga Jakinovac, zaokupljeni nogometom. Bila je to jedna ledinica koja se i danas nalazi tamo gdje se parkiraju autobusi ispod Brda ukazanja. Igra je zbog nesloge završila znatno ranije nego smo planirali. Na povratku s igrališta susreli smo Ivanka, Mirjanu i Milku, a malo kasnije i Vicku. Naravno, nismo mogli predvidjeti slijed zbivanja pa

smo nastavili slijedeći svoje planove. Znam da su kasnije tu bili Ica Kovi-ljin i Ivan Dragičević, ostavši iza nas berući trešnje. Mi smo planirali otići malo u Čitluk u kuglanu, jer nismo imali drugoga mjesta za zabavu. Ja sam se dogovorio s bratom Ivom, rođakom i Vickinim bratom Antom otići u Čitluk. No rođak iz Zagreba i ja nismo otišli jer za nas u autu nije bilo mjesta. Vratili smo se natrag u selo. Na povratku ispred Vickine kuće zatekli smo gužvu, skupilo se puno svijeta jer se nešto dogodilo. Kad smo se približili i čuli što se dogodilo, ostali smo zatečeni i osjetili neobičan strah.

Zanimljivo da su gotovo svi ispitanici na pitanje što su osjetili na prvu vijest da se Gospa ukazala, odgovorili da su osjetili veliki strah. Zašto?

Ne znam od čega ni zbog čega, ali... da, najprije se javio strah. Glavom su čak lutale i misli koje više pripadaju znanstveno-fantastičnomu svijetu. Taj prvi dan, kako Ivan reče, bio je dan iščekivanja. Zanimljivo je da smo se vratili kući ne progovorivši ni riječi. Doista ne znam jesu li moji roditelji nešto potajice doma o tomu razgovarali, ali znam da je zavladała neka neobična šutnja, tišina. Svatko se bio zaokupio svojim mislima. Cijelu noć nisam mogao normalno usnuti. Samo sam čekao da se vrati brat s

kojim sam dijelio sobu. Htio sam mu ispričati što se dogodilo. Kada je došao, moja ga je priča iznenadila pa mi je rekao da je bolje što to prije nije čuo jer bi se bojao kući vratiti pješice iz Čitluka.

Vi ste, fra Miro, prvi susjed i blizak prijatelj međugorskim vidiocima. Je li Vam znao što toga 24. lipnja 1981., kada su Vaši prijatelji prvi put vidjeli Gospu, niste bili s njima?

Pa ponekad i jest, poglavito na samom početku dok su djetinje oči bile iznimno radoznale. Tada me pratila ona misao: „Ma da mi je samo malo vidjeti ono što oni vide, tek mrvicu odškrinuti meni zatvorena vrata.“ Htio sam biti siguran u Gospina ukazanja, odagnati sumnju i zbunjenost, posebno prvih dana, a to sam moga samo vidjevši je. Danas znam da je velika milost ne vidjeti, a vjerovati. Dobro se sjećam drugoga dana, odnosno 25. lipnja 1981. godine. Kada smo sišli s brda nakon ukazanja, čuo sam priče starijih koje su nas zbunjivale. Jer spoznati tada nismo mogli, pa ni vjerovati. Bio sam iskreno sretan što moji prijatelji vide Blaženu Djevicu Mariju, a ona zna zašto nije izabrala mene.

Kako su tih prvih dana reagirali mještani?

Prva reakcija, koju sam ja mogao prepoznati, jest zatečenost i šok. Sjećam se baka Vickine, Mirjanine i Ivankine, koje su prve bile tu. Čuo sam ih kako upozoravaju vidiocima i nas okupljene da treba biti oprezan kad se priča o tako velikim, ozbiljnim i svetim stvarima. Razlog takvu njihovu stavu bila je bogobojažnost, ali i strah. Znale su one da treba biti mudar i strpljiv. Međutim, djeca su bila uporna. Sjećam se Vicka koja jednostavno nije odustajala već je gorljivo svima predočavala ono što je vidjela. Meni je ipak njezina priča tada još bila daleka. Bilo je to nešto posve novo i do tada nečuveno. Rijetko tko je znao i za Gospina ukazanja u Lourdesu i Fatimi zbog informacijske blokade koju je izgradio tadašnji politički sustav. Vijest o Gospinim ukazanjima zbunila nas je i nagnala na razmišljanje. Bezbrizno djetinjstvo nije dopuštalo ozbiljnim mislima prodrijeti duboko pa sam ostao neinformiran o tom fenomenu, dok nisam otkrio tajnu Gospine

slike na zidu u staroj kući. Bila je to slika Gospe Lurdske koju je teta iz Francuske donijela djedu i baki. Međugorska ukazanja otkrila su nam i tajne Gospinih ukazanja na drugim mjestima u svijetu. Tek poslije sadržaj pjesme *Sred te se pećine Marija javi* mogli smo povezati s lurdskim ukazanjima.

Nekoliko godina kasnije otišli ste u sjemenište. Koliko su Gospina ukazanja utjecala na Vaš životni poziv?

Svakako da su međugorska ukazanja bila presudna za moj duhovni poziv. Iako sam odrastao u tradicionalnoj hercegovačkoj katoličkoj obitelji, bio ministrant, redovito pohađao vjeronauk, iskreno, nikada nisam ni pomišljao da ću postati svećenik, odnosno fratar. Dobro se sjećam kako sam nakon završetka osnovne škole upitao svoga kolegu Darija Čilića: „Gdje ćeš, Dario, u srednju školu?“ On mi odgovori: „Ja ću u Visoko.“ A ja opet onako naivno: „Šta je u Visokom?“ Dario mi na to uzvraća: „U Visoko. Ići ću za fratra.“ Ja ga onako gledam i pitam se: „Zar ima još netko tko želi ići tamo?“ Kasnije smo nas dvojica u novicijatu skupa obukli habit.

Kada ste osjetili poziv?

Naoko jednostavno pitanje traži iscrpan odgovor. Moj se život potpuno promijenio te 1981. godine. Naime, bio sam vrlo blizak s Ivanom vidiocem te Vickinim bratom Antom. Provodili smo puno vremena zajedno, poglavito Ante i ja. S Ivanom sam svako jutro išao u školu, što nas je naravno povezalo. Na putu od kuće do škole rađaju se prijateljske priče i iznimna povezanost. Njihov odlazak u sjemenište potakao me je na razmišljanje da i ja krenem tim putem, a svemu tomu prethodili su zajednički molitveni susreti. Sjećam se kako smo prvih dana i mjeseci na Brdu ukazanja znali ostajati do ponoći nakon večernje mise, molitve i pjesme. Negdje u jesen 1981. godine, dvatri mjeseca nakon ukazanja negdje duboko u sebi čuo sam glas Božji, a na razmišljanja o Bogu, životu, njegovu smislu i smrti potakla su me međugorska ukazanja i blizina žive vjere. Božja me ruka povela u svećenički život koji me ispunio i učinio sretnim. Moji prijatelji također su krenuli tim putem, ali ja sam nastavio koračati dalje. Dolaskom fra Slavka Barbarića, koji je okupljao nas mlade, postao sam još bliži Crkvi i svećenicima. Spoznao sam njihovu posebnost i važnost. Njegov angažman, karizma i duh su me oduševljavali. Moja vjera postajala je sve dublja tako da sam u proljeće 1982. godine odlučio o svom zvanju, a na jesen iste godine otišao sam u dubrovačko sjemenište.

Kako je na Vašu odluku o svećeničkom zvanju reagirala Vaša obitelj?

Bili su dosta iznenađeni. Čak i moji prijatelji s kojima sam svakodnevno provodio vrijeme u igri, radu ili školi bili su također iznenađeni. Hvala Bogu, s njihove strane nije izostalo hrabrenja i radosti. Zaista sam tada osjećao podršku onih koji me vole. Još se dobro sjećam jedne majčine rečenice koju je izrekla nakon što su dvojica mojih prijatelja otišla u sjemenište: „Neka idu svi, ali samo nemoj ti.“ Računala je na moju pomoć u kući i u polju. No bila je to njena prva reakcija – ona majčinska kojom se želi rođeno dijete zadržati u svojoj blizini. U očevim očima iščitavao sam zabrinutost zbog mogućnosti da bih

mogao i odustati. Roditeljska molitva svakako mi je pomogla da ustrajem i budem sretan služeći Bogu i Crkvi. A naravno da je bilo i onih koji su skeptično gledali na moju odluku govoreći: „Teško će jedan Šego postati svećenik.“

Do Vaše mlade mise u međugorskoj župi dvadeset i jednu godinu nije bilo mladomisnika.

Tako je. No, Gospodin zove i bira radnike u žetvu svoju. Molitvom za duhovna zvanja možemo pomoći da radnika bude više. Gospa u svojim porukama stalno naglašava koliko je važno moliti za crkvene pastire i Crkvu. Jedna mi trećarica neki dan reče: „Ma ja sam mislila da nikad ne moram moliti za fratre. Što ću moliti za fratre kad oni najviše mole?“ Gospina ukazanja potakla su nekoliko mladih iz naše župe na duhovna zvanja. U vrijeme kada nas je fra Slavko okupljao oko sebe bilo ih je sigurno desetak. Bilo je to vrijeme silnog zanosa. Međutim, tek nekoliko ih je ostalo na putu kojim su krenuli. Ostali su odustali tražeći druge životne puteve.

Jesu li danas duhovna zvanja u krizi?

Kriza duhovnih zvanja danas u svijetu postoji i to je činjenica. Potreba za svećenicima u svijetu je sve veća jer svećenik je sol zemlje. Tek ustrajna molitva može promijeniti takvo stanje. No, gledajući na našu provinciju situacija je bitno drugačija. U posljednje vrijeme imamo, što iznenađuje, porast duhovnih zvanja. Veliki je to dar Božji i Njegov blagoslov. Zadnje tri godine trideset je mladih ljudi obuklo franjevački habit. U odnosu na druge europske zemlje fascinantno je to broj. U našoj župi u zadnje dvije godine imali smo po dvije mlade mise pa smo se šalili kako imamo više mladih misa te godine nego cijela Španjolska.

Koliko međugorska ukazanja utječu na duhovna zvanja?

Razgovarajući s fra Dankom, doznao sam da se za Međugorje vezuje oko šest stotina, pa i više zabilježenih duhovnih poziva. Poznato je da su u Međugorju mnogi doživjeli obraćenja, ali i duhovni poziv. Otud i ova lijepa brojka koja uistinu pokazuje snagu

Međugorja i Gospinih ukazanja. Zanimljivo je također da se međugorska duhovna zvanja ne vezuju samo za franjevački red. Primjerice prije godinu ili dvije jedan je mladić u Opuzenu imao mladu misu, a duhovni poziv osjetio je u Međugorju na Festivalu mladih.

Poznajete li još koji konkretan primjer duhovnoga zvanja koje se vezuje za Međugorje?

Teško ih je i nabrojati. Na ovogodišnjem Festivalu mladih u Međugorju čuo sam svjedočanstvo fra Antonija Šakote koji je govorio o svom duhovnom pozivu. Na Humcu sam bio gvardijan pa sam i izbliza imao priliku pratiti njegov redovnički poziv. Fra Perica Ostojić, sadašnji vikar u Međugorju, iz naše je župe, kao i fra Goran Azinović, don Filip Pavlović, fra Mario Ostojić i fra Serđo Čavar. Sve njih dobro poznajem i radujem se što smo dio iste franjevačke zajednice, a vezuju nas i isti međugorski korijeni. Zadnje zvanje za koje sam čuo, a da se može reći da je plod međugorske duhovnosti, jest ono Karla Vasilja, također mladića iz naše župe. On je netom pristupio zajednici Salezijanaca u Zagrebu.

Često se govori o brojnim plodovima Međugorja. Koje biste plodove izdvojili kao najprepoznatljivije i najvažnije?

Međugorski plodovi su raznoliki i kad ih izdvajamo, htjeli mi to ili ne, moramo biti subjektivni. Meni je na primjer zanimljiva misao koju je izrekao kardinal Schönborn na misi

u Međugorju: „Ja sam vidio plodove u svojoj biskupiji pa sam došao vidjeti stablo.“ Dakle, ponekad i ne vidimo silne plodove međugorske koji nalaze svoje mjesto diljem svijeta. U mojoj župnoj zajednici u Čitluku iznimno je zaživjela molitva čiji procvat mogu povezati s blizinom Međugorja. Molitva u obitelji najprepoznatljiviji je plod međugorski. Razvio se i velik broj molitvenih zajednica, što me nekako podsjeća na pročitano o početcima kršćanstva. Dakle, Crkva u malom ili obitelj kao mala molitvena zajednica.

Mnogi kao najveći međugorski plod ističu sakrament ispovijedi?

U Međugorje treba doći i vidjeti koliko ljudi stoji satima ispred ispovjedaonice čekajući pomirenje sa svojim Bogom. Bez obzira koliko sumnjičavi bili, ne možete ostati ravnodušni. Ljudi u Međugorju traže, ali i nalaze duševni mir. Svim svećenicima koji ne vjeruju u međugorska ukazanja savjetujem da dođu i uđu u ispovjedaonicu. Zanimljiva je izjava fra Petra Ljubičića koji jednom prigodom reče: „Svaki hodočasnik, koji je došao u Međugorje, ima osjećaj da je u pravome trenutku na pravome mjestu.“ Ja sam takva iskustva doživio radeći s hodočasnici i ispovijedajući. Često sam i sam svoje životne probleme nadvladavao boraveći u međugorskim ispovjedaonicama i sudjelujući na različitim molitvenim programima. Šezdeset i četiri su ispovjedaonice uz međugorsku crkvu, a nemali je broj svećenika koji ispovijedaju i izvan ispovjedaonica. Nije li to brojka koja puno govori? Svaka ispovijed u Međugorju susret je s novom osobom i drugačijom boli i patnjom. Najčešće je čovjeku dovoljno to što ga saslušamo, a savjet je najčešće molitva, post i otvorenost Božjoj providnosti.

Što je „tajna“ međugorskih ispovjedaonica?

Vjerujte mi da sam ispovijedao u brojnim ispovjedaonicama i na različitim mjestima, ali međugorske ispovjedaonice su drukčije, u njima ljudi najlakše i najotvorenije govore o svojim grijesima. Tajna je međugorskih ispovjedaonica da upravo tu isplivavaju na površinu najdublje ljudske tajne, sve ono što je čovjek potisnuo želeći to izbrisati iz svoga uma i srca, ali ga boli i pritišće njegovu dušu. Ranjena duša u ispovijedi traži lijeka svojoj

boli. Teško je riječima opisati iskustva iz međugorskih ispovjedaonica, jednostavno sve to treba doživjeti i prihvatiti. Koliko god puta došli u Međugorje, uvijek ćete doživjeti nešto novo i drugačije. Idući na Križevac, svaki put me prati novi doživljaj i drugačije iskustvo, bez obzira što poznajem svaku točku na tom putu. Isus kaže: „Put koji vodi u život je strm i težak i uzak.“ Te riječi me uvijek zaokupe koračajući putem prema križu na Križevcu. Dakle, penješ se, ideš prema križu i razmišljaš o Isusu, Njegovoj mucu, ljubavi i daru. Takva razmišljanja uvelike pomažu onome tko je u mucu, tjeskobi, malodušnosti i sl., a sve to ga opet potiče i na ispovijed. Čovjek dopusti milosti Božjoj da ga zahvati. Često vidimo u ispovjedaonici odrasle muškarce koji plaču kao djeca. Posebnost Međugorja i „tajna“ međugorskih ispovjedaonica dar su Božji.

Koliko ispovijedanje utječe na duhovni život svećenika?

Mene osobno ispovijed u Međugorju mijenja, a veličinu ispovijedanja zorno nam svjedoči život velikoga sveca Leopolda Bogdana Mandića. Samo posebni ljudi mogu razumjeti ljudsku patnju i provesti svećenički život ispovijedajući. Zanimljivo je vidjeti koliko ljudi mogu biti nestrpljivi u redovima za ispovijed, čak i zgriješiti čekajući ispovijed, a isto tako iznenađuje svećenički umor izazvan ispovijedanjem. Na najveća životna, svećenička i redovnička pitanja odgovore sam našao u međugorskoj ispovjedaonici. Evo jednoga primjera, sjećam se da sam zbog obveza, ali i nemara, nekoliko puta izostao sa zajedničke molitve u samostanu. I tako sjedim ja u Međugorju vani i ispovijedam. Dolazi jedna žena i kaže svoje grijehe, između ostaloga kaže kako nije redovito molila brevijar. Čim sam to čuo, osjetio sam stid i vrućinu u obrazima. Odmah sam to ispričao svojoj braći fratrima. Bog mi je progovorio preko jedne žene vjernice. Upozorio me. Često u ispovjedaonici čujem Isusov glas koji mi govori da čovjeku ispred sebe kažem da se ne treba brinuti jer će mu se dati i više nego mu je potrebno. I eto ohrabrenja čovjeku koji se ispovijeda. Dugotrajno ispovijedanje zna pridonijeti križobolji, ali sve to nestaje kad vidiš čovjeka koji je skinuo veliki teret sa svojih leđa, svoje duše.

Nastavak u idućem broju

Reportaža sa Seminara za bračne parove

PREDODREĐENI ZA ZAJEDNIŠTVO

Zakoračili smo u najiščekivanije vrijeme u godini: božićno vrijeme. U šoping-centrima, po najnovijem konzumerističkom redu, božićne ukrase stavljaju već u listopadu. Reklame, pjesme, ukrasi, adventski sajmovi, adventska putovanja, koncerti i razni ini događaji bukiraju nam svaki vikend, a tamo prema samom Božiću skoro i svaki dan. Sve se uskomeša, sve se aktivira... Ma u čemu je tajna tog velikog *movinga* koji Božić izaziva u našim srcima i u našoj kulturi? Meni se čini da ova božićna tajna leži u tome što Božić dira u ono najiskonskije u čovjeku, a to je njegova potreba za zajedništvom i za obitelji! Zbog toga svi tako složno i zdušno zaronimo u ponuđene „pripreme“ za Božić – advente tamo i vamo..., jer negdje duboko u duši želimo pronaći toplinu koju samo obitelj može dati. Nažalost, prečesto zaboravimo da za osjetiti tu toplinu nisu važni vanjski ukrasi nego to da je Bog u središtu odnosa koji nas vežu, kako nam to pokazuje Sveta Obitelj koja nije imala puno toga oko sebe (dapače, bili su u jednoj štali), ali su imali živoga Boga, malenoga Isusa koji ih je povezivao!

ničkom pastoralu. Obiteljski problemi su i meni osobno dobro poznati jer nam većina mladih koji dolaze na rehabilitaciju u zajednicu Cenacolo dolaze upravo zbog nesređene obiteljske situacije. Ono što bih želio sudionicima prenijeti jest kako je Bog predodredio svakog čovjeka za zajedništvo s njim i međusobno. U braku to zajedništvo najviše dolazi do izražaja. Grijeh je ono što rastače zajedništvo i uvlači čovjeka u samoću i tugu. Ponovno sam naglasio kako je važna ispovijed – jer u ispovijedi mičemo zlo i vraćamo se u milost Božju. A također ih sve želim pozvati da obnove autentičnu bračnu i obiteljsku molitvu.“

PROGRAM SEMINARA

Sudionici seminara su uz prijednevna i popodnevna predavanja sudjelovali i u večernjem molitvenom programu u crkvi (krunica, sveta misa, klanjanje Presvetom oltarskom sakramentu), a molili su također i križni put na Križevcu te krunicu na Brdu ukazanja. Duhovno obnovljeni i preporođeni otvorili su se milosti Božjoj pristupivši i sakramentu pomirenja. Susret je završio svetom misom koju je u subotu 12. studenog predslavio voditelj seminara. Don Ivan je tom prigodom rekao: *Zahvalimo se Gospi što nam je podarila jedno ovakvo mjesto. Slušao sam vaša svjedočanstva i dojmove s ovoga seminara. Dok ste govorili, čovjek osjeti u srcu da je Bog uistinu prisutan, da je Gospa na poseban način ovdje prisutna i da, bez obzira tko svjedočio ili predavao, Gospa ima tu snagu dodirnuti ljudska srca. Lijepo je vidjeti da je i vas dodirnula i ispunila majčinskom ljubavlju te da nas je sve zajedno pvela k Isusu. U zaključnom*

misnom slavlju nazočni su parovi obnovili i svoja bračna obećanja te primili na dar krunicu uz ove don Ivanove riječi: *Kad su bračni parovi u problemima dolazili s. Elviri po savjet, ona bi im znala reći: Kad ne znate odakle početi raspjeljavati stvari u vašem bračnom životu – počnite od krunice!*

Posebnu „obiteljsku toplinu“ seminaru pružale su osobe koje su bile zadužene za njegovu realizaciju, koordinator seminara fra Marino Šakota, gđa Marija Dugandžić, zatim djevojke iz zajednice „Svjetlo Marijino“ i nezaobilazna Nensy Latta sa svakodnevnim svježim kolačima, čajem i kavom.

PAULA TOMIĆ

UPRAVO S CILJEM DA SE U BRAČNOM I OBITELJSKOM ODNOSU SVE PONOVRNO UTEMELJI NA ŽIVOM BOGU, U MEĐUGORJU JE OD 9. DO 12. STUDENOGA 2016. ODRŽAN SEDAMNAESTI MEĐUNARODNI SEMINAR ZA BRAČNE PAROVE NA TEMU „BUDITE MILOSRDNI KAO ŠTO JE OTAC VAŠ MILOSRDAN“ (LK 6,36). Na seminaru je sudjelovalo oko 200 sudionika iz 10 zemalja. Predavači su bili don Ivan Filipović i bračni parovi iz zajednice Cenacolo.

BRAK PRED IZAZOVOM POTROŠAČKOG MENTALITETA

U ovom potrošačkom vremenu u kojem svemu tako brzo istekne rok trajanja, u kojem novi modeli tako brzo zamjene stare, u kojem se više ne isplati stvari popravljati,

nego se odmah zamjenjuju novima, opasnost je da i BRAK postane nešto obezvrijeđeno, nešto potrošno što kad dotraje, treba baciti ili ga zamijeniti nekim novim, od rodne ideologije izmišljenim modelom. Potaknut ovom mišlju, ovogodišnji predavač na seminaru za bračne parove don Ivan Filipović želio je prije svega da prisutni bračni parovi obnove svoj bračni odnos u Bogu, jer će samo utemeljeni na Božjoj ljubavi moći u svojoj međusobnoj ljubavi otkrivati uvijek neku novu dimenziju samodarivanja i žrtve. I tako braku nikada ne će isteći „rok trajanja“.

O svojim utiscima sa seminara don Ivan je rekao: *Ovo je za mene prvi put da radim jedan ovakav seminar za bračne parove. Problematika braka i bračnih odnosa zapravo jest najčešća problematika u sveće-*

Don Ivan Filipović

Snimio Mateo Ivančević

NEKA NOVA BLISKOST

Da se u Međugorju održava Seminar za bračne parove, mogli su primijetiti i neupućeni upravo po parovima koji su se mogli sresti oko crkve. Ruka u ruci, ruka pod ruku, topli osmijeh, zagrljaj... označavali su da se između prisutnih muževa i žena rasplamsava neka nova bliskost. O tome su upravo posvjedočili i parovi koje smo upitali za njihova iskustva.

„U braku smo četiri godine i čekamo četvrto dijete. Došli smo na ovaj seminar jer smo htjeli za ohrabrenje povesti mogega brata koji se tek vjenčao te dobio bolesno dijete. Michal je već bio u zajednici Cenacolo i već je slušao don Ivana kako govori, ali tada nije bio u braku, pa sada njegove riječi za njega imaju jedan sasvim drugi smisao, puno ga više obogaćuju. Osjećam kako ovdje imamo vremena

malo se više posvetiti međusobnom odnosu i u osobnom susretu s Bogom napuniti svoje duhovne baterije.“ LUCIA i MICHAL SZABO, Slovačka
 „O ovom smo seminaru pročitali na internetu i nekako smo spontano odgovorili na Gospin poziv da dođemo. Poznajemo puno bračnih parova u krizi i onih koji se rastavljaju, npr. moja sestra, neki naši

prijatelji... i svjesni smo toga da je u braku najvažnija molitva i da nas samo Bog može spasiti i promijeniti nam život. Već je jedno veliko čudo što su nas neki prijatelji koji su znali da idemo ovamo zamolili da za njih molimo. Došli smo s djecom jer smo se nadali da će i oni imati društvo druge djece... Uglavnom, ovo nam je jedna lijepa prilika da i kao obitelj budemo na kvalitetan način

zajedno, s Bogom i u molitvi te tako obnovimo naše obiteljsko zajedništvo.“ MICHELE I MARA PERUZZI, Venecija, Italija

SVJEDOČANSTVO KRHKOSTI

Već je na samom početku seminara don Ivan naglasio kako ovaj put seminar nije koncipiran na nekim stručnim predavanjima nego više na podjeli životnih iskustava, bilo njegovih, bilo par bračnih parova iz zajednice Cenacolo. I doista, don Ivanove kateheze bile su više osobna priča o iskustvu dobrih i loših strana odgoja, odrastanja, pogriješa u prevelikoj povezanosti s roditeljima koja graniči s manipulacijom te jedno veliko svjedočanstvo Božje snage koja je duboko prožela njegov život, pobijedila grijeh i izvukla ga na novi život. Život, za koji on tvrdi da nije nimalo superiorniji od života drugih ljudi koji su imali „mirniju“ prošlost, nego dapače, uslijed ranjenosti koju je u njemu ostavio grijeh, to je uvijek život na rubu, život u kojem nema više sredine nego samo potpuna opredijeljenost ili za Boga ili za zlo.

I ostala dva bračna para iz zajednice, koja su govorila o svojim bračnim iskustvima, Cinzia i Marco Zapella te Tomo i Mirta, bili su prekrasni baš u svojoj goljoj iskrenosti o vlastitim poteškoćama u probijanju svih onih unutarnjih i vanjskih zaprjeka koje se pojavljuju u ostvarivanju obiteljskog i bračnog zajedništva. U njihovoj borbi za zajedničku molitvu, za izlazak iz vlastitog egoizma, za međusobno praštanje, uvažavanje... svi ostali prisutni bračni parovi mogli su prepoznati sve ono što žive i u vlastitom braku. Mogli su vidjeti da pred njima ne stoje heroji, jer u obitelji nema heroja, nego samo krhki ljudi koji, u onolikoj mjeri u kojoj surađuju s Bogom, traže Boga, pokušavaju naći rješenje bračnih problema s Bogom, u tolikoj mjeri Bog kroz njih ostvaruje herojska djela ljubavi i zajedništva!

Marco Zapella je to ovako rekao: *Vrlo sam zahvalan što su nas pozvali, što je fra Marinko imao toliko povjerenje u nas. Unatoč tome što smo nedostojni imamo privilegiju ovdje govoriti, zapravo dijeliti s vama naše radosti i boli.*

Marcova je žena Cinzia rekla: *Naučila sam da kad govoriš drugima o vlastitim iskustvima, onda se ljudi opuste, jer osjete da nisi netko tko im govori s visoka, netko tko ih ugrožava ili*

kritizira. Počnu se sami pronalaziti u stvarima o kojima govoriš i to stvara jedno ozračje povjerenja i bliskosti, jer na kraju, svatko u svojoj stvarnosti živi iste probleme. Ovoga puta željela sam prisutnim bračnim parovima posvjedočiti kako, od kada sam u braku, osjećam kako sam u svemu što radim prvenstveno odgovorna mužu i djeci. Ali kad pogriješim prema njima, uvijek prvo idem k Bogu i od njega molim oprostjenje, jer ni muž, ni djeca ne mogu mi dati ono dubinsko oprostjenje koje prvo trebam u duši. I naravno, najveća poruka je da je LJUBAV ZAPRAVO JEDAN SVAKODNEVNI NAPOR I TRUD!

U ZAJEDNIČKOM HODU PREMA BOŽICI

I što reći na kraju? Slušajući iskustva sudionika zadnjeg dana seminara, ne može se ne ostati zadivljen onim što je Bog izveo u dušama prisutnih. Svakome u nekoj drugoj mjeri, na nekom drugom mjestu, u nekoj drugoj situaciji. Gospa je uspjela donijeti Isusa svima! I to im je bilo ono zajedničko: osobno iskustvo Božje ljubavi koje im je pomoglo da obogate, promijene ili naprijede međusobnu bračnu ljubav. Baš kao što Gospa u zadnjoj poruci kaže: **„Neka, dječice, vaš život bude u ljubavi dar za druge i Bog će vas blagosloviti...“** (Poruka 25. 11. 2016.)

Također, nije bilo nemoguće ne primijetiti brojnost sudionika iz Ukrajine, Slovačke, Latvije..., a mali broj sudionika iz tzv. zapadnih zemalja. To je sve zahvalju-

jući skrovitom djelovanju članova zajednice „Svjetlo Marijino“ koji svjedočenjem i poticanjem čine da u Međugorje sve češće dolazi veliki broj hodočasnika iz tzv. istočnih zemalja i na druge duhovne seminare i hodočašća.

Gospa u zadnjoj poruci kao da i sama potvrđuje sve ono o čemu se na seminaru govorilo: **„U ovom milosnom vremenu Bog mi je dozvolio da vas vodim prema svestosti i jednostavnom životu, da u malim stvarima otkrijete Boga stvoritelja, da se u Njega zaljubite, i da vaš život bude zahvala Svevišnjemu na svemu što vam On daje.“** (Poruka 25. 11. 2016.) U ovom preostalom adventskom hodu do Božića trudimo se živjeti ovaj njezin poziv, pa vjerujem da će se i u siromaštvu naših obiteljskih odnosa dogoditi jedna novorođena Ljubav!

Privedila Paula Tomić

Snimio Mateo Ivančević

Cinzia i Marco Zapella

Molitveno-odgojni seminar za djevojke

U kući Domus Pacis u Međugorju od 11. do 13. studenoga 2016. godine održan je molitveno-odgojni seminar za djevojke. Na susretu je sudjelovalo 35 djevojaka osnovnoškolske dobi iz hercegovačkih župa Široki Brijeg, Posušje, Mostar, Tomislavgrad, Polog, Čitluk, Čerin, Međugorje, Humac i Potoci.

Djevojke su se tijekom tri dana družile, molile i radile. U ovom darovanom vremenu kušale su otkrivati lice Milosrdnoga Oca u međusobnim susretima i dubinama svoga srca, ali jednako tako i u sadržajima koji su im tijekom seminara ponudile voditeljice s. Ivana Jurišin i s. Ivana Markotić. Sudjelovanje na sve-toj misi i klanjanju pred Presvetim u župnoj crkvi sv. Jakova bili su nezamjenjivi trenutci ovog povlaštena vremena.

S. Ivana Markotić

Ono što primamo ovdje, moramo širiti dalje

Mladi bračni par Eleni i Marko Rupčić iz Rovinja našli su se poslom u Hercegovini te su na jedan dan došli u Međugorje. Praktični su vjernici i članovi Katoličke udruge mladih Istre i Neokatekumenskog puta.

„Bilo nam je bitno odvojiti jedan trenutak za mir, pomoliti se Gospi na Podbrđu. Nikada nije naodmet odvojiti vrijeme za kronicu, za molitvu, za razgovor s Gospodinom. Prvi sam put došla u Međugorje prije 6 ili 7 godina. Bilo je to župno hodočašće sa župom sv. Eufemije iz Rovinja. Svake godine može se doživjeti neko novo iskustvo, uvijek čovjek dođe s nekim drugim problemima, mislima i uvijek nas Gospodin iznenadi. U Međugorju doživimo mir, jer se čovjek makne od svoje svakodnevnice. Kad god sam dolazila, osjećala sam i veliko zajedništvo, a plodove kušamo cijele godine. „Ispunjena sam radošću“, govori Eleni, a njezin suprug Marko, koji je prvi put došao u Međugorje prije godinu i pol dana, dodaje: „Mislim kako ćemo sada koristiti svaku priliku da dođemo u Međugorje, upravo zbog mira koji nam Gospodin daje.“

Statistike za studeni 2016.

Broj podijeljenih sv. pričesti: 51 900
Broj svećenika koncelebranata:
1 388 (46 dnevno)

Dvadeset i peta obljetnica osnutka Društva vodiča za hodočasnike u župi Međugorje

U ponedjeljak 7. studenoga svečano je obilježena dvadeset i peta obljetnica osnutka Društva vodiča za hodočasnike u župi Međugorje. Proslava ove velike obljetnice započela je večernjim molitveno-liturgijskim programom u crkvi sv. Jakova. Svetu misu u 18 sati predslavio je fra Miljenko Šteko, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije u suslavlju fra Marinka Šakote, međugorskog župnika i 16 koncelebranata. Na misnom je slavlju pjevao Veliki zbor Kraljice Mira pod ravnanjem s. Irene Azinović.

Župnik fra Marinko je na kraju svete mise u ime župne zajednice čestitao članovima društva 25. obljetnicu njihova djelovanja i zahvalio im na svemu što čine. Nakon svete mise program proslave je nastavljen u dvorani Ivana Pavla II. Na početku je prikazan kratki film o životu i radu Društva.

Sama ideja o nastanku Društva za vodiče potekla je od fra Joze Zovke. Fra Jozo je prigodom ove obljetnice Društvu uputio i prigodno pismo, koje je tijekom večeri pročitala Marija Dugandžić, prva predsjednica Društva. Sadašnja predsjednica Društva vodiča, Jela Odak, zahvalila je svima koji su kroz ovih 25 godina doprinosili radu Društva na razne načine – osnivačima, nazočnim duhovnim asistentima, časnim sestrama, franjevcima na službi u župi, članovima Društva, kao i svim suradnicima. „Mi danas obilježavamo važan jubilej i

važno nam je da vidite i cijenite naš rad s hodočasnicima“, naglasila je u svom obraćanju.

Tijekom večeri nazočnima su se obratili i međugorski župnik fra Marinko Šakota, fra Ivan Landeka, župnik u Posuškom Gradcu, kao jedan od utemeljitelja Društva te dosadašnji duhovnici Društva, fra Miljenko Mića Stojić, fra Ljubo Kurtović, župnik župe sv. Ante na Humcu i fra Danko Perutina, gvardijan samostana sv. Petra i Pavla u Mostaru. Večer su pjesmom uveličali skupina Prijatelji iz Čitluka i gosp. David Parkes, a osobama koje su kroz ovih 25 godina dale svoj doprinos djelovanju Društva uručene su i zahvalnice.

Pohodeći Međugorje kroz ovih 35 godina, brojni su se hodočasnici upravo ovdje po Mariji približili Bogu. Na tom su njihovu putu zasigurno značajnu ulogu imali i međugorski vodiči hodočasnika. Od velike je, naime, važnosti na hodočašću imati osobu koja oduševljeno prenosi ne samo znanje nego i svoje osobno vjerničko iskustvo. Sukladno tome, glavni je cilj Društva vodiča za hodočasnike upravo biti na raspolaganju vjernicima koji dolaze u Međugorje, sve kako bi upoznali prave vrijednosti ovog mjesta te darove i milosti koje Bog ovdje preko Gospe pruža, odnosno služiti hodočasnicima slijedeći i živeći Gospine poruke, usmjeravajući ih prema sakramentima i osobnom iskustvu vjere.

Mladi iz Splita na hodočašću u Međugorju

Na završetku Izvanredne godine milosrđa 11. studenog 2016. godine devedeset i dvoje je učenika Druge gimnazije iz Splita sudjelovalo na duhovnoj obnovi u Međugorju. Jedan je dio ovog hodočasničkog putovanja bio i projekt u zajednici Cenacolo, a okvirne teme bile su *Bijeg od slobode* i *Potruga za trajnim vrjednotama*.

Organizatorica i voditeljica ovog programa je vjeroučiteljica s. Dolores Brkić. Zbog brojnosti skupine, ali i zajedničke odgojne dimenzije, u njejoj su pratnji bila još tri profesora. Ovo se hodočašće mladih već dulji niz godina organizira na početku mjeseca studenog te u korizmi.

„Na samom dolasku u Međugorje imali smo sakrament ispovijedi i sv. misu koja je bila na engleskom jeziku. Budući da dolazimo iz jezične gimnazije, htjeli smo imati i interdisciplinarni dan – duhovno, odgojno i studijsko bogatstvo. Bilo je dovoljno vremena za osobni izbor pojedinih pobožnosti na različitim mjestima kod crkve, na Brđu ukazanja, kao i u međusobnom dijeljenju iskustava. U zajednici Cenacolo bivši su nam ovisnici ispričali svoj gorki put do „pakla“ i povratak životu i slobodi iz ropstva. Potresla nas je njihova priča, ali i duboka i iskrena povijest njihova životnog puta. Doživjeli su vlastito uskrsnuće samo po Isusu Kristu koji jedini daje smisao životu. Zadržala nas je njihova ogromna hrabrost, jer i u ovom vremenu hedonizma i konzumerizma u zajednici ipak nemaju doticaj s medijima. Nastavili smo naš povratak prema Splitu u zahvalnoj i raspevanoj atmosferi“, rekla je s. Dolores.

Međugorje se prisjetilo stradanja Vukovara i Škabrnje

U večernjim satima u petak 18. studenoga u Vukovarskoj se ulici u Bijakovcima okupio veliki broj župljana Međugorja kako bi uz molitvu i paljenje svijeća odali počast žrtvama Vukovara, Škabrnje, kao i svim poginulima u Domovinskom ratu. Molitvu je predvodio fra Perica Ostojić, župni vikar u Međugorju. Diljem Bosne i Hercegovine također je organizirana „Večer sjećanja“ u spomen na žrtve Vukovara i drugih hrvatskih stratišta.

Održana večer zahvale u međugorskoj župi

Bližimo se kraju Godine milosrđa u kojoj nas je papa Franjo pozvao otvoriti se milosrđu, dopustiti Isusu da uđe u naša srca i biti milosrdni jedni prema drugima. Tom je prigodom u ponedjeljak 14. studenoga u dvorani Ivana Pavla II. u Međugorju održana večer zahvale svim međugorskim župljanima koji su tijekom proteklih godina iskazali djelatno milosrđe, te nebrojenim djelima ljubavi i milosrđa iskazali blizinu potrebitima.

Večer je počela koncertom glazbenih sekcija iz međugorske župe, a potom se nastavila prigodnim domjenkom. Međugorski župnik fra Marinko Šakota zahvalio je svima koji su, dakako ne samo kroz proteklu godinu, u svoje domove

besplatno primali svećenike, osobe s invaliditetom i druge hodočasnike, te svim župljanima koji su na bilo koji način iskazali kršćansko milosrđe i pomogli drugima.

U ime udruge „Marijine ruke“ nazočnima se obratio i na njihovoj pomoći zahvalio njezin voditelj Jakov Čolo. Potom je riječi zahvale u ime udruge za osobe s invaliditetom „Susret“ uputila njezina predsjednica Jasminka Vasilj. Istakla je kako su obitelji, koje su ih za vrijeme njihova hodočašća primile u svoje domove, mogle uistinu osjetiti njihovu duboku zahvalnost. Tako su ovom gestom župljani osobama s invaliditetom iskazali ne samo tjelesna nego uistinu i duhovna djela milosrđa.

Dobrovoljni darivatelji krvi iz Splita na hodočašću u Međugorju

U Međugorje su ovih dana hodočastili članovi Društva dobrovoljnih darivatelja krvi grada Splita. U programu Radiopostaje „Mir“ Međugorje o hodočašću su govorili Petar Šimunović, predsjednik ovoga Društva i Danijel Lolić, djelatnik Društva Crvenog križa i predsjednik Dobrovoljnih darivatelja krvi crkve sv. Petra, Lokve.

„Ovo je hodočašće za sve predsjednike klubova grada Splita, a koje smo organizirali kako bismo zahvalili ljudima koji cijelu godinu volontiraju u korist lokalne zajednice i u konačnici ljudi kojima je krv potrebna. Ovo nam hodočašće u Međugorje mnogo znači. Kada dođemo ovamo, osjećamo se drugačije, ispunjenije, mirnije. Teško je opisati taj osjećaj. Grad Split trenutno ima 23 kluba dobrovoljnih darivatelja krvi koji su pri radnim organizacijama ili gradskim kvartovima, a uz to sudjeluju i srednjoškolski i studenti koji daruju krv na akcijama koje organiziraju njihove škole i fakulteti. Krv se također daruje i na samom Zavodu za transfuziju. Ove godine planiramo skupiti 11 000 doza, a pola toga će biti prikupljeno na akcijama pri Klubovima“, ističu hodočasnici iz Splita.

Udruga Hvidra Trešnjevka na hodočašću u Međugorju

Četrdeset članova udruge Hvidra Trešnjevka hodočastilo je u Međugorje od 22. do 24. studenoga. Vlač. Josip Mudronja, kapelan u župi sv. Josipa na Trešnjevci, došao je kao duhovna pratnja članovima. „Uvijek rado dolazim u Međugorje. Tu imam i kolege, braću hercegovačke franjeve s kojima sam studirao. Uvijek volim doći u ovo mjesto, prije svega zbog toga što se tu nalazi jedan mir i oni najbitniji plodovi. Tu ljudi prakticiraju redoviti sakramentalni život, prije svega sv. ispovijed, sv. misa, klanjanje – ono što su stupovi naše vjere i mislim da su to oni temeljni plodovi koje Međugorje daje. Iznimno sam ponosan što sam ovdje s našim braniteljima. Mislim da je posebno u današnja vremena jako važno našim braniteljima davati potporu i biti uz njih, jer su sigurno pritisnuti teretom života i teretom križa koji su ponijeli iz Domovinskog rata. I mislim da se u puno trenutaka događa da se oni jednostavno osjete ili sami ili ostavljeni. Važno je od cijeloga naroda i Crkve voditi brigu o tome, pokazati smisao njihovog trpljenja, da ništa nije bilo uzaludno, da će njihovo trpljenje biti blagoslovljeno.“ rekao je vlač. Mudronja.

G. Slavko Validžić, predsjednik Udruge, istakao je sljedeće: „Ovo je projekt koji smo pokrenuli prošle godine u suradnji sa župom sv. Josipa. Redovito ga već drugu godinu održavamo. Ljudi su zadovoljni, duhovno se obogaćuju i uz Božju pomoć sve napravimo.“

Miroslav Tesla, stopostotni ratni vojni invalid ne skriva radost zbog dolaska na duhovnu obnovu u Međugorje. Posebno zahvaljuje zajednici Cenacolo. Uz pomoć momaka iz ove zajednice prvi je put otišao na Brdo ukazanja: „Niz godina dolazim ovdje, a s članovima udruge sam prvi put na duhovnoj obnovi. Prvi sam se put uz pomoć zajednice Cenacolo uspeo na Brdo ukazanja. Bog ih blagoslovio. Dolazio sam podno toga brda i Križevca, i pošto sam u kolicima nisam mislio da ću ikada izaći gore. Smatrao sam to nemogućim. Osjećao sam se ispunjeno i zahvalno. To ne mogu opisati, prelijep je osjećaj.“

Susret župnih zborova iz Hercegovine

Na spomendan sv. Cecilije, zaštitnice crkvene glazbe i glazbenika u utorak 22. studenoga u Međugorju je održan Susret župnih zborova iz hercegovačkih župa. Nastupilo je dvanaest zborova iz Mostara, Čitluka, Čerina, Širokog Brijega, Gradnića, Humca, Ljubuskoga, Posušja, Gorice, Drinovaca, župe Gradina i Međugorja.

Susreti župnih zborova započeli su još 1987. godine, no zbog Domovinskog rata nisu održavani u kontinuitetu svih proteklih 29 godina. Ipak je 1997. godine, također u Međugorju, slavljena deseta obljetnica ovakvih susreta.

„Ovi susreti se ponajprije održavaju radi zajedništva koje nam je svima potrebno, tu se izmjenjuju iskustva. To je motivacija za rad ne samo za pjevače, nego i za voditelje. Tijekom godine se intenzivnije pripremamo kako bismo jedni drugima pokazali

i kvalitetu svoga rada. Svaki rad iziskuje puno rada i napora, nije uvijek lako dobiti kvalitetne, ustrajne, dobre pjevače. Trudimo se i radimo koliko možemo sa svojim obvezama. Mi smo specifična župa u odnosu na druga mjesta i ljudima je malo teže izdvojiti vrijeme za dolazke na probe pjevanja. U međugorskom je zboru trenutačno 38 članova. Zadovoljna sam kvalitetom, radom i trudom pjevača“, rekla je s. Irena Azinović, voditeljica župnog zbora „Kraljica Mira“ iz Međugorja.

U ime župe domaćina sve je sudionike i nazočne pozdravio fra Slavko Soldo, župni vikar u Međugorju.

Obilježena 19. obljetnica postojanja Radiopostaje „Mir“ Međugorje

Molitvom krunice i svečanom misom u crkvi sv. Jakova u Međugorju, koju je predslavio fra Robert Jolić u suslavlju s 14 svećenika, u petak 25. studenog Radiopostaja „Mir“ Međugorje proslavila je 19. obljetnicu svoga postojanja. Ovim je misnim slavljem zahvaljeno Gospodinu za dugogodišnje djelovanje ovog medija.

Čitav je taj dan protekao u slavljeničkom raspoloženju, a svoje je slušatelje Radiopostaja darovala i koncertom Tamburaškog orkestra Misericordia iz Šurmanaca. Uz mlade su tamburaše na koncertu nastupili i solisti Monika Jarak, Marija Čolak i Darija Ramljak.

U Međugorju predstavljen roman „Nekoliko ptica i jedno nebo“

U srijedu 30. studenoga u dvorani Ivana Pavla II., u organizaciji župnog ureda Međugorje i Informativnog centra „MIR“ Međugorje, predstavljen je roman hrvatskoga književnika Mire Gavrana „Nekoliko ptica i jedno nebo“.

Uz autora, o knjizi su govorili hercegovački franjevac i književnik fra Ante Marić, prof. dramaturgije Dragan Komadina te glumac HNK-a Mostar, Robert Pehar, koji je čitao ulomke iz spomenutog romana.

U središtu je zbivanja novoga romana Mire Gavrana fra Didak Buntić, koji je u vrijeme Prvoga svjetskog rata, kada je velika suša harala Hercegovinom te su mnogi umirali od gladi, pokrenuo akciju spašavanja djece preselivši ih u Slavoniju i Srijem, kako bi ih udomio u obiteljima koje su time pokazale svoju humanost u teškim vremenima.

„Doista sam sretan da sam u ovakvom ugodnom društvu, na pravom mjestu, okru-

žen ljudima dobre volje, ljudima koji zaista ovo što je u romanu doživljavaju kao nešto bitno, a ne samo kao običnu priču. Moji su korijeni – i po majci i po ocu – hercegovački, a ja sam jedini u obitelji rođen u Slavoniji, tako da je ova priča o fra Didaku koji vodi djecu iz Hercegovine u Slavoniju dobro došla za mene kao pisca koji može to povezati i koji je intimno vezan za oba prostora. Radnja se romana događa od 1917. do 1922., ali se isto tako događa 1987. i 1997. godine u Zagrebu, Međugorju i Mostaru. Povezivanje ta dva vremena i prostora tražilo je neku vještinu. Nadam se da će roman biti blizak i drag ne samo ljudima iz Hercegovine i Hrvatske, nego i ljudima iz svih drugih zemalja koji će ga sutra čitati u prijevodu“ rekao je književnik Gavran.

U glazbenom je dijelu večeri nastupila klapa *Signum* iz Čapljine.

Došašće u Međugorju

U nedjelju 27. studenoga slavimo Prvu nedjelju došašća, čime ujedno započinje i nova liturgijska godina, te od ponedjeljka 28. studenoga u župnoj crkvi počinju i mise zornice u 6 sati. Svima nam je to izvrsna prilika za intenzivniji duhovni život. Naši framaši izrađuju i adventske vijence koje će vjernici moći nabaviti na Prvu nedjelju došašća na prostoru pokraj župne crkve. Na temeljima stare crkve i ove će godine u večernjim satima, tj. nakon večernje mise, u nedjeljama došašća biti upriličeni susreti župljana.

„Prošle smo godine svi bili sretni zbog adventskih večeri na prostoru naše stare župne crkve. Predstavnici naših zajednica (Miletina, Vionica, Šurmanci, Bijakovići, Međugorje) odlučili su da se adventske večeri organiziraju i ove godine. Hvala im. Dodimo i radujmo se s našim domaćinima i svima koji nam dođu. Tko želi, tom prilikom može darovati i prilog za potrebe naše humanitarne udruge „Marijine ruke“, poručuju iz župnoga ureda Međugorje.

Župljani će događaj organizirati po sljedećem rasporedu:

- Prva nedjelja došašća (27. studenog) – Miletina;
- Druga nedjelja došašća (4. prosinca) – Vionica;
- Treća nedjelja došašća (11. prosinca) – Šurmanci;
- Četvrta nedjelja došašća (18. prosinca) – Bijakovići;
- Četvrtak (22. prosinca) u 20 sati, tj. nakon euharistijskog klanjanja – Međugorje.

Mise zornice u Međugorju

Već se nekoliko godina u župi sv. Jakova u Međugorju tijekom cijelog došašća slave mise zornice. Na njima sudjeluje značajan broj naših župljana, ali i vjernika iz okolnih mjesta. Počevši od ponedjeljka, 28. studenog, svaki će se dan, osim nedjeljom, u župnoj crkvi slaviti sveta misa u 6 sati, a koju će prenositi i radiopostaja „Mir“ Međugorje. Kroz vrijeme došašća ne će biti uobičajene svete mise u 7:30 sati te ćemo za svoje pokojne moliti na misi zornici.

Obilježena 16. obljetnica smrti fra Slavka Barbarića

U Međugorju je u četvrtak 24. studenoga 2016. obilježena 16. obljetnica smrti fra Slavka Barbarića. Večernju sv. misu u međugorskoj župnoj crkvi za pok. fra Slavka predslavio je fra Ljubo Kurtović, u suslavlju međugorskog župnika fra Marinka Šakote, ravnatelja Majčinog sela fra Dragana Ružića te još 16 svećenika.

Fra Ljubo je, između ostaloga, o fra Slavku rekao: „Na današnji dan je 16. obljetnica smrti pokojnog fra Slavka. Njega je Gospodin, nakon molitve križnoga puta s vjernicima na Križevcu u popodnevnim satima pozvao k sebi. Umro je u 54. godini života. Tragovi pokojnog fra Slavka vidljivi su i danas i bit će trajno vidljivi ovdje u Međugorju. Mnogi su ga slijedili jer su iskusili da govori istinu, jer su iskusili da dotiče njihovo srce i pomaže im pronaći sebe. Sam fra Slavko je najprije pronašao sebe slijedeći Gospu kao Majku, kako

bi drugima mogao pokazivati put. Fra Slavko se razdavao za druge, darivao je svoje vrijeme, srce i život slijedeći logiku Evanđelja.“

Misno slavlje pjesmom je uvećao župni zbor Kraljica Mira pod ravnanjem s. Irene Azinović. Pokojnog se fra Slavka tog dana sjećalo i na Križevcu. U 14 sati molio se križni put, koji je, uz sudjelovanje mnoštva vjernika, predvodio fra Marinko Šakota, međugorski župnik.

Fra Slavko Barbarić je rođen 11. ožujka 1946. U 19. godini stupio je u franjevački red, a za svećenika je zaređen 1971. godine. Doktorirao je iz područja religiozne pedagogije te postigao titulu psihoterapeuta. S hodočasnici je u Međugorju neumorno radio već od svoga povratka sa studija 1982. godine. Njegove su knjige prevedene na više od dvadeset jezika i tiskane diljem svijeta. S osobitim je zanosom govorio hodočasnici, vodio euharistijska klanjanja, molitve pred križem, molitvu krunice na Podbrdu i pobožnost Križnog puta na Križevcu.

Organizirao je i vodio i godišnje međunarodne susrete za svećenike i mlade, pokrenuo seminar za bračne parove, te u kući „Domus pacis“ vodio seminare posta i molitve. Za djecu ratne stradalnike utemeljio je i vodio ustanovu za odgoj i skrb „Majčino selo“. Njegova psihoterapeutska izobrazba omogućila mu je i kompetentan rad

s ovisnicima u zajednici sestre Elvire. Za mladiće u poteškoćama osnovao je i zajednicu „Milosrdni Otac“. Pomoć dobročinitelja iz cijeloga svijeta usmjerio je u fondove za mlade talente i za ratnu siročad.

Obišao je cijeli svijet šireći Gospinu poruku mira i pomirenja. Krasile su ga izvanredne osobine: poznavanje jezika, lakoća komuniciranja s ljudima, naobrazba, jednostavnost, briga i skrb za čovjeka u potrebi, nepresušna energija, marljivost, a iznad svega pobožnost, poniznost i ljubav. Ustrajno je molio i postio, a Gospu je ljubio djetinjom ljubavlju.

Srž njegova života bila je molitvom i postom dovoditi duše Bogu po Mariji, Kraljici Mira.

Fra Slavko je preminuo na Križevcu u petak, 24. studenoga 2000. godine u 15.30 sati, tj. neposredno nakon završene tjedne pobožnosti križnoga puta.

Ministar obrane Republike Hrvatske Damir Krstičević posjetio Međugorje

Na poziv ministrice obrane Bosne i Hercegovine Marine Pendeš u srijedu je 16. studenog u Međugorju, u sklopu radnog posjeta BiH, boravio dopredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Damir Krstičević.

Po završetku radnoga sastanka te osobne molitve u crkvi sv. Jakova uvaženi su gosti posjetili i župni ured u Međugorju, gdje ih je sa subraćom dočekao međugorski župnik fra Marinko Šakota. Tom je prilikom ministar Krstičević rekao:

„Zahvaljujem župniku fra Šakoti na toplom prijemu. Ovdje se zaista, i moji suradnici i ja, osjećamo lijepo i ugodno. Sastanak koji sam imao s ministricom obrane BiH je bio vrlo uspješan i vrlo koristan za nas i našu budućnost. Došli smo tu, pomolili se dragom Bogu i Gospi, zahvalili na svim darovima koje imamo te još jednom zatražili Božji blagoslov kako bi nam svima bilo bolje u budućnosti“, rekao je ministar Krstičević.

Gospodine,
jesam li dostojan poziva u tvoje ime
širiti Blagu vijest tvoje vjernosti i ljubavi?
Imam osjećaj da zahtjev ljubavi nadilazi moje snage,
da svoj poziv ne živim ispunjeno,
da često griješim...

...ali drži me svijest da ti nikad ne griješiš.

Ti si me pozvao širiti Radost tvoje blizine,
ti me držiš u pozivu moga života,
ako ja i zgriješim – ti nisi.
Nisi pogriješio kad si postao čovjekom,
jer je to bila tvoja odluka.

Zato te molim da na ovaj Božić
moje srce bude otvorenije shvatiti tajnu tvoje blizine.
Želim da moja molitva bude otvaranje tvome dolasku.
Jednom si došao preko majke Marije kao čovjek,
i od tad ne odlaziš
nego žedaš za našim srcima.

Gospodine, premda ne shvaćam dubinu,
veličinu i širinu tvoga djelovanja,
drži me vjera da ti ne griješiš, jer po proroku kažeš:
*Kao što daždi i sniježi s neba bez prestanka
dok se zemlja ne natopi, oplodi i ozeleni,
da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo,
tako se riječ koja iz mojih usta izlazi
ne vraća k meni bez ploda,*

fra Stanko Ćosić

Advent u Međugorju

U nedjelju 27. studenog na temeljima stare župne crkve održan je prvi ovogodišnji susret župljana Međugorja u došašću. Kao i prošle godine, prvu su večer domaćini bili mještani Miletine. Tijekom večeri međugorski je župnik fra Marinko Šakota upalio prvu svijeću na adventskom vijencu. Susret su pjesmom uveličali Veliki mješoviti župni zbor „Kraljica Mira“ iz Međugorja, hrvatski glazbeni umjetnik Tedi Spalato, hrvatska kulturno-umjetnička skupina Dream team Babe, hrvatsko kulturno-umjetničko društvo Mokro i klapa Dobrkovići iz Širokog Brijega, tamburaški orkestar Misericordia iz Šurmanaca, te sestre Ramljak.

Zahvaljujući prošlogodišnjoj inicijativi mladih župljana Međugorja, ideja za malo

drukčije došašće postala je stvarnost. Cilj je ovih susreta druženje župljana, njegovanje običaja i tradicije, ali i pomoć potrebnima. Svi prisutni tijekom večeri mogli su dati svoj doprinos kojim pomažu rad humanitarne udruge „Marijine ruke“, koju vodi Jakov Čolo. U Humanitarnu se udrugu „Marijine ruke“ iz Međugorja u kratkom vremenu uključilo više od 60 volontera. Do sada su obnovili mnoge kuće, uredili vrtove, a posjećuju staračke domove i bolnice. Pomažu također i obiteljima s brojnom djecom, plaćaju račune za režije onima koji ih ne mogu podmiriti, te bolesnicima bez primanja kupuju lijekove. Više od 200 korisnika svakoga mjeseca u udruzi uzima pakete s hranom.

KAKO SE ISPRAVNO PRIPREMATI ZA BOŽIĆ?

Došašće je milosno vrijeme za novi duhovni početak, a on se ostvaruje u onima koji su spremni sebi postaviti važna pitanja. „Trebalo se ispitati da bismo mogli ponovno početi. Jedino pravo pitanje za nas jest: Rastemo li u miru koji izlazi iz ljubavi, praštanja i milosrđa? Praštamo li lakše uvrjede i tražimo oprost, postaje li naša osjetljivost za druge izvorom želje da drugima pomognemo?“ poručuje fra Slavko. U razmišljanju o došašću fra Slavko polazi od jednostavne činjenice da se posebnost toga vremena prepoznaje po čovjekovoj lakšoj otvorenosti Bogu. „Adventsko vrijeme nas okreće k Bogu koji dolazi. Lakše ćemo se odlučiti na molitvu, na ispovijed, lakše se pomiriti.“

FRA MARINKO
ŠAKOTA

BUDUĆI DA JE BOŽIĆ DUHOVNA STVARNOST, I PRIPREMA ZA NJ TREBALA BI IMATI PRVEN- STVENO DUHOVNI KARAKTER.

To, međutim, nipošto ne isključuje izvanjsku pripremu. „Obje razine pripreme su važne i trebale bi biti duboko povezane jedna s drugom. Materijalna, vanjska priprema bi trebala biti izraz unutarnje pripreme, a opet unutarnja priprema srca bi trebala biti temelj i razlog vanjske pripreme. Tko voli Isusa, tko se zaista raduje njegovu dolasku i svoje srce priprema da ga primi, on će svoju radost izraziti i vanjskim pripremama.“

Nažalost, u pripremi za Božić možemo promašiti njegovu bit i biti nepravedni prema Božiću. Naime, „postoji prava opasnost da vanjska

priprema izgubi svoj nutarnji temelj i da ne potiče na nutarnju pripremu. Time bi se zaista načinila velika nepravda Božiću, Isusu koji dolazi iz ljubavi prema nama. Drugim riječima, postoji opasnost da se radujemo Božiću zbog hrane i pića,

BIT JE BOŽIĆA POZIV NA PROMJENU. „JOŠ UVIJEK NUDI SE BOG U JEDNOSTAVNOM, PONIZNOM OBLIKU DJETETA I ŽELI ZAJEDNO S ČOVJECOM PROMIJENITI SVIJET. SAM BOŽIĆ NE MIJENJA SVIJET, ALI BOŽIĆ OZNAČAVA NOVI PUT KOJIM SE MOŽE IĆI - I TO NE SAM NEGO S BOGOM. PROMJENA ZAPOČINJE U TRENUTKU U KOJEM - BEZ DA SE NUŽNO ŽELI RAZUMJETI - PUT S NJIM PRIHVATIMO.“

zbog lijepih božićnih običaja, a ne Onome zbog koga se sve to događa. Zamislimo da se netko priprema na dolazak i raduje se susretu s nama i da je pozvao mnoge prijatelje kojima je mnogo važnije ono što je na stolu nego susret s nama. To bi nas zacijelo duboko povrijedilo.“

Razumljivo je što se naglašava važnost nutarnje pripreme za Božić jer bez nje nije mogući očekivati plodove Božića. „Postoji opasnost, iz dana u dan sve veća, da se zadržimo na vanjskim uvjetima mira i radosti. Mnogi će u ovo predbožićno vrijeme toliko trčati i raditi i pripremati se za Božić da ne će imati vremena za molitvu, za dobru sv. ispovijed, za misu, a to znači ne će imati vremena za susret s Bogom. A ako se on ne

dogodi, božićna radost i božićni mir ne će dugo trajati. Završit će dobrim ručkom ili pićem ili nakon primanja darova koje ćemo pripremiti jedni za druge. Takav mir će već sutra nestati kao dim na vjetru, a to znači da je Božić prošao bez Isusa, tvorca mira. A to je za čovjeka strašno, jer će ga nemiri vječno tjerati na nemirnim putovima i nikad ne će moći stati.“

KAKO SE ISPRAVNO PRIPREMATI ZA BOŽIĆ? GDJE JE TAJNA PRAVE PRIPRAVE?

„Tko se u pripremi za Božić ne odlučio na ljubav prema Isusu i ljudima oko sebe, on se svjesno ili nesvjesno odrekao nutarnje pripreme za Božić. Njemu će onda taj dan biti samo vanjska proslava, a to je premla za slavljenje Božića.“ Tko „ostaje na tvarnoj razini, on ne može doživjeti Božić“.

Ljubav u srcu je, dakle, ono što u pripravi za Božić ne smijemo izostaviti, a razlog za to nije u nama: „On (Krist) je zavrijedio takvu pripremu jer ga je jedino ljubav nadahnula da dođe k nama. Jedino se ljubavlju može odgovoriti na ljubav!“

Božić se najčešće zbog komercijalnih razloga, prikazuje idilično, što međutim ne odgovara istini. Božić „je velika tajna božanske ljubavi koja se krije u bespomoćnosti djeteta, i nudi se u društvu jedne obitelji koja je izložena svim opasnostima.“ „Sam Božić označava Božju hrabrost da kao malo dijete dođe u ovaj svijet i da postane čovjekov životni suputnik u ovom svijetu.“

Božić nije, dakle, blagdan idile nego mira, a do mira se može doći i u ne-idiličnim situacijama. „Po križu, koji se prihvati s ljubavlju, rađa se mir, a Isus je mir. I kad se on rodi u srcu čovjekovu, dogodio se Božić. Božić je doživljaj radosti i blagdan mira i pomirenja.“

Bit je Božića poziv na promjenu. „Još uvijek nudi se Bog u jedno-stavnom, poniznom obliku djeteta i želi zajedno s čovjekom promijeniti svijet. Sam Božić ne mijenja svijet, ali Božić označava novi put kojim se može ići – i to ne sam nego s Bogom. Promjena započinje u trenutku u kojem – bez da se nužno želi razumjeti put s Njim prihvatimo.“

Simbol Božića su ruke. „Srce ispunjeno Bogom postaje podlogom i temeljem za radosno širenje ruku prema drugima. A upravo je smisao Božića da ruke uzdignute Bogu po-

stanu ruke radosno otvorene prema čovjeku. Tek tako postaje moguć zagrljaj između čovjeka i Boga, te čovjeka s bratom čovjekom. U tom se zagrljaju ostvaruje i Božić.“

BOŽIĆ SE NAJČEŠĆE ZBOG KOMERCIJALNIH RAZLOGA PRIKAZUJE IDILIČNO, ŠTO MEĐUTIM, NE ODGOVARA ISTINI. BOŽIĆ „JE VELIKA TAJNA BOŽANSKE LJUBAVI KOJA SE KRIJE U BESPOMOĆNOSTI DJETETA, I NUDI SE U DRUŠTVU JEDNE OBITELJI KOJA JE IZLOŽENA SVIM OPASNOSTIMA.“ „SAM BOŽIĆ OZNAČAVA BOŽJU HRABROST DA KAO MALO DIJETE DOĐE U OVAJ SVIJET I DA POSTANE ČOVJEKOV ŽIVOTNI SUPUTNIK U OVOM SVIJETU.“

Božić nije vezan uz sam blagdan Božića (25. 12.). „Mir u našem srcu uvjet je da se Isus može roditi u našem srcu. Njegovo rođenje u našem srcu ne ovisi o blagdanima ili datumima nego o našem odnosu prema Bogu i prema ljudima. Mir je milost Božja i plod koji raste iz ljubavi, praštanja, pomirenja i milosrđa; on je plod kombinacije ovih stvari. Tako je mir uvjet za Isusovo rođenje. Mi imamo mogućnost da uvijek živimo Božić, a to znači živjeti okruženi mirom i radošću. S druge strane u opasnosti smo da Božić ne doživimo ni na sam dan Božića. Često okrivljujemo našu svakodnevnicu s njezinim stresom i njezinom hektikom za činjenicu da ne molimo, ne postimo ili da ne idemo na misu; imamo li međutim, drukčiji nutarnji stav, tada ovaj život može postati Betlehem. Isus je rođen u štali, što nije bilo nimalo ljudsko okružje, a to, međutim, znači za nas nešto vrlo važno. I onda kada u našoj svakodnevnicu moramo mnoge stvari prihvatiti kao neljudske ili nekršćanske, ipak ovaj svakodnevni život sa svom njegovom prljavštinom može postati mjesto Isusova rođenja. Bog je za nas mogućim učinio prvi korak samo pod jednim uvjetom, naime, da mu se mi otvorimo. To je dovoljno da On može doći. Ako našim maštama i našim željama dadnemo slobode, tada imamo čudesnu mogućnost da nam svaki dan postane Božić. To znači stalnu otvorenost među svima nama, među svim ljudima, među svim nacijama i stalni pokušaj međusobno se obdarivati darovima i s ljubavlju se znati iznenaditi. Tako bi život mogao biti svakome tako lijep.“

Ti rodi

Ljudevit Matković

Ti rodi Boga. – Vjerujem u vjeru, pa što da tražim otkud Bog taj Tebi, da l' si Ga ozgo donijela u sebi? – No što nam Ga ne rodi u biseru,

nego u slami?... O, taj Bog Tvoj ode On dode tih, ko janje gdje su vuci, tih dode međ nas s maslinom u ruci, na magarčevu sinu jašuć dođe.

I zborio je čim i sunce zbori, i kao ruža – dahom duše svoje, i ko što knjiga pred nama govori;

a tek je malo Božja usta mako, da kao labud smrti pjev zapoje i da zaječi, kad je ono plako.

Vrijeme nade

FRA PETAR KOMLJENOVIĆ

POSTOJI VELIKA RAZLIKA IZMEĐU KRŠĆANINA I NEKRŠĆANINA, IZMEĐU VJERNIČKOG I NEVJERNIČKOG POGLEDA NA BUDUĆNOST. Nevjernik ne zna što će doći, budućnost je za njega otvorena, tajanstvena tako da se sve može dogoditi – i dobro i zlo. Zato je nesiguran i bojažljiv. Vjerni kršćanin, naime, zna što će doći jer mu je Božja riječ objavila budućnost. Zato je siguran i pun pouzdanja. To se pouzdanje zove *nada*.

Ušli smo u vrijeme došašća, vrijeme očekivanja, vrijeme nade. No, nažalost, može se osjetiti strah kod mnogih, čak i kod kršćana, veliki strah, nesigurnost i očaj što se tiče općeg stanja i budućnosti svijeta. Zašto je tako? Mnogi su upali u zamku Sotoninu, ali kakva je to zamka? Kako bismo razumjeli tu zamku, koristim jednu prikladnu i veoma simboličnu sliku poznatog katoličkog autora J. R. R. Tolkiena. U svojim djelima o malom „Hobbitu“ i „Gospodaru prstenova“ opisuje kako su se jednom prijatelji izgubili u velikoj prašumi. Već danima lutaju, a nikako naći izlaza. Umorni, gladni i obeshrabreni popeli su se na veliko stablo i gledali koliko ima još do kraja šume. Ali uzaludno! Kamo god bi pogledali, vidjeli su samo more stabala i šumu bez kraja! Tako su pali u još veći očaj i beznađe. No, sveznajući autor upravo u tom trenutku spominje da su se oni nalazili u jednoj dolini što znači da su bili kao u jednom dubokom tanjuru. Činilo im se da šuma nije imala kraja, a zapravo je kraj šume bio odmah iza te doline. Tako je autor na genijalan način stvorio jedan osjećaj hrabrosti i nade u čitatelju, toliko snažan da bi čitatelj najradije ustao i vikao tim prijateljima: „Ne bojte se! Niste više daleko! Izdržite još malo! Blizu ste kraju!“ Jedna mala objavljena činjenica, jedan mali, ali bitni dodatak autora promijenio je cijelo raspoloženje u čitatelju i probudio u njemu veliku nadu.

Ova scena i te kako na simbolični način govori o našem životu. Moderni je čovjek danas kroz sve medije dnevno bombardiran s negativnim vijestima tako da može lako izgubiti nadu u bolji svijet. Sve je loše, sve propada, događaju se ratovi, izbijaju neredi, terorizam, potresi i katastrofe, ljudi zaboravljaju na Boga i napuštaju Crkvu, pobacuju djecu tako da na svijetu vlada samo materijalizam, kapitalizam, egoizam i pohlepa. Gledajući to i samo to, u naše srce polako ulaze očaj, beznađe i strah. Izgubljeni smo u prašumi negativnih vijesti. Upravo je to đavolski trik i zamka. Đavao, koji drži medije u svojim rukama, želi stvarati upravo taj negativni osjećaj i stav u nama. Da, on nam poka-

zuje u vijestima istinu, ali *ne cijelu*, nego samo djelomičnu! Fali, naime, jedna bitna činjenica koja se ne može ni vidjeti ni čuti u vijestima, koju đavao sa svim silama pokušava zamračiti jer je kadra promijeniti cijeli svijet. Tu činjenicu, tu drugu vijest, kršćani odavno nazivaju „radosna vijest“, tj. „evanđelje“! Poruka evanđelja nam kaže: „Ne bojte se! Bog je tu! Bog je s nama! On će nas spasiti!“ Kada Isus opisuje kraj vremena, on, naprotiv, ne ublažava stvari. I on govori o ratovima, katastrofama i velikim nevoljama, ali dodaje jednu malu, ali bitnu činjenicu: „To se sve mora dogoditi! Ali ne bojte se! Uzdignite vaše glave, jer je blizu vaše otkupljenje!“ (usp. Lk 21,28)

Vjeran kršćanin ne smije nikada zaboraviti da je Bog živ i da On djeluje u svijetu! Nikad ne će đavao govoriti o tome kako je Bog spreman i voljan promijeniti ovaj svijet! Nikad ne ćemo čuti u vijestima kako Bog djeluje u svijetu i kako ga spašava! To nam samo govori Božja riječ. Sv. pismo i ponekad, uz Božje posredovanje, i naša draga Gospa i majka Marija! Marija, koja je na nebu i vidi sve odzogor, poput onog čitatelja je koji nam kaže: „Ne bojte se djeco! Budite hrabri! Imajte nadu! Bog je tu! Izdržite još malo nevolje ovog svijeta jer Bog priprema svoj dolazak i svoju pobjedu!“ Koliko nas puta Gospa poziva na nadu, na hrabrost, na vjeru! Koliko nas puta ona želi izvući iz prašume beznađa, očaja i straha! Koliko nas puta želi poučavati da trebamo gledati na svijet s nebeskog stajališta da uvidimo svu i cijelu istinu! Koliko puta Gospa želi baš nas podići k sebi na nebo da gledamo ovaj svijet božanskim očima, a ne samo ljudskim! „Da bi znali koliko vas ljubim, plakali biste od radosti!“, kaže ona. „Da bismo znali koliko nas Bog ljubi, umrli bismo od ljubavi“, kaže sv. Ivan Marija Vianney! Kad bi znali i vjerovali u evanđelje, probudila bi se i u nama velika nebeska nada i vjera! I zapravo je to Gospina škola! Kad su svi očajavali i vikali: „Nema više vina!“, onda je Gospa ustala i rekla: „Činite što vam kaže!“ Oni su samo znali za lošu vijest, ali Gospa – vjerujući i nadajući se u Isusovu ljubav – svjedočila je dobru i radosnu vijest: „Bog je tu! On je živ! I jedini On čini čudesa!“ I slušajući Krista pretvori se voda u vino. (usp. Iv 2,1-11)

Ako, dakle, i ti želiš da se strah ovog svijeta pretvori u vino božanske radosti, onda vjeruj u Isusa, nadaj se njegovu dolasku, ne samo za Božić, nego u svakom trenutku svoga života! Dopusti mu da te spasi od đavolske zamke očaja i beznađa! Onda ćeš vidjeti kako Bog čini čudesa, ne samo u Kani Galilejskoj nego i u tvome životu i u cijelome svijetu! Amen. Aleluja!

FRA TOMISLAV PERVAN

NA KRAJU JEDNE I NA POČETKU NOVE CRKVENE GODINE LITURGIJSKA NAM ČITANJA DONOSE ODLOMKE IZ TZV. ISUSOVA ESHATOLOŠKOGA GOVORA.

Mnogi će reći kako je tu riječ o *vaticinia ex eventu*, kako su tekstovi pisani nakon razaranja Jeruzalema god. 70., nakon nemjerljive nacionalne židovske katastrofe, te stoga odriču Isusu mogućnost da bi mogao izreći te riječi. Međutim, nas ne zanima ovdje u biti ateistička historijsko-kritička metoda (jer joj je ishodište metodička sumnja i nevjera), nego vjera Crkve kojoj je Isusova riječ mjerodavna. I što nam nudi Isus? Urušavanje svega. Nebeski se svod ruši, temelji su svijeta uzdrmani, nema više čvrstoga uporišta, nigdje nema sigurnosti. Sunce je pomrčalo, posvuda mrak i tama, a gdje nema sunca, vlada vječni led. Nema li sunca, sve ugiba, i biljke, životinje i ljudi. Nema ni dana, posvuda samo beskraj noći u kojoj se čovjek ne snalazi. Nigdje ni mjeseca ni zvijezda koje bi tu noć osvjetljavale. Ne zanima nas što su i kako su onodobno ljudi mislili, kakve su imali (svjeto)nazore, ali nam Isus stavlja pred oči događaje koji su nešto kao veliko 'finale' planeta zvana Zemlja i života na njemu. Na kraju, malo koga diraju ove Isusove riječi o propasti. Već nam pedeset godina zloguki 'prognostičari' govore o golemim klimatskim promjenama, o sunovratu čovjeka, čovjekova dostojanstva i njegovih prava, o iscrpljivanju zemljinih zaliha itd. Isus govori kako se sve urušava i svršava u velikome 'ništa'. Nihilizam. Posljednja riječ čovječanstva i čovječanstvu. Jasno, onima koji nemaju vjere.

Isus se ne bavio kozmologijom ni kozmogonijom, svemirskim mijenama i promjenama, astronomijom ni astrologijom. Došao je radi nas ljudi i radi našega spasenja, želi ponuditi čovjeku i čovječanstvu ključ života, smisao hoda na ovoj zemlji. Želi sačuvati pojedinca i ljude od zbiljskih, egzistencijalnih katastrofa. Tko to od nas, napose svećenika, nije iskusio tijekom razgovora, kako se u osobama, pojedincima ruše svjetovi. Toliko puta dolaze nam osobe slomljene u duši i srcu. Dotaknule dno života. Naizgled imaju sve, novac, ugled, karijeru, ali u jednom trenutku sve krene nizbrdo, naopako. Ništa više ne nosi u životu. Osoba kojoj je netko darovao sve, srce,

život, riječ, odjednom okrene glavu, i čovjek se nađe u zrakopraznu prostoru. Doslovce, vakuumu. Praznina. Nema riječi utjehe, nema tla pod nogama, nema daha ni zraka u grudima. Kao da ih udav steže i guši. Primjerice, kako se osjećaju djeca kad popucaju roditeljske veze i ljubav? Kad se obitelj uruši? U njima se ruši svijet kad se roditelji zamrže, nekada čak i do istrjebjenja, kad posežu za hladnim ili vatrenim oružjem. Ne mogu se očima vidjeti. Nešto se umiješalo, zlo je posijalo svoje kvarno sjeme, nema pomirenja. Slično se zna dogoditi i u Crkvi. Kolikima se urušio svijet kad su saznali za sve one skandale koji su pratili Crkvu posljednjih desetak godina, što je slomilo srce i jednomu Papi? Postoje grozni zahvati u život pojedinca i

završnu riječ. Nije sve izgubljeno. Na kraju imamo znak Sina Čovječjega.

Sto je taj znak? Slobodno možemo ustvrditi, to je Kristov križ. Danas ne shvaćamo, ne razumijemo značenje i poruku križa. Mnogima je križ negacija, potiskivanje, ljudi je strah križa i nošenja križa. Navodno, križ je odricanje, negacija, oduzima radost života. Isus je govorio stalno o križu, svojemu križu, ali i nasljedovanju njega, noseći svakodnevno svoj križ, hodeći uporno, ustopice, za njim. Uzmimo taj križ

ta. Trenutak je to kad gubimo vanjske oslonce, prijatelje, kad gubimo ugled u javnosti, bogatstvo, moć, utjecaj, sve ono na čemu smo gradili svoj život, u što smo se pouzdavali. Trenutak je to ugroze bolesti i smrti. Olučno je u tome trenutku kako postupiti i što uraditi. Isus nam nudi svoj križ-znak kao spasenjski znak. U znaku Sina Čovječjega svačiji je život oslikan i preslikan. Sudbina svakoga od nas. I na našem nebu pojavljuje se znak križa kao znak utjehe i nade. Naime,

ili se raz-ot-krivaju u novome svjetlu. Ustupaju mjesto Isusovu svjetlu, za koje Pavao veli, da mu se na putu u Damask Isus ukazao u samo podne, snažnije od sunčeva svjetla. Na Taboru Kristovo je lice bilo sjajnije od sunca, vele evanđeoski izvještaji. Kao Sin Čovječji, kao Sin Neba ali i ove Zemlje, u svojoj je smrti stupio svjesno u mrak, grobnu tamu ovoga svijeta, tamu svakoga od nas. Kao čovjek, jednak meni i tebi. To je ono križište, ona obratnica kad se i naš život okreće, ide

početku Bog stvara svjetlo, a taj isti Bog, koji je zapovjedio: *Neka iz tame zasja svjetlo! – jest onaj koji zasja u srcima našim da nas prosvijetli za spoznaju sjaja Božjega na licu Kristovu* (2 Kor 4,6). Nakon svih katastrofa koje nas mogu zadesiti. Shvatimo li to, možemo prihvatiti i Isusovu riječ utjehe, da podignemo svoje glave, jer se bliži naše otkupljenje (usp. Lk 21,28).

To će reći, na kraju ne gospodari tama, hladnoća, mrzlina, ukočenost, nego svjetlost, toplina, punina života. Bit ćemo u magnetskom polju onoga koji sve privlači k sebi; izabranici će zračiti srećom, jedni druge usrećivati, kao što se to zbiva i za ovozemaljskih susreta. Sreća i etimološki potječe od sresti, susresti, od susreta. Međusobno se usrećivati, biti jedni drugima na radost.

Onima kojima se svijet urušio otvara se novi svijet. Mnogobrojna su svjedočanstva takva obrata u životima pojedinaca. Potresni i usrećujući obrati u životu. Ljudi su izronili iz teške, mračne dubine, prijelaz iz noći na svjetlo dana. O tome svjedoči i sv. Augustin nakon snažna životnoga iskustva samoga Gospodina. Pavao sam svjedoči kako ga je s neba obasjalo *svjetlo sjajnije od sunca... te je čuo glas: Savle, Savle, zašto me progoniš?* (usp. Dj 26,13). Na to misli kad u svojim pismima vjernike oslovljava kao sinove svjetla i sinove dana (usp. 1 Sol 5,5), jer nekoć bijahu tama, a sada su svjetlo u Gospodinu (usp. Ef 5,8). Isus osposobljuje vjernike za *dioništvo u baštini svetih u svjetlosti* (Kol 1,13). Prema Pavlovim riječima sam Krist stanuje u njemu (usp. Gal 2,20), i svakomu tko vjeruje u Krista, sami je Krist sunce koje obasjava i zrači iz vjernika. Za mnoge se svece i mistike veli da su im nakon duboka iskustva iz očiju izbijale zrake sunca. Iz molitve su dolazili presretni i radosni je su ophodili s Gospodinom. I Stari zavjet poznaje slične pojave, primjerice s Mojsijem koji je s Gospodinom razgovarao i zračio sjajnim svjetlom te je morao zastirati svoje lice. Zaboravljamo činjenicu da je u ranoj Crkvi sami čin krštenja nazivan riječju *fotismos* – prosvjetljenje. Najprije kod Justina, a onda se pojam *prosvjetljenja* uvriježio za čin krštenja, a katekumeni su nazivani oni koji će *biti prosvijetljeni* ('fotismenoi'). Krštenje je svjetlo duše i duha, ono obasjava cijeli život.

Vrijeme došašća vrijeme je budnosti. Bdijenja, pozornosti, pažljivosti. Paziti na ono što naš život nosi, što ima u sebi trajnu vrijednost, konačnost. I što na kraju ostaje, što nema alternative. Nije riječ o trajnoj napetosti, nemiru i napetu iščekivanju, nego o životnoj ozbiljnosti koja nas mora ispunjavati. Postoji u nama ona strana života gdje se kuje naša sudbina i vječnost. Na to Isus smjera kad govori o budnosti. Svi mi nosimo, imamo u sebi podzemne silnice u kojima se slijevaju naše čežnje i emocije, naše rane i promašaji, stresovi i porazi. U svakome postoje negativne podsvesne pohrane koje ravnaju, i nesvjesno, našim akcijama. Krist kao Sunce treba obasjati sve to. Stoga nam ovih predbožićnih dana može biti od silne koristi zaroniti dublje u svoje srce, otkriti svoje sljepilo, otvoriti oči za Krista. Toliki nam govore kako bi rado bili sveti, imaju u sebi čežnju za većim, savršenim, za blizinom s Marijom, Kristom, s drugim ljudima. Biti doma, udomljeni. O tome svjedoče i naše zornice. Došašće treba dirnuti srce iznutra. Izvana će učiniti malo sva pusta neonska svjetla, svijeće i drvca, sav nakit na koji toliko trošimo, ne okrenemo li svoj pogled prema unutra, u vlastito srce. Tu nas Gospodin čeka da s njime zajedno hodimo. Prema Božiću, prema Novomu. Božićna je poruka: *Incipit vita nova – Počinje novi život, prava budućnost* s Isusom i Marijom!

Egzistencijalna ili kozmička kataklizma nije finale, nema završnu riječ. Nije sve izgubljeno. Na kraju imamo znak Sina Čovječjega. Što je taj znak? Slobodno možemo ustvrditi, to je Kristov križ.

zajednice koji znaju biti zloknobni. Nigdje na obzoru sunca kad više nema osobe koju smo zvali *Suncem života*, ili smo je dozivali riječju <Živote>. Nestaje radosti, topline i sreće kad nemamo uza se ljubljene osobe. Život nema više smisla. Nije li to ravno smaku svijeta?

Mislim da Isus ima to u zreniku kad govori o katastrofama, urušavanjima kozmičkih elemenata, kad se unutar nas samih ruši svijet. Čovjek je dio ovoga svemira. I što se događa nakon svih tih strašnih stvari? Isus nam pruža kompas u ruke. On naime izgovara riječ pred kojom bismo trebali zastati, zaustaviti se. *I nakon toga pojaviti će se na nebu znak Sina Čovječjega* (usp. Mt 24,30). Kao da nas želi utješiti: Egzistencijalna ili kozmička kataklizma nije finale, nema

u njegovoj najjednostavnijoj poruci. Dvije grede, vodoravna i okomita, koje se sijeku, ukrižuju. I time smo dospjeli do točke gdje se mora ispisati crta koja 'križa' postojeće.

Nemoguće je biti trajno *happy*, u radosti, uspjehu, uživanju. Dolazi trenutak kad nešto pre-križi to stanje: neuspjeh, patnja, bolest, smrt, otkaz na poslu. Takva je svačija osobna, egzistencijalna povijest, takva je i povijest svijeta. Trenutak je to kad se moramo suočiti s punom istinom vlastita živo-

trenutak kad ugledamo Sina Čovječjega u velikoj moći i slavi, na nebeskim oblacima (usp. Mt 24,30). Kad nam se čini da je nebo pusto i prazno, kad ne vidimo svjetla ni zvijezde, najednom se pojavljuje Kristova slava koja sve ispunja, slava povezana s njegovom Golgotom, križem. *Finale* nije grob nego slavno uskrsno jutro i *Aleluja*.

Jer, postoji vanjsko i nutarnje nebo u kome čovjek živi, koje je ili obasjano ili zatamnjeno. U trenutku kad se pojavi Isus, sva druga svjetla nestaju,

u drugome smjeru.

Prisjetimo se. Za njegove smrti sunce je pomrčalo. Ali je na uskrsno jutro Kristovo Sunce zasjalo u posve novom svjetlu. Uskrs je posvemašnji obrat u životu – apostola, učenika, cijeloga svijeta. U uskrsno jutro Krist je sam zasjao kao uskrsno sunce, u srcima učenika i apostola, žena i svih koji bijahu dionici uskrsnuća. Otada on pobjeđuje tamu u srcima. Kristovo svjetlo u srcima ravno je novomu stvaranju, prema Pavlovu izričaju. Na

DIJETE U ROVU (BOŽIĆ)

FRA GORAN
AZINOVIĆ

GOSPA SE JE U FATIMI UKAZALA MALIM PASTIRIMA FRANJLI, JACINTI I LUCIJI. Bog je u stoljeću moći izabrao ono što je nemoćno, kao i onda u Betlehemu. Fatima sličići Betlehemu ne samo po pastirima i neznatnosti već i po svojim obližnjim špiljama. Slično i sam Betlehem urasta u Judejsko gorje, koje je prepuno špilja i procijepa. Iz tog izlomljena tla izrastaju i prevladavaju masline. Zanimljiva je činjenica da se je Gospa u Fatimi ukazivala djeci iznad hrasta crnike, visokog oko jednog metra. Inače hrast crnike izraste od 10 do 20 metara. Čudesna je simbolika svega toga, kao da Gospa želi naglasiti malenost iz koje treba

tek nešto izrasti. Njezina pedagogija uvijek je *pedagogija rasta* ili *pedagogija sazrijevanja*. Zar kraljevstvo Božje nije slično stablu? **Kraljevstvo je nebesko slično gorušičinu zrnu koje netko uzme i posija na svojoj njivi. Ono je, svakako, najsitnije od svega sjemena, ali kad uzraste, bude veće od drugoga povrća, razvije se u stablo, tako da dolaze ptice nebeske i gnijezde se u njegovim granama.** (Mt 13,31-32)

Bog je uvijek birao ono što je maleno i neznatno. Bog je uvijek bio „slab na Betlehem“, na ono što je maleno, jer Bog je uvijek svoju jakost pokazivao ljubeći malenost i neznatnost. Neobična je još činjenica

da hrast crnike uspijeva ponajviše u Sredozemlju i da je autohtona vrsta u Hrvatskoj. Drvo hrasta crnike je tvrdo i izvanredno izdržljivo. Koristi se za izgradnju brodova i lađa. Zar Crkva nije lađa koja plovi ovim svijetom, i zar Crkva nije nikada potonula možda upravo zbog toga „tvrđog hrasta“? Hrast koji je Gospa izabrala izgleda malen, ali on ima snagu postati velik i biti korito lađe u kojoj plove djeca Crkve. Hrast crnike je i simbol kršćanina. Dok je malen, može živjeti u zasjeni, ali bivajući veći, traži više svjetlosti. Također, taj je hrast prisutan i u Lurdu u podnožju Pirineja. Gospa se je u špilji ukazala Bernardici, neukoj i nepi-

smenoj mlinarevoj kćeri, s riječima: *Ja sam Bezgrješno začće.* Bernardica je izjavila: *Vidjela sam dragu i prelijepu Gospođu,* koja mi je to kazala. Fatima i Betlehem ponavljaju se i danas. **Bezgrješno začće** uvijek iznova dolazi u špilje ovoga svijeta, u procjepe i naše krhotine. Čistoća i bjelina neba iznova izrastaju iz Betlehema, koji prevedeno znači „kuća kruha“. Bog i danas hrani svijet kruhom, hranom siromašnih – kruhom milosti – euharistijom. Kao što je Bog trajno prisutan u euharistijskom kruhu, tako će uvijek biti prisutan i u mjestima koja žive samo od kruha, a to su mjesta pastira, malenih, jednostavnih ljudi, djece. Bog dolazi u ona mjesta koja nisu odbacila „kruh svagdanji“ i u ljudska srca koja su zadovoljna malim komadićem kruha. Zar nije tako i s Međugorjem!? Gospa se je ukazala kako su govorili ondašnji mediji u nekoj zabiti i nebitnom mjestu. Svijet je iznova podcijenio *fenomen Betlehema!*? Međugorje je bilo sporedno mjesto, a Crnica još sporednija. Upravo kao i onaj hrast crnike u Fatimi! Vlasti nisu vjerovali ni Bogu ni Gospi. Špilje im bijahu mjesta straha. Nisu vjerovali i nisu željeli naučiti da Bog i njegova ljepota, kao i sam Božić, izrastaju iz špilje. Jednostavno iz jednostavnosti da se što jednostavnije shvati poruka spasenja. Chesterton je jednom lijepo zapisao... Ima i nečega prkosnoga u Božiću, nečega zbog čega iznenadna zvona u ponoć zvuče kao pucanj iz bitke koja je upravo dobivena... Po samoj naravi priče radost u špilji bila je radost u utvrdi ili odmetničkoj duplji; ako se to ispravno razumije, nije neprikladno reći da su se **radovali u rovu.** Istina je ne samo to da je takva podzemna prostorija bila skrovište pred neprijateljem i da su neprijatelji već pretraživali kamenu zaravan, koja se prostirala kao nebo iznad nje. Ne samo to da su i kopita Herodova konja mogla u tom smislu proriti poput groma nad Kristovom glavom, koja je bila ispod površine tla, nego u toj slici postoji i istinska ideja izvidnice, ideja probijanja kroz kamen i ulaska na neprijateljski teritorij. Postoji u tom božanstvu u podzemlju ideja **potkopavanja** svijeta, potresanja kula i palača odozdo, čak i kada je Herod, veliki kralj, osjetio taj potres pod sobom i zanjhao se zajedno sa svojom poljuljanom palačom. To je možda najsitniji misterij špilje. Iako se kaže da su ljudi tražili pakao pod zemljom, u ovom slučaju pod zemljom su pronašli nebo. Nadalje u toj neobičnoj priči slijedi ideja o preokretu neba. U tom je paradoksu cijele te pozicije, da od tog trenutka **ono najveće može djelova-**

ti samo odozdo. Kraljevstvo se može povratiti na svoje, jedino svojevrsnom pobunom. I zaista je Crkva od svojih početaka, a možda posebice u samim svojim počecima, bila manje vlast, a više revolucija protiv kneza ovoga svijeta... Špilja je u jednom aspektu samo rupa ili ugao kamo se guraju otpisani. U drugom aspektu ona je skrovište nečega vrijednog za čim tirani tragaju kao za blagom. U jednom smislu oni su bili tamo zbog toga što ih se vlasnik prenočišta nije čak ni sjetio. Bili su tamo jer ih kralj Herod nikako nije mogao zaboraviti. Već smo primijetili da se taj paradoks javio i u situaciji rane Crkve. Bila je važna čak i kad je bila još neznatna, a svakako još uvijek i nemoćna. Tako je bilo i s Međugorjem, kao i sa Svetom Obitelji. Bili su u početku nemoćni i skriveni, čuvani, da bi mogli kasnije izrasti u snagu koja mijenja svijet. Knez ovoga svijeta nikada nije mogao pretpostaviti da bi Bog sve-moćni došao iz špilje, odnosno štalice. Nebo je **miniralo s milošću** temelje ovoga svijeta. Međugorje je mjesto odakle je Bog ponovno uzdrmao temelje oholih kraljeva i knezova, svih tirana i despota. Komunizam je srušen i detonacijom međugorske milosti. Međugorje je pomoglo da slomi jedan sustav ili, točnije rečeno, da stari nepravedni poredak zamijeni pravičnijim. Berlinski zid srušen je zalaganjem velikog pape sv. Ivana Pavla II. i drugih razboritih svjetskih poglavara. U tom duhovnom i političkom ozračju poruka i događaj s Podbrda bili su pravi katalizator. Gospa je ušla u svijet odozdo, odakle dolaze svi maleni. Isus i njegovo kraljevstvo izrasli su iz špilje, kao i Ivan Krstitelj koji je iz špilja propovijedao o onome koji dolazi i kojemu on nije dostojan odrješiti remenja na obući. U Međugorju se iznova događa Betlehem i Božić. Gospa iznova rađa Isusa za naša srca. Angelus Silesius pjeva: **Ako ne postanemo Marija, Krist je uzalud rođen.** Stoga ovdje u Međugorju svi iznova trebamo biti slični Mariji, biti oni koji imaju Isusa u sebi i koji ga nose po gorjima ovoga svijeta, kao Gospa nekad po Judejskim gorjima kad je išla ususret Elizabeti. Božića nema bez majke, jer majka iz svoga krila rađa Nadu svijeta. Stoga Božić nije tamo gdje su lampice i ukrasi, već Božić je tamo gdje je majka. Kao što je nezamisliv Božić bez djeteta, tako je isto nezamisliv bez majke. Po svem se svijetu za Božić upriličuju „žive jaslice“. Jedino u Međugorju žive jaslice nemaju i ne trebaju biti pod navodnicima. Ovdje je Majka živa, a uz nju smo sretni svi mi vjernici i hodočasnici.

Božić u duši

Božidar Prosenjak

Josip i Marija požuruju korak, uzalud traže za sebe konak. Iza prozora gore vesele luči, ali im nitko ne dopušta ući.

Uzalud vatre plamsaju mnoge, nose ih dalje promrzle noge. Gledaj ih, idu, sred kasnoga sata, svi su im noćas zatvorili vrata.

Pognuti nose vlastite muke, svu nadu su dali u Božje ruke. U pastirskoj štalici, na hladnoj slamici, smiješi se djetesce sretnoj mamici.

Ako i tebi, sinko, neki hladni ljudi zalupe vrata, miran budi... U tvom će se srcu kao u štalici roditi Dijete nebeskoj Kraljici.

Poruke Kraljice Mira

„Dječice, čitajte svaki dan poruke koje sam vam dala i pretvorite ih u život. Volim vas i zato vas sve pozivam na put spasenja s Bogom.“

(Iz poruke od 25. prosinca 1989.)

CENTAR MIR MEĐUGORJE

Knjigu možete naći u Suvenirnici
Centra MIR Medugorje.

Kao što se Gospa u svom srcu puna poniznosti pripravljala roditi, tako i mi danas u istom stavu trebamo iščekivati Isusovo rođenje. Upravo nam je potrebna ta Marijina skromnost, samozatajnost i poniznost ako želimo ubrati plodove Isusova rođenja.

ROĐENJE JEDNOGA OD NAS

FRA MARIO
KNEŽOVIĆ

POPULARNA PJESMA GRUPE INDEXI DONOSI NAM OVE STIHOVE:

„Jedan čovjek i jedna žena na peronu sreće stoje još. Čekaju voz sto doći ne će pa da krenu putem sreće te.“ Pjesma jasno kaže da je iluzorno čekati ono što ne će doći. Isprazno je čekati ono što nije izgledno da će se zbiti. Nameće mi se upit: Čekamo li mi možda isto tako mnoge druge „vozove“ koji ne će doći? Čekamo radosni blagdan Božić. No, hoće li ga biti? Čekamo li s vjerom ono za čim bismo trebali čeznuti? Možda smo proživjeli i preživjeli mnoge Božiče, ali je pitanje je

li nam se dogodio Božić? Božić je kao društvena pojavnost jedno, a Božić kao osobni susret s Novorođenim je nešto drugo. Treba čekati osobni susret s Isusom, a ne Božić koji je zarobljen duhom svijeta.

Stječe se dojam kao da čovjek današnjice i stvarno i misaono stoji na peronu i čeka ono u što i sam ne vjeruje. Stoji bez ikakva angažmana da bi se to čekanje učinilo smislenim i na koncu plodonosnim. Crkva je liturgijsku godinu tako priredila da vrijeme čekanja igra značajnu ulogu. Vrijeme adventa – došašća jest vrijeme čekanja

i priprave. Vrijeme je to djelatna čekanja i priprave duha za najveću radost koja se čovječanstvu dogodila – dolazak Mladoga Sunca s visine, Isusa Krista. Mi i u svagdanjem životu čekamo događaje koji nas više ili manje raduju. Čekamo završetak škole, čekamo ženidbe i udaje, čekamo drage osobe, čekamo lijepo vrijeme, čekamo posao, čekamo mirovinu... Kao da smo cijeli život pretvorili u čekanje i sve se odvija između dočekanoga i onoga što iznova čekamo. U čekanju se ponekad i umorimo, pa gubimo strpljenje i

nadu da bi se čekanje moglo ispuniti. No, treba znati čekati. Čekanje treba biti i priprava, a ne samo čekanje skrštenih ruku. Upravo takvo čekanje s pripravom i iščekivanjem od nas traži vrijeme došašća. Kao što se Gospa u svom srcu puna poniznosti pripravljala roditi, tako i mi danas u istom stavu trebamo iščekivati Isusovo rođenje. Upravo nam je potrebna ta Marijina skromnost, samozatajnost i poniznost ako želimo ubrati plodove Isusova rođenja. U istom ozračju u kakvom se Isus rodio mi ga moramo i čekati. Grčki su duhovni oci Božić nazivali Božja susretljivost. Oni pišu kako Bog silazi da bude među nama. To je jedno od Božjih otajstava. Još 2000. godine sveti papa Ivan Pavao II. u Betlehemu je rekao da je Bog postao dijete potpuno ovisno o brizi oca i majke. Zato se toliko radujemo Božiću. Više nismo usamljeni. Bog je sišao da bude s nama. Isus je postao jedan od nas i za nas pretrpio najgoru smrt, smrt zločinca na križu, zaključuje svetac.

„Gdje se Isus rodio? Rodio se u štalici jer jedino tamo za njega bijaše mjesta. On će se i ovoga Božića roditi samo ondje gdje za nj bude mjesta, gdje mu budu poravnate staze. Gdje Isus pronađe pripravljene jaslalice u ljudskim srcima – tu će se dogoditi Božić. Zato se mi i pripravljamo kroz četiri nedjelje jer samo oni koji budu duhom spremni, čut će radosni plač Spasitelja svijeta. Dijete Isus donosi poruku koja nas tjera poraditi za bolji svijet – svijet po Božjoj mjeri. Dijete Isusu je poruka koja nam treba srce ispunjati naklonošću za najugroženije i za one nezaštićene. U brošuri „Traži Gospodina u jaslalicama“ papa Franjo među ostalim kaže: „Traži Gospodina u jaslalicama, traži ga tamo gdje ga netko ne traži, u siromašnome, u jednostavnome, u malenom. Ne traži ga među svjetlima velikih gradova, ne traži ga u vanjštini. Ne traži ga u svem tom poganskom sjaju koji nam se nudi svakoga trenutka. Traži ga u stvarima neobičnim i onima koje te iznenađuju.“ Ako želimo baštiniti tu poruku, pripravimo svoje srce da može i primiti taj dar. Božić je dar, a ne zasluga ili kronološki događaj. Odbaciti srce kameno i uzeti srce od mesa – i to je Božić. Upravo je srce kameno Isusa otjeralo u štalu i priredilo završetak na križu. Zato, budni budimo i potražimo put do tog Otajstva u štalici skrivena, kako bismo mogli ući u tajnu nade, vjere i ljubavi koje Isus donosi onima koji su sposobni primati.

Bit je Božića da Bog silazi čovjeku. Bog, koji je život, nije život zadržao za sebe, „nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom“ (Fil 2,6), nego je došao pomoći čovjeku, udijeliti život onima čiji je život slomljen, umrtvljen. Bog, koji je ljubav, došao je potražiti izgubljene, iscijeliti bolesne, osloboditi zarobljene, oprostiti onima koji su pogriješili. Kako tu misao Božića – koja je zapravo i temeljna kršćanska misao – živjeti danas na prostorima gdje živimo?

Božić i novi principi

FRA MARINKO
ŠAKOTA

U INTERVJU U VEČERNJEM LISTU OD 21. STUDENOG 2016. FRA IKO SKOKO OBJAŠNJAVA GDJE SE KRIJU UZROCI NERIJEŠENIH PROBLEMA U BIH. Polazeći od svoga bogatog iskustva, koje je skupio obilazeći sve krajeve u BiH, fra Iko ne dijeli mišljenje nekih koji smatraju da je ovaj problem nerješiv. Njegov je stav da problem nije u ljudima, jer BiH je lijepa zemlja i ljudi u BiH su dobri ljudi. Ključ je u mentalitetu koji se ljudima nameće, a njegove bitne odrednice su: 1. Jači želi vladati nad slabijim; 2. Model razmišljanja je *ili-ili*. Takav mentalitet isključuje drugoga i drukčijega. Drugi mu je neprijatelj, prijetnja i višak, zbog čega ne smije postojati.

Prema fra Iki u BiH je i te kako moguće rješenje, a vrata prema miru među ljudima, odnosno narodima, otvaraju se promjenom mentaliteta u pojedincima. Ta promjena manifestira se u sljedećem: 1. Da jači pomaže slabijem; 2. Da usvojimo model razmišljanja *i-i*. Takav mentalitet

GOSPA NAS, DAKLE, UČI MOLITI KAKO BISMO NAUČILI LJUBITI! A MOLITVA TREBA BITI RODILIŠTE I ŠKOLA LJUBAVI. DRUGIM RIJEČIMA: MOLITVA JE VRIJEME OTVARANJA SRCA BOGU I VRIJEME DOPUŠTANJA DA NAM BOG OBLIKUJE SRCE (NOVI DUH, NOVI MENTALITET) KAKO BI NAM SE POGLED I RUKA OTVORILI PREMA ČOVJECU.

uključuje (integrira, poštuje) drugoga i drukčijega. Drugi mu je prijatelj i obogaćenje, pa mu zato ne smeta njegovo postojanje.

Fra Iki razmišljanje na tragu je temeljne kršćanske misli i biti Božića da *jači* dolazi pomoći *slabijem*. Bog, koji je *jači*, dolazi spasiti čovjeka koji je *slabiji*. Božji mentalitet je ljubav, a ona se očituje u življenju po modelu *i-i*. Isus kaže da je Božja ljubav slična suncu i kiši („... jer on daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima.“ Mt 5,45) U Boga ne postoje *ili* dobri *ili* zli; *ili* pravednici *ili* nepravednici. Bog nikoga ne isključuje. On je Milosrdni otac koji u zagrljaj želi primiti oba sina – i mlađeg i starijeg. Bog je u sebi ljubav(i-i), jedinstvo u

različitosti (Trojstvo), odnosno mir. Zato je Isus došao izmiriti one koji žive po pravilu ili-ili, koji se međusobno isključuju, koji su u nemirima, sukobima, ratovima, strahu i tjeskobi. „Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima“ (Lk 2,14) navješćuju anđeli na Božić, na dan Isusova rođenja, a „Mir vama!“ (Iv 20, 19) prva je Isusova poruka učenicima nakon uskrsnuća.

No Bog želi da primatelji ne ostanu samo primatelji. Isus poučava učenike da nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj daje kao otkupninu za mnoge“ (Mt 20,28). Kada daje mir jednima, Bog ne želi da oni taj mir zadrže za sebe nego da ga daruju drugima koji nemaju mira. Bog želi da se mir širi, i to preko onih koji su mir već iskusili. Zato Isus šalje učenike drugima: „Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.“ (Iv 20,21) Oni koji su primili mir postali su *jači*, tj. oni koji po Božjem principu trebaju tražiti *slabije* (koji su u nemiru) i pomoći im. Pavao je shvatio tajnu Kristove ljubavi pa poziva kršćane: „... u poniznosti jedni druge smatrajte višima od sebe; ne starajte se samo svaki za svoje, nego i za ono što se tiče drugih!“ (Fil 2,3-4) Bog želi da u *jačima* vlada mentalitet utemeljen na ljubavi, odnosno na pravilu *i-i*. Zato Isus poziva učenike: „Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone.“ (Mt 5,44) Isus želi da usvojimo božansku ljubav kako bi i naša ljubav bila poput sunca i kiše, kako bismo nadvladali isključivost.

Međugorska duhovnost na tragu je temeljne kršćanske misli kojoj smo se nastojali približiti. Kraljica mira dolazi *slabima*, onima kojima je potreban mir. Svjesna je da svaki čovjek u sebi nosi duboku čežnju za mirom, ali da ga svatko ne ostvaruje: „Danas, dječice, nemate mira, a težite za njim.“ (25. 12. 1998.) Zato ne ostaje samo kod poziva na mir nego u Međugorju otvara školu u kojoj poučavajući pomaže kako doći do mira. Želi da svaki pojedinac nauči pronaći mir u svom srcu, ali da se tu ne zaustavi. Odgaja nas da rastemo, da iziđemo iz sebe kako bismo postali njezine *ispružene ruke mira* do ljudi koji su u nemiru.

Za Gospinu školu u Međugorju možemo reći da se temelji na duhovnosti srca (molite srcem, postite srcem...), no ako nam je pogled pozorniji, učit ćemo da nije

srce cilj nego *ruke*. Evo jednog od primjera: „Pripremite se s radošću za Isusov dolazak. Dječice, neka vaša srca budu čista i ugodna kako bi ljubav i toplina potekli preko vas u svako srce koje je daleko od njegove ljubavi. Dječice, budite moje ispružene ruke, ruke ljubavi za sve koji su se izgubili, koji nemaju više vjere i nade.“ (25. 11. 2009.)

Zanimljivo da o rukama Gospa najčešće govori upravo uoči ili na sam Božić: O svojim, u kojima nam donosi Isusa, i o našim, za koje želi da budu ispružene prema drugima. Kao što ona *nama* donosi Isusa, ali ne samo radi nas, nego zato da učimo primati radi davanja, želi da *i mi* postanemo *nositelji Isusa* drugim ljudima.

Za Gospinu školu u Međugorju možemo reći da se temelji na duhovnosti srca (molite srcem, postite srcem...), no ako nam je pogled pozorniji, učit ćemo da nije srce cilj nego ruke. Evo jednog od primjera: „Pripremite se s radošću za Isusov dolazak. Dječice, neka vaša srca budu čista i ugodna kako bi ljubav i toplina potekli preko vas u svako srce koje je daleko od njegove ljubavi. Dječice, budite moje ispružene ruke, ruke ljubavi za sve koji su se izgubili, koji nemaju više vjere i nade.“ (25. 11. 2009.)

Nerijetko se čuje: „Ja želim živjeti u miru! Briga me za druge!“ Nasuprot tome Gospa nas odgaja za nadilaženje sebičnosti i za okrenutost drugima. Želi da se aktiviramo, da ne ostanemo pasivni i statični, da ne kružimo samo oko sebe. „Draga djeco, pozivam vas da darove dajete s ljubavlju drugima, a ne da ih ostavljate za sebe.“ (8. 5. 1986.)

Time nam Gospa posvješćuje naš kršćanski identitet: „Vi ste svi po krštenju na poseban način pozvani i ljubljani, zato svjedočite i molite da biste bili moje ispružene ruke ovom svijetu koji žudi za Bogom i mirom.“ (25. 12. 2011.)

U svojoj školi Gospa nas odgaja za mentalitet Božje ljubavi koja djeluje po principu *i-i*. Želi da njezina djeca budu ljudi koji šire duh ljubavi, praštanja i pomirenja. „Pozivam vas i danas da budete ljubav tamo gdje je mržnja, i hrana gdje je glad. Otvorite, dječice, vaša srca i neka vaše ruke budu ispružene i darežljive kako bi svako stvorenje preko vas zahvaljivalo Bogu Stvoritelju.“ (25. 9. 2004.) I iz sljedeće poruke vidimo da Gospa želi širiti mir u svijetu preko pojedinaca koji uče nadilaziti princip *ili-ili*: „Želim da mojom ljubavlju ljubite sve: dobre i zle. Samo tako će ljubav zavladati svijetom.“ (25.

5. 1988.) Ili u sljedećoj poruci: „Pozivam vas na ljubav prema bližnjemu, na ljubav prema onomu od koga vam dolazi zlo.“ (7. 11. 1985.) Za Gospu nema alternative tom božanskom načinu razmišljanja i djelovanja: „Napose, draga djeco, u mjestu gdje živite, djelujte s ljubavlju. Neka vam jedino sredstvo uvijek bude ljubav. Ljubavlju okrenite na dobro sve što Sotona želi uništiti i prisvojiti.“ (31. 7. 1986.)

Ponekad se čuje pitanje zašto su tako česti Gospini pozivi na molitvu? Gdje su pozivi na djela? Zašto Gospa ne kritizira one koji šire nemire u svijetu i zašto ne forsira više zalaganja za mir? Najčešći Gospin poziv u Međugorju ispravno ćemo shvatiti kada nam se otvori smisao molitve. „Otvorite se molitvi, sve dok vam ona ne postane radost. Preko molitve Svevišnji će vam dati obilje milosti i vi ćete postati moje ispružene ruke u ovom nemirnom svijetu koji žudi za mirom.“ (25. 1. 2012.)

Gospa nas, dakle, uči moliti kako bismo naučili ljubiti! A molitva treba biti rodilište i škola ljubavi. Drugim riječima: Molitva je vrijeme otvaranja srca Bogu i vrijeme dopuštanja da nam Bog oblikuje srce (novi duh, novi mentalitet) kako bi nam se pogled i ruke otvorili prema čovjeku.

Molitva je vrijeme kada se nadahnjemo Isusovim primjerom ljubavi. Posebice u euharistiji, kao i u ispovijedi, primamo božansku ljubav koja se daruje nama kako bismo mogli imati mir. Tu doživljavamo prihvaćanje i praštanje. Tu upijamo Kristovu ljubav kako bismo mogli po njoj živjeti. Tu učimo ljubiti *kao što je Krist ljubio nas*.

Ne možemo se drukčije približiti Božjem mentalitetu ako ne molimo. Molitva je vrijeme kada se otvaramo Božjoj ljubavi, kada nadilazimo svoju ljudsku ljubav (princip isključivosti ili-ili) i usvajamo princip Božjeg djelovanja (*i-i*). Bez molitve ne možemo rasti ni sazrijevati u Božjoj ljubavi koja nadilazi isključivost (model razmišljanja *ili-ili*).

U takvu Gospinu stavu prema molitvi otkriva nam se i smisao Božića: „Dječice, molite i pripremajte vaša srca za dolazak Kralja Mira, da On svojim blagoslovom dadne mir cijelom svijetu. Nemir je zavladao u srcima i mržnja vlada svijetom. Zato vi koji živite moje poruke budite svjetlo i ispružene ruke ovom nevjeranom svijetu da bi svi upoznali Boga ljubavi.“ (25. 11. 2001.)

Božić se približava, a time i novi ispit i nova prilika za nas...

ZASTO SU VAŽNE OBITELJSKE TRADICIJE?

Jeste li ikada razmišljali o obiteljskim tradicijama? O onim jedinstvenim običajima ili malim ritualima koje zapravo svaka obitelj u manjoj ili većoj mjeri njeguje? Upravo se ovo božićno vrijeme čini više nego prikladnim da se zajedno prisjetimo i možda na jedan novi način osvijestimo važnost obiteljskih tradicija.

KREŠIMIR MILETIĆ

JEDNA OD DEFINICIJA TRADI CIJE JEST TA DA JE TRADICIJA PRIJE SVEGA USMENA PREDAJA ZNANJA, VJEŠTINA, NAČINA PONAŠANJA I OBIČAJA UNUTAR JEDNE KULTURE ILI SKUPINE LJUDI. Ona uključuje ili podrazu- mijeva usmenu predaju kao takvu, prenošenje znanja o uobičajenom te običaje, konvencije. Ona uključuje mnoštvo simbola koji ocrtavaju naš identitet. Tradicija je u tom smislu kulturno nasljeđe koje se prenosi s generacije na generaciju.

Etnolozi tradiciju definiraju kao način ponašanja i djelovanja s dubokim korijenima u prošlosti, koje je ponavljanjem preraslo u navike i običaje u zajednici. Jedno od bitnih obilježja tradicije u kontekstu ovog članka jest i to da se radi o ponavljanju događajima, običajima ili malim ritualima u kojima zajedno

sudjelujemo kao obitelj. Vjerojatno ćemo odmah pomisliti na zajedničko kićenje jelke ili na molitvu prije jela, na okupljanje obitelji oko blagdan- skog stola, možda na zajednička lje- tovanja, obiteljske izlete ili na jutarnje ispijanje kave supružnika. Lako ćete prepoznati tradicije i ako pokušate nadopuniti rečenicu: 'U našoj obitelji mi tradicionalno, svake godine (ili u nekom drugom vremenskom termi- nu) zajedno radimo to i to.' Sve su to tradicije naših obitelji, koje u nama bude osjećaje sigurnosti, blizine, topline, radosti, zajedništva.

Tradicije su iznimno važne za obitelji. Uz tradicije koje su nam prenijeli naši preci (djedovi i bake, roditelji), svaka obitelj stvara i neke svoje nove tradicije. I to je jako dobro. Istraživanja su pokazala da su obitelji koje njeguju i vrjednuju takve tradicije i neprestano stvaraju nove

sretnije od onih koje to ne čine.

DUHOVNE PREDNOSTI OBITELJSKE TRADI CIJE

Sveto pismo nam nudi više crtica i opisa obiteljskog života Izraelaca u kojima pronalazimo važnost tradicija. Čak i sam Gospodin zahtjeva da se unutar obitelji obavljaju točno odre- đene tradicije. Kad su Izraelci izašli iz Egipta postati novi narod, Bog je zapovjedio obiteljima održati posebne obrede u svojim domovima, da se prisjete onoga što je učinio za njih. Možda najpoznatije od tih obiteljskih tradicija su godišnje slavljenje Pashe (vidi Izlazak 12:1-20) i poštivanje tjedne subote (Izlazak 20: 8-11) ili postavljanje reprezentativnog dijela Božjeg zakona na dovratnike svake kuće (vidi Ponovljeni zakon 6:9). Zanimljivo je primijetiti kako sam Gospodin poučava Izraelce o važ-

nosti obiteljskih tradicija, osobito u okruženju koje često ne će biti gostoljubivo ili će vrebati opasnost da se njegov izabrani narod prikloni običajima drugih naroda. Ovdje primjećujemo da su tradicije iznimno važne za očuvanje identiteta i vjere obitelji, ali i cijelog naroda. Zato je važno u život obitelji uključiti što više tradicija koje upućuju na Boga i Njegovu ljubav.

SOCIJALNE I EMOCIONALNE PREDNOSTI OBITELJSKE TRADI CIJE

Nažalost, živimo u vremenu kada su mnogi prekrasni obiteljski običaji iščeznuli iz obiteljskih domova. Pre- tjerani konzumerizam, materijalizam, trka za bogatstvom ili sve raširenija anti-kršćanska kultura (pretjerana seksualizacija, iskrivljeno poimanje čovjekove slobode i identiteta...) predstavljaju velike kušnje za održa- vanje obiteljskih duhovnih tradicija. Ako uzmemo u obzir da je sam Gospodin želio uspostavljanje obi- teljskih duhovnih tradicija u našim obiteljima, onda nije teško zaključiti

da će neprijatelj čovjeka, 'čovjekoubojica otpočetka', biti vrlo zauzet da umanj, oslabi ili potpuno izbac obiteljske duhovne tradicije iz naših obitelji.

Društvena istraživanja upućuju na to da obitelji s naj- jačim vezama imaju tendenciju da imaju najviše tradicija, jer takve tradicije stvaraju i jačaju socijalnu i emocio- nalnu povezanost i osjećaj sigurnosti u kući. Evo i nekih prednosti koje se ističu:

- Običaji uspostavljaju obiteljski kontinuitet. Kada nešto ponavljamo tijekom godina i kroz generacije, mi povezujemo našu prošlost i našu sadašnjost. Mi povezu- jemo međusobno i same godine, djetinjstvo do odrasle dobi, baku ili djeda s djetetom pa sve do unuka (više generacija), sa zajedničkim i podijeljenim iskustvima, vri- jednostima i sjećanjima. Mi njegujemo osjećaj povezano- sti u vrijeme kada se sve ostalo u našem svijetu, od stila odjeće do krajolika, brzo mijenja.

- Običaji grade stabilnost u obitelji. Obiteljski običaji nude poznate i predvidljive obrasce zajedničkog života. To je posebno važno u vremenu velike užurbanosti, napeto- sti između profesionalnog i obiteljskog života. Istraživa- nja pokazuju da se i prilikom selidbi obitelji koje njeguju zajedničke običaje lakše prilagođuju na novu okolinu.

- Običaji njeguju obiteljski identitet. Obiteljski običaji daju članovima obitelji osjećaj tko su i gdje su pripadali kroz povijest. Ovo je važno kao protuteža pred inten- zivnim pritiskom da se današnja mladež identificira sa svojim vršnjacima, prije negoli sa svojim obiteljima.

- Običaji izgrađuju jedinstvo obite- lji. Tko može zaboraviti topli osjećaj zajedništva koji dolazi kad se obitelj okuplja za Božić, za zajedničkim blagdanskim stolom? Ovi osjećaji ostaju živi dugo nakon što djeca na- puste svoj dom i često se nastavljaju u njihovim novonastalim obiteljima.

TRADICIJE SU IZIMNO VAŽNE ZA OBITELJI. UZ TRADICIJE KOJE SU NAM PRENIJELI NAŠI PRECI (DJEDOVI I BAKE, RODITELJI) SVAKA OBITELJ STVARA I NEKE SVOJE NOVE TRADICIJE. I TO JE JAKO DOBRO. ISTRAŽIVANJA SU POKAZALA DA SU OBITELJI KOJE NJEGUJU I VRJEDNUJU TAKVE TRADICIJE I NEPRESTANO STVARAJU NOVE SRETNJE OD ONIH KOJE TO NE ČINE.

- Običaji otkrivaju značaj naših života. Kada odvajamo zajedničko vrijeme za nešto, tada svjedočimo da je to važno za nas. Ovi događaji nam omogućuju i da na trenutak zastane- mo i razmislimo o našim životima. Rođendani, krštenja, vjenčanja, spro- vodi... Vjerski blagdanski običaji daju nam priliku da razmišljamo o našoj vjeri i vrijednostima te ih podijelimo s našom djecom.

- Običaji simboliziraju što članovi obitelji međusobno osjećaju. Obitelj- ski običaji su mnogo više od obične riječi ili djela; oni onima koji sudje- luju u njima daju priliku neverbalno reći: „Volim te. Uživam biti s tobom. Ti si mi važan.“

Eto, nadam se da vas je ovaj tekst barem malo potaknuo da razmišljate o obiteljskim tradicijama u vašim obiteljima. Možda i potaknuo da neke od njih obnovite ili da osmislite neke nove. Gdje početi? Uvjeren sam da će bilo koja tradicija koju ćemo uspo- staviti ili njegovati u svojoj obitelji, a koja nam pomaže da se prisjetimo i da slavimo Božju ljubav i Njegova silna djela u našim obiteljima, doni- jeti veliki blagoslov. Ukoliko su neke tradicije možda pomalo izbljedjele ili se čini da su izgubile smisao, možda je vrijeme da promislimo što može- mo napraviti da ih ponovno oživimo, da postanu privlačne nama i našoj djeci. Jedna od najljepših tradicija koju možemo uspostaviti u našim obiteljima jest svakodnevna zajedni- ka molitva krunice, na što nas Gospa strpljivo poziva i potiče. Neka nas i zagovara na tome putu! Želim Vam mir i dobro!

POSLJEDNJA KOD JASLIGA

MIRTA MILETIĆ

UVIJEK SE IZNOVA RADUJEMO SLICI BOŽIĆNIH JASLIGA. Marija, Josip, djetesce, pastiri, kraljevi, životinje... Sve nas to podsjeća na mnoge Božiče koje smo proveli u obitelji, na našu vjeru, na Isusovo rođenje. Božić je blagdan nježnosti, nježne Božje ljubavi prema čovjeku. Božić nas podsjeća tko smo, čiji

smo i kamo idemo. Ljubljeni sinovi i kćeri jednog Oca. Isus nam u jaslucama govori da imamo Oca i da nismo sami. Čudesan je taj Božić! A opet tako neshvatljiv! Kako razumom prihvatiti da se sam Bog odlučio utjeloviti i roditi kao maleno dijete, biti ranjiv, skriven u krhkom tijelu dojenčeta? No, za prihvatiti

ovu istinu zapravo nije potrebno puno, tek imati otvoreno srce. Jer ovo je najljepša ljubavna poruka za tebe! Bog se rodio – za tebe!

Prebirući po uspomenama na razne događaje koji su obilježili protekle Božiče, sjetila sam se jednog teksta i kratke meditativne priče. U skromnoj se štalici pored

ostalih, uobičajenih likova odjednom pojavljuje stara žena. Jako, jako stara žena. Izgleda kao da ne pripada tu. Pogrbljena, smežurana lica, polako se približava malom Isusu. Odjednom muk! Svi s čuđenjem promatraju ovu staricu. Što ona ovdje radi? Kad se približila Svetoj obitelji, ispod pregače drhtavom rukom vadi jabuku i pruža je malom Isusu. Jabuku prvoga grijeha! Prisutni uzdahnuše: „Eva, pa to je Eva!“

Marija u meni pobjeđuje onog trenutka kada se svjesno odlučim za samozatajnost i poniznost. Kada pristanem uz majčinstvo i dar života, kada se ne bojim života. Mariji sam slična i kada ljubim svoga muža u svim njegovim ranama ili lutanjima.

Eva donosi jabuku, simbol palog ljudskog roda, simbol ljudske oholosti i nevjere u Božju ljubav. Kao da želi s jabuke skinuti tu ljagu, predajući je u ručice Djetesca. Želi li mu priznati sve, zamoliti za novu priliku ili mu zahvaliti što se konačno odlučio utjeloviti? To nesretno drvo jabuke Isus će posvetiti viseći na drvetu križa.

Eva je slika prve žene. Bog je stvara s puno nježnosti i ljubavi, no Eva nažalost ne vjeruje u tu Ljubav. Nagovorena od Oca laži, dopušta da joj zamre povjerenje prema Stvoritelju. Zlorabeći slobodu, nije poslušala Božju zapovijed. Posljedica je smrt! Gubitak milosti izvorne svetosti! Svaki grijeh nakon prvog pada Praroditelja u sebi posjeduje ove dvije dimenzije. Neposluh prema Bogu i manjak povjerenja u njegovu dobrotu. Znamo iz Knjige Postanka kako Bog ipak ne napušta čovjeka, već obećava Ženu koja će roditi Spasitelja. Kršćanska predaja u tom odlomku vidi Kristovu Majku Mariju kao „novu Evu“. Marija u sebi nosi ono što Eva nema. Potpuno povjerenje u Božju ljubav i nevjerovatnu poslušnost u Božju riječ. Neka mi bude!

Ovaj je članak zapravo svojevrsni ispit savjesti nama ženama. U svakoj se ženi na neki način događa

bitka između Eve i Marije. Koja od njih dvije prevladava u mom životu? Prepoznaju li moji ukućani i prijatelji u meni Evu ili Mariju? Bliža sam Evi kada ne živim do kraja poslanje majke i supruge. Kada sam sebična i zatvorena. Evi sam slična i onda kada se bojim majčinstva, kada pristajem na ograničenja, kada podlegnem kulturi smrti i kada se predajem strahovima. Eva sam i onda kada me zabljesne primamljivost svijeta.

Karijera, samodopadnost, ogovaranja, znatiželja, putenost i oholost. Marija u meni pobjeđuje onog trenutka kada se svjesno odlučim za samozatajnost i poniznost. Kada pristanem uz majčinstvo i dar života, kada se ne bojim života. Mariji sam slična i kada ljubim svoga muža u svim njegovim ranama ili lutanjima. Marija je nježna i blaga. Svaki put kada odaberem blagost umjesto srditosti, Marija pobjeđuje Evu. Marija je i duhovno plodna! Ako brinem, između ostalog, i o duhovnom životu svoje djece i ako sam svjesna da su oni i Božji, slična sam Mariji. Ovo je doista borba svake žene i traje dok hodamo ovom zemljom. Prava bitka za svijet u kojem živimo odvija se u svakom ljudskom srcu. Tu se vode glavni ratovi. Tako je i kod nas žena. Kažu da žena drži tri ugla kuće. Ako to prenesemo malo šire, možemo slobodno reći da će svijet izgledati onako kako svaka žena živi svoj poziv. Žena ima snagu svijet oplemeniti ili ga urušiti. Neka ti ovaj Božić bude poseban! Poseban po tome što ćeš Isusu obećati biti poput Marije i šapnuti mu da ga voliš! Zahvaliti mu što si žena i što ti je dao tako posebno i odgovorno poslanje!

Radost majke Marije

Ivo Balentović

Kad je na nebu bljesnula velika zvijezda, tiho je meknulo jedno malo janje. Lahor je nježno zanjihao granje... Pjesma se je andela prosula preko usnulih njiva.

I spojila radošću zemlju i nebeske visine, a usne majke Marije ko ruže rumene dvije tiho su šaptale: Sine...

Oči, lijepe oči majke Marije bile su pune toploga sjaja ko miris proljetnih noći – ko more, kad spokojno spava.

Lijepe, majke Marije oči.

Pa kad su došli pastiri i mladome se Kralju poklonili i anđeli zapjevali nove pjesme radosti, lice je majke Marije zasjalo smiješkom blagosti.

Oči je lijepe sreća beskrajna zalila.

I dok su ruke sklopljene starca Josipa drhtale i molitve ko modri leptiri kružile Gospodu u visine, usne su majke Marije ko ruže lijepe rumene (dok je lahor vani ljuljao usnulo granje) i do nogu Isusovih spavalo malo janje) drhtavo šaptale: Sine...

BOŽIĆ: ROĐENJE SVJETLA ILI UMIRANJE U TAMI?

Mnogi su umjetnici, na sebi osobit način, u svojim djelima prikazali događaj Isusova rođenja. Slikari su to pokušali vidljivo dočarati, glazbenici pjesmama i glazbenim djelima stvorili ozračje iščekivanja dolska koji će promijeniti svijet. Na poseban način Božić bijaše tema pjesnika, pa i nevjernika.

FRA FRANO
MUSIĆ

RAĐAJUĆI STIHOVE, U BOLIMA OTKANE I U SUZAMA OKUPANE, PJEŠNICI ZBILJU GLEDAJU DRUČIJE OD DRUGIH. Zapažaju ono što se ne može zamijetiti na prvi pogled, skriveno za sve koji gledaju površno. Duboko uronjeni u stvarnost, a okrenuti onostranosti, otvaraju nam vidike koje nismo ni slutili. Nitko ne može jače od pjesnika izraziti patnju, bol, sreću, radost, rađanje, umiranje. Stoga je zanimljivo vidjeti kako pjesnici opjevaše Kristovo rođenje. Ovdje ću se ograničiti na dvojicu ondanjih hrvatskih suvremenika: Vladimira Nazora (1876.-1949.) i Miroslava Krležu (1893.-1981.).

Ne treba biti posebno upućen u književnost da bi se zapazilo da je riječ o posve različitim osobama. Oni, osim što življahu u isto doba, kao da nemaju ništa zajedničko. Nazorova su djela, a posebice pjesme, prožeta vedrinom, vjerom i nadom, a Krležina su obvijena crninom, beznadom i smrću, koja ga neprestance guši. To je posebno izraženo u pjesmama o Božiću.

Nazor o Božiću pjeva u istoimenoj pjesmi. Riječ je, uistinu, o jednoj od najljepših božićnih pjesama koje su proizišle iz pjesnikova pera, koji je, kako sam napisa, Boga neumorno tražio. U djetinje jednostavnim stihovima, otkriva nam iskustvo rođenja „malog djeteta Isusa“, koje se

zbiolo kada je „takav konak spremio“ dostojan da se u njemu Isus rodi. *Koliko puta ti si se za me rodio, O, malo d'jete Isuse! ... Al' zvijezda k tebi mene nije vodila. I ja sam tebe tražio Po vrtovima, što sam ih sadio Uz svoje rijeke proljetne. U zlatnom dvoru što sam ga građio Na vrhu gore jesenje. A kada vidjeli da se rađaš samo Sred tamne mrzle ponoći U spiljama i stajama, I ja sam za te takav konak spremio Na mome polju timskome.*

Događa se ono za čim je pjesnik čeznuo. Rađa se svjetlo koje obasjava njegovo biće. U njegovoj se nutrini rađa Isus. *Al' noćas, ja te osjećam u sebi, O malo d'jete Isuse! ... Al' na dnu moje duše U onoj tihoj izbici, Što zatvorena stoji Pred mjesečevim trcima. Pred žamorima ljudskim. Maleno svjetlo sja; I prvi put se sva nutrina sja Mog krutog bića zimskoga. O iskro Sunca Vječnoga, O malo dijete Isuse!*

Krleža, pak, o Božiću pjeva u nekoliko pjesama: Badnjoj noći, Božićnoj pjesmi godine hiljadu devet stotina i sedamnaeste, Badnjaku, Badnjoj večeri nad čađavim gradom... On kao da dokraja ne može izraziti to što osjeća spram Isusova rođenja, unatoč nadutu poigravanju riječima. No, zajednička nit u svim pjesmama jest mračna sudbina odviše turobna, u kojoj ne prepoznaje ništa svijetla. Tako je, za Krležu, Božić „laž i prevara

i mrtva svjetla dječja misao“ (Badnja noć). A svi koji slave Božić samo su žrtve toga besmisla i prijevare. *A povorke bučne gaze na brijeg, gdje kao sfinga kleči katedrala, i Nevidljivi Netko te crne sjene goni. Gigantsko zvono više i u tmimi zvoni i guta žrtve crna katedrala u kojoj kuka kor bezglaslan i tup,*

i jedan biskup stoji kao živi trup. Glasovir čujem i pijani smijeh ljudski za zelenim zidom i sjećam se tužno mrtvih Badnjaka. (Badnja noć)

Isus je predstavljen kao mrtvo dijete, unaprijed osuđen na smrt, jer nema spasa od crne sudbine, koja sve isto vuče. *O nema, nema bijega od tih bolova! To trka je u krugu svakog božjeg stvora! Uzalud polet, grč, brzina, krik i bijes, uzalud trzaj, luđilo, progres, i najbrži rapid nas nosi u lijes. I nema voza koji bi trgnuo nas van. O, kamo si to pao na sveti badnji dan? -*

U Božićnoj pjesmi godine hiljadu devet stotina i sedamnaeste trojica mudraca poručuju Isusu da će doživjeti neuspjeh i propast. *- Ti ćeš dići Kube, toranj svoga hrama. Al' oluja luđačka, što slama tolika debela i šume, polomit će krošnju tvojih ideala, raskolit će bijele tvoje sne. Ti dobri tesaru, ti čudni svece, polomit će te vjetar, tužni Galilejče! Ja slušam: neman ide i sve oblike slama, oganj pada na tvoj hram i tama.*

U Badnjaku se Krist rađa posebno za siromahe, a posebno za bogataše. Krist je božanstvo okrenuto bogatašima i ne osjeća bijedu i plač siromaha. *Hristos se rađa za gospodu kao simbol Svijetla, Ljepote! Hristos, to čudno božanstvo s apstraktna dva lica. Okrenuo jednu je masku što ne zapaža trica: da se na jednoj strani plače i jauče i gladauje,*

TAKO S JEDNE STRANE IMAMO NAZORA, KOJEMU JE ISUSOVO ROĐENJE DALO NOVI SJAJ I SMISAO ŽIVOTA, A NA DRUGOJ STRANI KRLEŽU, KOJEMU JE BOŽIĆ PRIJEVARA I MRTVA MISAO. ONO ŠTO JE NAZOR PRIHVATIO SNAGOM VJERE BEZ MNOGO UMOVANJA, KRLEŽA JE ODBACIO SNAGOM UMOVANJA, BEZ IMALO VJERE. ZA JEDNOGA ŽIVOT, ZA DRUGOGA SMRT; JEDNOMU SVJETLO, DRUGOMU TAMA.

dok se na drugoj pleše i pjeva i raduje. Bogatašima daruje Hristos parfeme, kamate, svile, a siromasi gladauju i tuguju i cvile.

Badnje večer nad čađavim gradom opisuje ulice po kojima „vuku se

gladna, ožalošćena lica“ i „sve se u dimu gubi“. To što se događa na Badnju večer samo su „srebrni snovi na lažnom srebrnom koncu“. Božić je „zlatna legenda na granama božićnog drva na radost mucavog, bijednog, zgaženog evropskog crva“.

Pjevajući gnusno o Božiću, Krleža iznosi svjetonazore koji su prepoznatljiviji u svim njegovim djelima. Čovjeka prikazuje kao duboko nesretno biće, izgubljeno u svijetu i kulturi. Uzaludno se pokušava boriti u toj „majmunskoj areni“, kako je nazivao život, na vrazjemu otoku, tj. u stvarnosti. Ta, čemu se boriti, kada je unaprijed osuđen na neuspjeh, jer nema izlaska iz labirinta beznađa. U takvu je svijetu rođenje Božjega Sina izvor podijeljenosti, bijede i nepravde među ljudima.

Krleža se odviše oslonio na snage svoga uma zatvorivši vrata vjeri, koja je jedina sposobna čovjeka vinuti ponad svih besmisla i neispunjenih želja. I, jer je svjesno odbacio Boga, on se utapao u praznini i očaju.

Tako s jedne strane imamo Nazora, kojemu je Isusovo rođenje dalo novi sjaj i smisao života, a na drugoj strani Krležu, kojemu je Božić prijevara i mrtva misao. Ono što je Nazor prihvatio snagom vjere bez mnogo umovanja, Krleža je odbacio snagom umovanja, bez imalo vjere. Za jednoga život, za drugoga smrt; jednomu svjetlo, drugomu tama.

MALI ISUS ILI DJED BOŽIČNJAK?

BOŽIČNI UKRASI PREPLAVILI SU TRGOVAČKE CENTRE U ZAGREBU ČAK I PRIJE BLAGDANA SVIH SVETIH. Neupućeni su mogli pomisliti kako im je toliko stalo do Božića da jednostavno nisu mogli iščekati taj veliki kršćanski blagdan pa su mu požurili ususret prilagođavajući svoju ponudu. Međutim, prava je istina kako im je upravo Božić već u listopadu poslužio kao mamac za lakovjerne potrošače i dodatna prilika za veću zaradu. Poznato je kako početak adventa i iščekivanje Božića u vjernicima izaziva posebno raspoloženje i osjećaj. S jedne strane smo otvoreniji za duhovne sadržaje, spremniji za susret

BOŽO SKOKO

s božanskim Djetešcem, preispitujemo se jesmo li spremni i dostojni dočekati taj veliki blagdan. Veselimo se što je Bog odlučio postati čovjekom. Došavši među nas kao siromašak, iskusivši tako sve naše ljudske tegobe i probleme, postaje nam svima blizak. Takav i nas čini da nekako postajemo osjetljiviji za bližnje, da težimo zajedništvu, okupljanju. Odjednom nalazimo vremena za odmak od svakodnevnih obveza i poslova, provodeći pritom više vremena među najdražima... Kao da želimo vratiti onu romantičnu sliku Božića iz našeg djetinjstva, koju svi nosimo u dubini duše. Čak i u siromašnoj Hercegovini, stoljećima

ranije, kad ničega nije bilo, najbolje su se namirnice čuvale za blagdane. Djeca bi uživala u jabukama, suhim smokvama, čufteru i orasima, a stariji su se mogli pogostiti mesom i vinom. Ako cijelu godinu nije bilo obilja, tada je moralo biti! – svjedoče nam naši stari. Oni su znali da Isusovo rođenje treba dostojanstveno proslaviti. Zato su se uoči Božića čak i svađe prekidale kako bi se mogli iskreno ispovjediti, a potom na polnoćki ili na božićnoj pučkoj misi otvorena srca i duše pružiti mir svima bez iznimke.

Analiziramo li tradiciju i kulturu, ne samo u našim krajevima, već i diljem svijeta, a posebice u Americi

Što se Božić bučnije i šarolikije slavi, što njegovo obilježavanje ulazi u sve pore društva, kulturne i komercijalne ponude, to se sve više udaljava od betlehemske štalice i izvornog značenja blagdana.

koja je svoj način života i obilježavanja blagdana već odavna pretvorila u izvozni proizvod, vidimo da proslava Božića nosi iskonsku poruku mira i zajedništva. Ljudi putuju stotinama kilometara kako bi barem za Božić mogli biti sa svojim najbližima. O tome je snimljeno bezbroj filmova i spjevano toliko lijepih šansona. Za Božić nitko ne smije biti sam i osamljen. Na Božić se otvaraju i najtvrdokornija srca i pokazuje ljubav prema ljudima, osobito prema onima u nevolji. O tome smo toliko čitali u raznim književnim klasicima, ali i dječjim bajkama koje ostavljaju najdublji pečat u neiskvarenoj dječjoj mašti... Božić isto tako otvara novo razdoblje nade za čovječanstvo, budući da se sam Bog udostojao u ljudskom obličju spustiti među nas, pa je sam blagdan i u popularnoj kulturi izvor radosti, veselja i slavljenja neba.

Diljem svijeta Božić je povezan s darivanjem. Međutim, mali znak pažnje kojim su različiti narodi znali obradovati svoje najbliže, osobito djecu, posljednjih se desetljeća pretvorio u „šoping-maniju“, što nema baš puno veze s Isusom, a ni Božićem. Proizvodni i trgovački brendovi koriste predblagdansko ozračje kako bi ljude natjerali na što veću potrošnju. Tako darivanje postaje samom sebi svrha. Aludirajući na poruke Božića kao što su obiteljsko zajedništvo i osjećaj za druge, prodaje nam se sve i svašta, od gaziranih pića do skupih parfema. Istraživanja pokazuju da su ljudi u toj predblagdanskoj euforiji spremni potrošiti daleko više nego što bi objektivno htjeli i mogli, jer su uvjereni da je to nužno i da to Božić zaslužuje. Zbog toga su ljudi nekritični, podložni svim oblicima promotivnog uvjeravanja i skloni donošenju brzih i nepotrebnih odluka o kupnji. Hrvatska gospodarska komora na početku je adventa provela istraživanje koje je pokazalo kako će građani Republike Hrvatske ove sezone potrošiti daleko više nego prethodnih godina. S jedne strane to pokazuje blagi oporavak gospodarstva i jačanje optimizma u zemlji, a s druge bogatiju ponudu, više sadržaja i prodornije marketinške kampanje.

AMERIČKI SU NOVINARI U 19. STOLJEĆU U NEW YORKU POKUŠALI KREIRATI I POPULARIZIRATI SVOJEVRSNU ZAMJENU, ODNOSNO IZMIJENJENU VERZIJU SV. NIKOLE. BIO JE TO SIMPATIČNI DJEDICA SA SJEVERNOG POLA. NAJPRIJE SE POJAVIO U JEDNOJ DJEČJOJ PJESMICI CLEMENTA MOOREA 1823., A ŽIVOT MU JE UDAHNUO, NASLIKAVŠI GA, THOMAS NAST 1862. GODINE. MEĐUTIM, DJEDA BOŽIČNJAKA KOJEG DANAS POZNAJEMO U CRVENOJ ODORI S KAPICOM NA GLAVI, VJEROVALI ILI NE, KREIRAO JE HADDON SUNDBLOM ZA POTREBE COCA-COLE 1931. GODINE.

Time su zahvaćeni i vjernici i nevjernici. Pod komercijalnim pritiskom čak i ateisti popuštaju te zapužu i daruju „u ime Božića“. Međutim, nemojmo se zavaravati da će ih to potaknuti da upoznaju pravo značenje ovog kršćanskog blagdana. Naprotiv, što se Božić bučnije i šarolikije slavi, što njegovo obilježavanje ulazi u sve pore društva, kulturne i komercijalne ponude, to se sve više udaljava od betlehemske štalice i izvornog značenja blagdana.

Kako je to već u ustaljenoj praksi, i ove će godine djeci diljem svijeta darove nositi zanimljivi likovi. U Sjedinjenim Američkim Državama bit će to Santa Claus, pa i Kris Kringle, u Velikoj Britaniji Father Christmas, u Finskoj Joulupukki, u Rusiji Ded Moroz, u Njemačkoj Weihnachtsmann, u Francuskoj Le Pere Noel, dok će u pravoslavnim zemljama u bližem okruženju darove donositi Božić Bata. Zanimljivo da svi oni svoje izvorište imaju u kršćanskom svecu biskupu sv. Nikoli, koji je s vremenom eto poprimio sasvim drukčiji identitet. U SAD-u presudan je bio utjecaj protestantske reformacije na smanjenje važnosti i uloge tog sveca u darivanju djece. Američki su novinari u 19. stoljeću u New Yorku pokušali kreirati i popularizirati svojevrstnu zamjenu, odnosno izmijenjenu verziju sv. Nikole. Bio je to simpatični djedica sa Sjevernog pola. Najprije se pojavio u jednoj dječjoj pjesmici Clementa Moorea 1823., a život mu je udahnuo, naslikavši ga, Thomas Nast 1862. godine. Međutim, Djeda Božićnjaka kojeg danas poznamo u crvenoj odori s kapicom na glavi, vjerovali ili ne, kreirao je Haddon Sundblom za potrebe Coca-Cole 1931. godine. Radio je s njima punih trideset godina i stvarao modernu iluziju o Djedu Božićnjaku. Tako je Coca-Cola „uniformirala“ Djeda Božićnjaka, lansirala priču o Laponiji, saonicama, sobovima, vilenjacima, pismima... A nakon raskida suradnje Djeda je ponudio i drugim klijentima pa je postao prava komercijalna božićna ikona, kakvu vidimo i danas u mnogobrojnim reklamama. Rusi su željeli napraviti potpuni odmak od svetog Nikole i malog Isusa pa su kreirali Djeda Mraza, koji je bio dominantna figura i u socijalističkoj Jugoslaviji. Izvorno je bio lik iz ruske bajke, odnosno personifikacija zime, koji ima unuku Snjeguročku, i pojavljivao se samo u pričama. Međutim, dobio je novi život nakon Oktobarske revolucije, kad je bilo zabranjeno slaviti Božić. Djed Mraz je desetljećima djeci darove donosio na Silvestrovo, uoči same Nove Godine. Zanimljivo je kako oko njegova identiteta vlada potpuno suglasje između Pravoslavne i Katoličke Crkve – to je komunistički izum! Međutim, svi su ti likovi, bez obzira na razloge njihova nastanka ostavili traga u globalnoj memoriji suvremenog društva te namjerno ili nenamjerno pokušali i pokušavaju istisnuti pravo značenje Božića.

Tako je umjesto malog Isusa ikona suvremenog Božića u velikom dijelu svijeta postao nasmiješeni djed koji darove nosi, bez obzira kako ga nazivali. Od Isusa pa i svetog Nikole preuzeo je dobročinstvo i pružanje nade, pa mu je to očito osiguralo dugovječnost, budući da svaki čovjek u dubini duše teži tim univerzalnim vrijednostima. Tako su advent i božićno vrijeme nekada bili crkvena i obiteljska proslava u kršćanskim zemljama, a danas su diljem svijeta – vrijeme najveće potrošnje u godini. Potrošnju i komercijalizaciju sigurno ne možemo zaustaviti, ali možemo stvari nazvati pravim imenom i možemo svi zajedno vratiti u središte adventa, Božića i božićnog vremena – malog Isusa, bez kojega ne bi bilo ni kršćanstva ni proslava u kojima uživamo...

MATE KRAJININA

NE ZNAM ZAŠTO MI SE TO DOGODILO BAŠ DANAS, DVA DANA PRIJE BOŽIĆA? Usred berlinske magle koja tjednima uz asfalt pritišće i pogled i misli, pomislio sam na sunce, na ono daleko južnjačko sunce, što i usred zime znade ugrijati tijelo i dušu. Čudio sam se sebi samom – ta ovdje mi je već prohujalo tridesetak Božića – a tek sada ta misao mi je najprije milinom obavila srce, a onda ga kao mačem probola.

la. Kapnula mi je suza na hladni mramor Aleksander plaza. Stresao sam drhtajem tijela tugu poputinja sa zimskog bora i upitao se: „A što ako me ljudi gledaju!“ I brzo sam se utješio odgovarajući sebi: „Ovdje ljudi vide, a ne gledaju! U mnoštvu si uvijek sam i začudno slobodan.“ Baš zbog te slobode zavolio sam ovaj grad, uljuljao sam se u njoj i prihvatio njezin pravocrtni zakon: pripisao sam joj gotovo ljekovita svojstva u

trenutcima kušnji i nevolja. A danas, vidi mene nezahvalnika, počeo sam sanjati nešto sasvim drugo, nešto daleko, gotovo nestvarno.

Spustio sam se u podzemnu željeznicu. Ljudi poput bujica zaobilazili su me kao kameni otok, kao hladnu i umornu skulpturu. A sve sam, samo ne hladan, bio! U mnoštvu živih počela se preda mnom redati kolona mrtvih: vratio sam se u najranije dane sjećanja i u misli vraćao sva

ona lica, sve one ljudske konture, koje su se tamo na nebo već preselile, koje su ploče dinarske davno pokrile. Osjetio sam miris vlage i zemlje natopljene sokovima mrtvih tijela. A onda, dva vranca vukući kola s lijesom moga djeda, zapela su u nanosu snijega, muškarci su ih gurali, a žene u crnini žarče molile. Fra Jozo je s ministrantima zastao na čelu kolone, strpljiv, kako to samo gorštački svećenik znade. I nova dvojba rodila se

u meni. Koliko li sam se samo udaljio od svojih bližnjih, od svojih poznanika i mještana kojih ovdje sada ima više nego u našem rodnom mjestu? Muče li i njih ovakve misli i slike koje su nekad gledali? I riješio sam: umjesto prema istoku desetkom, krenuo sam prema zapadu dvanaesticom! Hoću, baš hoću, zbog starih sjećanja – čestitat ću – onako toplo i ljudski, Božić i Porođenje Kristovo, barem jednom čovjeku, svom nekadašnjem susjedu Anti i njegovoj obitelji. Oh, kako li će me samo dočekati!? Hoće li biti hladan pa i dalje neumorno poskakivati po svom restoranu oko brojnih njemačkih gostiju? Da, to sam već doživio kad sam ga jednom davno posjetio. Ponudio me je, istina, objedom, ali ostao je dalek i hladan.

No, natrag nisam mogao. Prošao sam gotovo cijeli Berlin, a sad na koncu sam počeo sumnjati. U toj nedoumici već sam stajao pred urednim restoranom na čijoj su se ploči kočeperila dva roga i nekakav, mislim, španjolski naziv. Zakoračio sam, otvarajući vrata, iz hladnoće u vrelu restoransku idilu. Mnoštvo je objedovalo i činilo se sretnim. On, Ante, oduvijek moj prijatelj i susjed stajao je uz šank i točio nekakvo piće, isti kao nekad, nemiran i uvijek drhtav, ali bez nekadašnje bujne kose koja mu je prekrivala sve do očiju. Zamijetio sam sjaj u njegovim zjenicama. Srdačno se, kao najrođenija braća, pozdravismo.

– Ne bih ti htio smetati, došao sam samo čestitati Božić... – mucao sam nesigurno.

On skide bijelu konobarsku pregaču, nešto promrmlja dvojici mladih radnika, uze me pod ruku i povede svom „počasnom“ stolu, na kojem uvijek piše „rezervirano“. Svaka nova riječ topila je led među nama, zažarile su nam se oči i obrazi. Božićali smo usred hladnoga Berlina, božićnije i pristojnije nego ikad. Zapravo nikad dotad nismo tako duboko razgovarali. Da, reći će netko, dva ocvala pedesetogodišnjaka i ne znaju ništa drugo nego pričati o starim i boljim vremenima. Ipak, nismo mi bili od te razmažene sorte... Davno smo mi shvatili i prihvatili krvavu realnost, nakopali smo se mi njemačkih kanala, nabrisali lonaca i tanjura, a to i dalje činimo da životu iza sebe osiguramo kruh i krov, dostojanstvo i znanje. I baš zato skratit ću detalje našeg razgovora i zabilježiti da smo se rastali srdačnije od braće, riješeni obiteljski u božićnim se danima okupiti i svi zajedno Rođenje Kristovo proslaviti.

Već se smračilo nad Berlinom dok sam otvarao vrata svoga stana u ulici *Pappelalle*, *nadomak kuće matice* časnih sestara karmelićanki Božanskog Srca Isusova. I tu se krije priča, velika i časna, koju ću jednom možda ispričati. Krenula je naime utemeljiteljica te karmelske zajednice još početkom dvadesetog stoljeća u Hrvatsku skrbiti o napuštenoj djeci i umirućim starcima. Ta znamenita kći protestantskog pastora obratila se na katoličanstvo i zaorala junački i hrabro. Da, stanovao sam u susjedstvu prve samostanske kuće koju je utemeljila Ana Maria Tauscher, za života živi Božić mnogima. „Nevolja je samo kap vode na užarenu željezu!“, kao da su i večeras pred Božić 2016. na mojim vratima odzvanjale njezine hrabre riječi...

– Jeste li svi kod kuće. Je li se vratio Ante s treninga? – galamio sam ozaren i pun radosti.

– Hajde, dajte malo života, što ste se smrznili!?

Znali su iz stare prakse da opet imam neku svoju ideju. Lijeno i ravnodušno su se okupljali oko stola, njih troje:

tri sina – već momci i najmlađa desetogodišnja Josipa, moja mezimica. Najstariji je sin Ivan prije nekoliko godina oženio Švedanku katolkinju – „Krasan si endem!“, tepali smo joj tada – i u sretnom braku s troje djece živi stotinjak kilometara južnije.

– Ove ćemo godine slaviti Božić! – nastavio sam gromoglasno, a svi su me gotovo sažalno pogledali.

– I...? – mrzovoljno je zborio Ante – Pa, barem to radimo svake godine. Nemoj opet gnjaviti!

– Poštuješ li ti mene, moj učeni sine? – krenuh u protunapad.

– Što ti to sad znači? Naravno da „da“! – odgovarao je nevoljko.

– Onda šuti i slušaj!

– Šime, ne možeš tako s djecom. Grub si, daj budi malo nježniji. Uvijek nagliš, bez razloga! – umiješala se i moja supruga.

– Dobro, imaš pravo... – hladio sam se po tisućiti put iznova. – Ali imam molbu: Pomozite mi proslaviti Božić!

Pokorno i još zbudjenije slijegali su ramenima. Onda sam im ispričao, zapravo dramatično prepričao svoja današnja „nadahnuća“, razmišljanja i susrete. Dohvatio sam se telefona i održao uzvišen monolog Ivanu. S druge strane čulo se samo: – Naravno, doći ćemo kao i prošle godine! Dobro, dobro, već ujutro!

– I dobro, što hoćeš? Kako ti to zamisliš? – vraćao me je u stvarnost Ante, očito neformalni glasnogovornik cijele obitelji.

– Ovako ćemo! Nema Božića bez ispovijedi... Na Badnjak svi ujutro u crkvu sv. Nikole. To mi ne možete odbiti! Pridružiti će nam se Ivan i Edita!

Onda je počelo izmotavanje; pa ja sam to napravio onda, pa ovdje, pa ondje, ovako i onako. Ipak, vidio sam po pogledima da je to riješena stvar!

– Nakon toga mi muški idemo nabaviti bor i ukrase. Naći ćemo negdje i bakalar i ostalo što uz to ide – nabrajao sam.

Vidio sam da se svima popravljalo raspoloženje. Ja sam i dalje pričao dok na koncu nisam shvatio da je samo supruga uz mene. Sućutno me je pogledavala.

No, budući da ne pišem roman nego samo prigodnu priču za Živu zajednicu, ono što se događalo na Badnjak ujutro sada ću preskočiti i možda, ako doživim, za sljedeći Božić opisati.

BOŽIĆNA PRIČA

HOĆE LI SE ZATOČENI VITEZ VRATITI?

I dočekao sam predvečerje Badnjaka. Svi, baš svi su moji bili na okupu. Unuci su mi se motali oko nogu, a u red ih je dovodila moja, pomalo ljubomorna, mezimica Josipa.

– Neka, neka... – veselo sam *gugutao*. – Više nas je nego Turaka kod susjeda Mehmeta, neka, neka... nas Hrvata!

Cvao sam od sreće, a onda su se počela događati čuda. Na izlazu smo se zbunjeno pogledavali. Nas četvorica muškaraca, moja tri sina i ja – svi iste kravate! I to ne bilo kakve, nego one s poznatim crveno-bijelim kockicama koje sam im darovao za prošli Božić. A zašto čudo? Lani sam im plaćao po sto eura da ih odjenu, ali nisu htjeli ni čuti! Kako samo vrijeme i strpljivost učine svoje!

A u crkvi svečano, kako svečano, Bože moj! Fratar raširio ruke i zanosno zbori: „Što vas je noćas privuklo u ovaj sveti hram? Tko je taj pred kim ćemo noćas koljeno prignuti? To je Dijete, Bog naš, koji se rodi za spasenje svijeta!“ Pred jasticama Isusovim klanjamo se svi po redu! A vani, koje li sreće, u ovom gradu koji bježi od Boga, imaš kome stisnuti ruku i izgovoriti onaj drevni pozdrav: „Na dobro ti došao Badnjak i Porodjenje Isusovo!“ Kako sam samo cvao dok su mi uzvraćali: „I s tobom Bog da' zajedno!“ I susjed Ante došao je s obitelji. Činilo mi se da i kod njega ove godine vidim malo više iskre i plamena.

A kod kuće kao u telefonskoj centrali. Tamo dolje, u staroj i opjevanoj Domovini, sve nedostupno... Čujem samo: kvarovi, nekakve zauzete linije, kvarovi. Zove se, zove, po sto puta... A na stolu upaljene svijeće, molitva za žive i mrtve. Sve je svečano i dostojanstveno. Nazdravljamo uz slatan zalogaj, a onda opet priča i priča...

– A tata, jeste li vi u Domovini slavili Božić? – započinje najmlađa Josipa.

– Sagen Sie uns. Opa, sagen – pridružuje joj se najstariji moj unuk.

– Pričaj pričaj... sprecen, sprecen... – bubnja mi u glavi.

– Dobro, dobro, ali moglo bi to potrajati...

– Sprecen, pričaj! – uslijedila je ponovno zapovijed.

Nisam znao odakle krenuti. Pobožnosti je bilo sasvim dovoljno. Bio sam prezadovoljan što su se svi ispovjedili i pričestili. Morao sam improvizirati.

– Kod nas je nekad na Badnjak bila prostrta slama po podu kuće.

– Slama, a što je slama? – upita jedno unučje.

– Eto, neka ti to ćaća objasni! Ivane, daj uči dijete hrvatski! – već sam počeo pomalo gubiti živce, a onda sam se ipak primirio i nastavio.

– Ponekad bi na tu slamu donijeli koje malo janje ili tele. Jeste li vidjeli jaslvice u crkvi? To je bilo nešto slično. Na ognjištu su se ložila drva, koja smo mi zvali badnjaci. Sve je prštalo od bezbroj iskrica. A tek mirisi, a tek mirisi...

– A što ste jeli tata? – nestrpljivo će Josipa.

– Čokoladu, bombone, kolače...

Ma, šalim se! Jeli smo posno varivo od slanutka i kruh ispod peke do polnoćke, a onda pršut i pečenicu, kuhanu koštradinu u zelju ili što smo već imali.

– Super, baš super! – oduševljeno će mala.

– A onda su dolazili čestitari, sve do jutra. Padale su priče o davnim danima, davnim Božićima i znamenitim događajima – nastavio sam.

– Ispričaj nam jednu, ispričaj nam jednu... – povikali su.

Polegli su i prislonili se uz mene. I oni stariji su zašutjeli. Započeo sam priču o siromašnom dječaku iz malog sela na kraju svijeta, kojem je Isus u božićnoj noći darovao poseban san, a ovaj kasnije postao hrabar vitez i borac za Boga, Crkvu i Domovinu. *Vezao sam i vezao* preplićući detalje sna i stvarnosti... Govorio sam istinu i samo istinu, pa i onda kada je kamenje oživjelo i ptice progovorile... I sam sam se čudio kako ne nazirem priči kraja. I taman kad je plemeniti vitez završio zatočen kao najamnik u stranoj zemlji, djeca su blaženo zaspala, a mame su ih odnijele u krevete. Mi stariji nastavili smo na miru božićati. Čak je i Ante šutio i čudno me ispod oka pogledavao...

A kakvu priču sam ispričao? Vidjet će se to po mojim unucima za četrdesetak godina.

Sutra na rastanku stiglo je priznanje mojim učinjenim naporima.

– Djede, hoćemo li i sljedeći tjedan slaviti Božić? To je tako lijepo...

– Hoćemo, hoćemo... – šaptao sam nježno, grleći ih.

– Hoće li se zatočeni vitez vratiti iz strane zemlje?

E, sad mi je suza krenula niz oko...

Ovog Božića napravite mjesto za našim virtualnim stolom za samo 14,50 € i osigurajte Marijine obroke za jedno dijete tijekom cijele školske godine.

OneMoreForChristmas.com

Marijini obroci globalni su pokret koji dnevnim obrokom na mjestu obrazovanja trenutačno hrani više od 1,1 milijun djece u nekima od najsiromašnijih zajednica na svijetu. Posjetite OneMoreForChristmas.com i postavite obrok za jedno dijete za našim stolom.

Ako želite pomoći novčanim prilogom, donaciju možete uplatiti na račun udruge možete uplatiti na Broj žiro računa 3381207700022778, s naznakom svrhe "Donacija za Mary's Meals". Ukoliko imate bilo kakvih pitanja ili želite više saznati o radu Mary's Meals, pišite nam na E-mail: medjugorje@marysmeals.org

U Jeruzalemu postoji mnoštvo prikladnih mjesta za osobnu molitvu. Ako netko, primjerice, želi razmatrati dijelove Isusove muke, može to učiniti u nekoliko svetišta, njih šest, izuzevši one koji se ne tiču spomenute muke. Ukupno gledajući, jeruzalemski ambijent uvelike može pomoći vjerniku pri osobnoj molitvi. I sve je blizu. Nema toga mjesta unutar starogradske zidine na koje se ne bi moglo hodom stići za, u vrh glave, 20 minuta, odakle god krenuli. Pod uvjetom, dakako, poznavanja uskih i isprepletenih jeruzalemskih uličica. No, postoji jedno mjesto izvan gradskih zidina odijeljeno od Staroga grada cedronskom dolinom, točnije brdo, ono Maslinsko, gdje pri meditaciji i kognitivna i afektivna djelatnost doživljavaju naglo ubrzanje.

SUŠNO ILI SUNČANO RAZDOBLJE U SVETOJ ZEMLJI TRAJE OD TRAVNJA DO STUĐENOG TE ČOVJEK IMA VREMENA NAPRETEK KAKO BI SE UPUTIO U ŠETNJU PREMA OVOJ, I SJEČANJEM I KRVLJU, NATOPLJENOJ GORI. Da, i krvlju. Kako je Gospodin često na njoj boravio (usp. Iv 8,1; 18,1-2), tako je kroz povijest i nasljedovanje Učitelja cvalo upravo na ovoj gori, a pri brojnim osvajanjima mnogi su upravo na njoj svoje živote polagali za Gospodina. Do gore se dođe pješice za nekih pola sata. Lako je iz Grada doći do Getsemanija koji se nalazi u podnožju Gore. Ali, od slavnoga vrta do vrha treba dosta kondicije. Radi se otprilike o spuštanju s 800-ak metara na oko 600,

FRA ANTONIO ŠAKOTA

pa onda ponovno o strmom usponu sve do istih 800-ak. Dok se uspinje, hodočasnik s desne strane zamjećuje ogromno židovsko groblje na kojemu se pokopaju malo bogatija starija braća zbog topografske privlačnosti. Naime, prema proroku Joelu (Jl 4,1-2), posljednji bi se sud trebao odigrati kod doline Jošafat, drugog naziva za dolinu Cedron, pa se oni kojima je „dano“ i na ovaj način pripravljavaju za Sudnji dan, jer bi, kada Gospodin dođe, oni prvi došli na red. Osim mnoštva ovih kamenih građevina danas na Maslinskoj gori i nema toliko maslina, neovisno o tomu što se na hebrejskom i danas za nju kaže „Har ha-zeitim“ – brdo maslina, pa čovjek može pomisliti da se radi o čitavim plantažama. Ipak, povijest čini svoje.

Ostale su one najvažnije, koje čuvaju spomen na Isusovu muku. Možda nam je, što se naziva tiče, danas bliži onaj arapski – „Džebelal-Tur“ – Sveta gora. I sveta, i maslinska, ali i strateški važna. S jednog njezina vrha, onoga koji nazivamo Mt. Scopus (grč. „skopeco“ – nadgledati) te joj je ujedno i najviši (819 m), Rimljani su izviđali Jeruzalem i odatle krenuli u njegovo osvajanje. Danas se na tom brežuljku nalazi i Hebrejsko sveučilište. Nadalje, kada bi se brojni židovski narod slio u Sveti grad na najvažnije svetkovine, upravo je ova gora bila jedno od najprivlačnijih konačišta, budući da je udaljena od Jeruzalema koliko je i dopušteno prijeći unutar jednog subotnjeg hoda (2 000 lakata 880 m; usp. Dj 1,12). Konačno, put

Crkva Usnuća Marijina.

koji je povezivao Jeruzalem i Jerihon prolazio je upravo Maslinskom gorom.

DOMINUS FLEVIT

Uspinjući se strmom cestom, negdje na pola puta do vrha, nalazi se već jedno svetište naziva „Dominus Flevit“ – „Gospodin je zaplakao“. Franjevci su došli u posjed mjesta koncem 19. st., a 50-ih godina prošloga izgradili novu crkvu i mali samostan. Čim se uđe u prostore svetišta, s desne strane možemo uočiti arheološko nalazište, u kojemu možemo vidjeti razne grobnice, sarkofage i natpise na hebrejskom i grčkom jeziku iz rimsko-bizantskoga razdoblja (2.-4. st.), ali i kršćanske simbole, napose tau i križ. Čak je pronađen i grob iz 14. st. pr. Kr., iz vremena kada Jeruzalem još nije bio Davidov grad. Idući dalje prema samoj crkvi, možemo uočiti kako je današnja izgrađena na temeljima jedne stare iz 7. st., od koje nam je ostalo nešto lijepih podnih mozaika i apsida, posvećenoj, po svojoj prilici, proroci Ani. Današnju crkvu gradió je poznati Barluzzi. Budući da je svaka njegova građevina, bez iznimke, svojevrsni katehetski priručnik, tako je i s crkvom Dominu Flevit, jer ju je dao izgraditi u obliku suze. Tako i reljefi na svodu prikazuju Isusa u stanju plača, Hrama koji gori, zaprepaštene apostole koji sa svojim Učiteljem iz bližega proživljavaju dramatične jeruzalemske događaje. Spomenuta stara apsida upućuje na istok, uobičajeni smjer gradnje. Barluzzi je svjesno novi oltarski prostor izgradio s pogledom na zapad, to jest na Jeruzalem, načinišvi i veliki polukružni prozor na kojemu dominiraju kruh, kalež, trnova kruna i križ. Sami pak oltar obogaćen je mozaikom na kojemu je prikazana kvočka s pilićima. Uistinu, valja nam se sada zaustaviti sa silnim opisima i u ruke uzeti Novi zavjet: „Jeruzaleme, Jeruzaleme, koji ubijaš proroke i kamenuješ one što su

Crkva Isusova Groba

Dominus flevit

tebi poslani! Koliko li puta htjedoh skupiti djecu tvoju kao kvočka piliće pod krila i ne htjedoste!“ Kad se približi i ugleda grad, zaplaka nad njim govoreći: „O kad bi i ti u ovaj dan spoznao što je za tvoj mir! Ali sada je sakriveno tvojim očima... I ne će ostaviti u tebi ni kamena na kamenu zbog toga što nisi upoznao časa svoga pohoda.“ (Lk 13, 34; 19, 41-43.44). Kada se sjedne na neki kamenčić u blizini crkve, ima se što vidjeti: hramski trg dominira. Doduše, danas se na njemu ne nalazi više židovski Hram nego „Kupola nad Stijenom“ ili tzv. „Omarova džamija“ – danas muzej oktogonalnog oblika s ogromnom zlatnom kupolom iza koje se bazilika Isusova Groba s tamnim kupolama jedva primijeti, i džamija „Al-Aksa“ – treća po važnosti u islamskom svijetu; pred njima velika „Zlatna vrata“ koja svoje otvaranje čekaju za Sudnji dan; iza dviju kupola Svetoga Groba strši veliki zvonik crkve sv. Spasitelja; na lijevoj strani prvi Jeruzalem, jebusejska utvrda osvojena

za Davida; iznad njega Sion s tornjem crkve Marijina Usnuća; konačno, u krajnjoj pozadini izviru i zdanja novoga Grada za koja se čini da nisu previše opterećena ovim starim. I ne čudi što su, pred toliko načičkanih uspomena, uspjeha i neuspjeha, građenja i rušenja, uz još više njih ne spomenutih, rabini domislili jednu od najpoznatijih izreka za Jeruzalem: „Deset mjera ljepote Bog je dao svijetu: devet ih dade Jeruzalemu, jednu svijetu. I deset mjera patnje dade Bog: devet ih dade Jeruzalemu, jednu svijetu.“ U svojoj gomili građevina, događaja i povijesnih okolnosti pozvani smo se snaći i čitati tzv. „znakove vremena“, onako kako je to upravo s ove gore učinio Isus. Vidio je i Učitelj gomilu građevina, i to impozantnih, zbog „praktičnih“ razloga pretvorenih u nekim dijelovima i u „trgovačke lance“, nedodirljivu farizejsko – saducejsko – herodovsko – biblijsku elitu zarobljenu istim lancima; vidio je i događaje i povijest, osobito zaboravljene babilonske lek-

cije koje su se s Rimljanima počele vraćati. Usprkos razvoju kojega danas uživamo, ponekad se čini da je bit stvari ostala nepromijenjena. To i jest jedan od razloga svježine novoza-vjetnih riječi i događaja. Nije li zato u cijeloj ovoj priči o crkvi „Dominus Flevit“, najpronicljiviji potez velikog Antonija Barluzzija kojim nas potiče na razmatranje Jeruzalema ne više vlastitim očima, nego uz pomoć „naočala“ koje nam je ostavio u obliku onog prozora na kojemu se nalaze hostija i kalež, trnova kruna i križ?

CRKVA OČENAŠA - ELEONA

Uspinjući se dalje prema vrhu Maslinske gore, dolazimo do jednog od najvažnijih svetišta u Svetoj zemlji, barem što se povijesti tiče. Nakon konstantinovske „slobode“ kršćanstvu, u Svetoj zemlji su izgrađene tri bazilike: Isusova Groba (Uskrsnuća) i rođenja, te „Eleona“ na Maslinskoj gori. Sama ova crkva podignuta je nad špiljom u kojoj se Isus znao

povući sa svojim učenicima kako bi im tumačio svoje prisposode i ostale događaje, osobito one pomalo teško shvatljive opise što prethode njegovu drugom dolasku (Mt 24,3-51). Crkvu spominje i hodočasnica Egerija, osobito u kontekstu Vazmenoga trodnevlja jer su se upravo u njoj, osobito u noći Velikoga četvrtka, vjernici okupljali na cjelonoćnu prema Golgoti. Eleona bijaše ogromna, trobrodna bazilika dužine kojih 70, a širine skoro 20 m. Srušili su je Perzijanci, a obnovljenu dokrajčio egipatski Al-Hakim početkom drugog tisućljeća. Križari su na istom mjestu izgradili novu crkvu, znatno manju, ali s ponešto izmijenjenom tradicijom. Sada oni proširuju tradiciju Isusova naučavanja i na molitvu, pa je prema novonastaloj tradiciji upravo ovdje Isus svoje učenike naučio molitvu Očenaš. Ili je barem ponovio, jer ih je prethodno istu molitvu učio već u Galileji (Mt

6,7-13). Nova predaja oslanja se, pak, na Lukin izvještaj gdje on donosi Isusovu molitvu nakon susreta s Martom i Marijom u obližnjoj Betaniji (Lk 10,38-42; 11,1-4). Ova predaja ostala je do danas temeljna. Postoji i jedna treća predaja vezana uz ovo mjesto, o nastanku ispovijesti vjere poznatije kao „Apostolsko vjerovanje“ koje se u stručnim krugovima smatra Credom rimske tradicije. Učenici su, spremajući se za povjereno poslanje, kušali u temeljnim crtama izreći glavne članke vjere u Isusa Krista pa bi tako nastalo onih poznatih 12 članaka koje molimo na početku svake krunice, a ponekad i na nedjeljom bogoslužju. Kao i mnogo drugih svetišta, tako je i naša Eleona pala u zaborav, sve do 19. st. Tada je jedna francuska kneginja, Aurelia Bossi, kupila ruševine današnjeg svetišta, koje se nalazi nekoliko metara istočnije od staroga. U sklopu nove crkve Očenaša izgrađen je i samostan za francuske karmelićanke. Kada se uđe u crkvu, s desne strane nalaze se i zemni ostatci ove darežljive kneginje, a malo naprijed, s lijeve, nalazi se i Očenaš isipan na hrvatskom jeziku. Inače, kako crkva tako je i prostor atrija ispunjen keramičkim pločama s napisanom molitvom Gospodnjom na svim jezicima, bilo živim bilo mrtvim. Daljnja istraživanja vođena početkom prošloga stoljeća iznijela su na vidjelo i ostatke stare Eleone, koji metar zapadnije od današnje crkve. Započela se i izgradnja nove na njezinim temeljima, od čega je vidljiv ogromni oltarski prostor ispod kojega se nalazi spomenuta „Špilja naučavanja“, ali se od nje odustalo, iz pomalo čudnih razloga.

Lijepo je doći u Eleonu, spomenuti se generacija kršćana koji su upravo iz nje Duhom Božjim ispunjeni započinjali pobožnost jeruzalemskog križnog puta, kako se u starini molio. Tko zna što bi bilo da njih nije bilo, i njihove žrtve, i prolivene krvi. Hvala im! Hvala Gospodinu što nam i u teškim govorima obećava svoju prisutnost kako na tragedije svijeta ne bismo gledali očima smrti nego uskrsnuća. Hvala i njegovim prvim učenicima koji su nam u zalog ostavili temeljnu ispovijest naše vjere, ne dopuštajući da budemo „nejačad kojom se valovi pogravaju i koje goni svaki vjeter nauka u ovom kockanju ljudskom“ (Ef 4, 14). Hvala Gospodinu što nas je upravo ovdje naučio moliti, kako bismo i razumom shvatili da Bog nije neko apstraktno počelo svijeta kojega je prepuštio vlastitim mehanizmima, nego Otac koji stvara, ljubi, brine se i obnavlja. I neka zato njegovo Ime bude uvijek sveto u našim životima! Njegovo kraljevstvo nije stanje nego činjenje. Zato, neka dođe! Neka dolazi, neka vlada, neka kraljuje svakoga trena u našem životu! Upravo po iskustvu Božjega kraljevanja u vlastitom životu mogu klicati – budi volja Tvoja, a ne više moja! Zaviz posvećen kruhu spušta nas s naših „nebesa“ u konkretne stvarnosti zemaljskih briga, čineći nas pouzdanijima u Božju providnost ali i zauzetijima u pomoći bratu čovjeku, znajući da nam je istinski kruh darovan Isusovom žrtvom, te možemo s jednim mudrim čovjekom reći: „Čuvaj se čovjeka čiji je Bog na nebesima. Ako ga ne vidiš u svome srcu i u srcu brata svoga, teško ga možeš vidjeti i u gornjim prostranstvima.“ Konačno, Bog je u Isusu došao pomiriti čovjeka sa sobom, i ljude međusobno. Upravo se pomirenjem uspostavlja trajnost odnosa, i vertikalnih i horizontalnih, te je upravo Božje oprostjenje utemeljeno u njegovu milosrđu uzrok, poticaj i temelj našega kajanja kojim bivamo izbavljeni od Zloga.

Unutrašnjost bazilike Svetog groba

Pogled na panoramu Maslinske gore.

Prva misa nakon oslobođenja najvećeg kršćanskog grada u Iraku

U katedrali Bezgrješnoga začeca u Karakošu, najznačajnijem kršćanskom gradu u Iraku, nakon dvogodišnje okupacije samozvane Islamske države, ponovo odzvanjaju crkveni hvalospjevi.

Sirijsko-katolički nadbiskup Mosula, Kirkuka i cijeloga Kurdistana mons. Petros Mouche ističe da je katedrala Bezgrješnoga začeca simbol za sve iračke katolike.

„Kažem vam da se narod ne bi htio vratiti da je katedrala srušena. Želimo da se naše obitelji vrte ovamo, želimo da se vrte i oni koji su otišli u tuđinu. Prije povratka ljudi trebat će grad očistiti od mina koje su posijali džihadisti. Jednu su crkvu pretvorili u tvornicu eksplozivnih naprava. Ljudi se žele vratiti, ali žele da se obnove infrastrukture. Prije obnove infrastruktura grad treba očistiti od mina“, ustvrdio je nadbiskup Mouche prije nego je krenuo prema Erbilu, gdje živi kao izbjeglica.

Blaženima proglašeni albanski mučenici

U subotu 5. studenoga kardinal Angelo Amato, prefekt Kongregacije za proglašenje svetih, u skadarskoj katedrali sv. Stjepana prvomučenika predsjedavao je slavljenom proglašenja blaženima 38 mučenika koji su ubijeni iz mržnje prema vjeri (*in odium fidei*) u razdoblju od 1946. do 1974. godine, za vrijeme komunističkog režima Envera Hodže. Među biskupima koncelebrantima bili su zadarski nadbiskup i predsjednik HBK Želimir Puljić, požeški biskup Antun Škvorčević i dubrovački biskup Mate Uzinić, te biskup iz BiH Tomo Vukšić i Pero Sudar. Na svečanoj misi proglašenja blaženim sudjelovalo je i više od osam stotina hodočasnika iz Dubrovačke i Požeške biskupije te Zagrebačke nadbiskupije, uglavnom porijeklom iz Janjeva i Letnice.

Šezdeset i osmo redovito zasjedanje Biskupske konferencija Bosne i Hercegovine

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su 3. i 4. studenoga 2016. godine u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu svoje šezdeset i osmo redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, osim pomoćnog biskupa banjalučkog mons. Marka Semrena koji se nalazi

u pastoralnom pohodu u Australiji. Također su sudjelovali delegati Hrvatske i Austrijske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, vladika križevački, i austrijski vojni biskup mons. Werner Freistetter. Delegati su prenijeli izraze crkvenog zajedništva svojih Biskupskih konferencija. U dijelu zasjedanja sudjelovao je i otpravnik poslova *ad interim* Apostolske nuncijature u BiH mons. Giuseppe Trentadue.

Neovlaštena biskupska ređenja u Kini

Posljednjih se tjedana pojavio niz vijesti o biskupskim ređenjima, podijeljenima bez papinskoga ovlaštenja svećenicima neslužbene zajednice Katoličke Crkve u kontinentalnoj Kini. Sveta Stolica nije ovlastila nijedno ređenje niti je službeno obaviještena o takvim slučajevima.

„Ako su spomenuta biskupska ređenja istinita, ona su teško kršenje kanonskih propisa. Sveta Stolica nada se da su te vijesti neutemeljene. U protivnom, morat će pričekati provjerene informacije i pouzdanu dokumentaciju, prije primjerene procjene

slučajeva. Ipak, Sveta Stolica ponovno ističe da nije dopušteno pristupiti biskupskom ređenju bez potrebnoga papinskoga ovlaštenja, a ni pozivajući se na posebna osobna uvjerenja“, rekao je Greg Burke, ravnatelj Tiskovnoga ureda Svete Stolice.

Papa Franjo imenovao 17 novih kardinala

Papa Franjo je 19. studenoga na konzistoriju u bazilici sv. Petra imenovao 17 novih kardinala. Na početku konzistorija naslovni nadbiskup Zuglija i apostolski nuncij u Siriji Mario Zenari uputio je Papi pozdrav i zahvalu u ime svih novoimenovanih kardinala.

Nakon homilije Papa je pročitao obrazac imenovanja i svečano proglasio imena novih kardinala, obznanjujući prezbiterijski odnosno đakonski red svakoga pojedinog. Zatim su kardinali izgovorili ispovijest vjere pred narodom i prisegnuli vjernost i

poslušnost Papi i njegovim nasljednicima. Novi kardinali su potom prilazili Papi redosljedom imenovanja, a Sveti Otac je svakom podijelio kapicu, kardinalski biret te prsten.

Među novoimenovanim kardinalima je i čikaški nadbiskup hrvatskih korijena mons. Blase Joseph Cupich (Blaž Josip Cupić).

Na završetku konzistorija papa Franjo i novoimenovani kardinali uputili su se u samostan Mater Ecclesiae u Vatikanu, gdje su se susreli s papom u miru Benediktom XVI.

Godišnji susret odgojitelja i župnika bogoslova

U srijedu 16. studenoga u zgradi Vrhbosanskoga bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu održan je godišnji susret odgojitelja i župnika bogoslova koji se spremaju za svećeništvo u Vrhbosanskoj bogosloviji. Susretom je predsjedao vrhbosanski nadbiskup metropolit kardinal Vinko Puljić. Susret ima za cilj razmjenu iskustava te razmjenu mišljenja i sugestija između poglavara i župnika, a sve u cilju boljšega i kvalitetnijega odgoja kandidata za svećeništvo.

Nakon susreta, u podnevnim satima kardinal Puljić predslavio je misu u kapelici sjemeništa na kojoj su sudjelovali odgojitelji, župnici i bogoslovi.

Zasjedanje Povjerenstva za proučavanje đakonata žena

Pri sjedištu Kongregacije za nauk vjere 25. studenoga okupilo se Povjerenstvo za proučavanje đakonata žena, koje je 2. kolovoza ove godine ustanovio Sveti Otac. Istoga je dana pod predsjedanjem mons. Luisa Francisca Ladaria Ferreroa započelo i prvo zasjedanje Povjerenstva, koje za zadatak ima izradu ciljanog istraživanja o stanju u prvim vremenima Crkve.

Završetak Izvanredne svete godine milosrđa u Vatikanu

Na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja 20. studenoga papa Franjo slavio je misu kojom je službeno zaključena Godina milosrđa.

„Zamolimo Boga za milost da nikad ne zatvorimo vrata pomirenja i praštanja, već radije da spoznamo kako nadići zlo i razlike, otvarajući svaki mogući put nade. I kao što Bog vjeruje u nas, tako smo i mi pozvani ulijevati nadu drugima i pružati im priliku. Jer iako se Vrata milosrđa zatvaraju, istinska vrata milosrđa, koja su srce Kristovo, uvijek ostaju širom otvorena za nas. Iz probodenog boka Uskrsloga sve do kraja vremena teku milosrđe, utjeha i nada“, rekao je Sveti Otac te je na kraju propovijedi poručio: „Toliki su osjetili Božju veliku dobrotu i na tome zahvaljujemo dok se prisjećamo da smo primili milosrđe kako bismo bili milosrdni, da postanemo oruđa milosrđa. Idimo ovim putem zajedno.“

RJEČ BOŽIĆ I NJEZINE IZVEDENICE

MILE MAMIĆ

BOG JE IZVRŠIO SVOJE OBEĆANJE. Ostvarilo se ono što su proroci navješćivali: U betlehemskoj štalici rodio se Sin Božji, Bog i čovjek Isus Krist – Spasitelj svijeta.

Sam događaj Isusova rođenja, dolaska na svijet u ljudskom liku pratili su brojni neobični susreti i znakovi na nebu i na zemlji. Evanđelist Luka temeljito nas izvješćuje o tom: čim se Isus rodio, pastire obuže neobična svjetlost, obasja ih sjaj Gospodnji, anđeo im javlja radosnu vijest (rodio se Spasitelj – Krist, Gospodin), daje im znak kako će ga naći. Pastiri vide otvoreno nebo i slušaju anđeosku pjesmu: Slava Bogu na visini i mir ljudima...

Sasvim je razumljivo da je to rođenje ugrađeno u temelje naše civilizacije: postalo je povijesnim međašem. Od Kristova rođenja brojimo godine. Blagdan Kristova rođenja slavi se od IV. stoljeća, i to 25. prosinca. Bilo bi logično da se Kristov rođendan slavi 1. siječnja kad se od njegova rođenja broje godine. Kršćani u Rimu počeli su 336. godine slaviti Isusov rođendan 25. prosinca jer se u poganskom Rimu toga dana slavilo rođenje boga Sunca (*Nativitas Solis Invicti* – Rođenje nepobjedivoga Sunca). Sasvim je razumljivo da tom danu kršćani daju novi sadržaj jer nas je „pohodilo mlado Sunce s visine“, Isus je to Božansko Sunce. Latinski se taj blagdan zove *Nativitas Domini* (Rođenje Gospodino). Naš narod od davnine taj blagdan naziva *Božić*. Što to znači? To je umanjena od *Bog*. Znači, dakle, mali Bog, što sasvim dobro odgovara činjenici rođenja jer se svi rađamo kao mali. Napomenimo i to da su na takav način nastala mnoga naša prezimena: Ivić je bio mali Ive, Matić – mali Mate,

Petrić – mali Petar itd. Zatim se je tvorio posvojni pridjev od osobnoga imena pa se je dodavao nastavak –iĉ, što je onda dalo: Ivanović – Ivanov mali = Ivanov sin, Petrović – Petrov mali = Petrov sin.

Božić je dakle dan kad je Sin Božji postao malen, kada se rodio od Djevice Marije. To je blagdan bogodarja: Bog nam se daruje. Stoga je to i dan darivanja, dan dječje, i ne samo dječje radosti: dan je to posebne Božje blizine i topline obiteljskoga doma.

Iz Rima se je slavljenje Kristova rođendana proširilo po cijelom kršćanskom svijetu, najprije na Zapadu, a vrlo brzo i na Istoku i bilo gotovo općeprihvaćeno. Istodobno se na kršćanskom Istoku počeo slaviti blagdan *Θεοφάνεια* (*Theopháneia*), teofanija, pojavak, objava Boga kao Spasitelja svih ljudi u osobi Isusa Krista. Ta je riječ na staroslavenski dobro prevedena – *Bogojavljenje* i ušla je u pojedine slavenske jezike. Budući da smo i mi dionici ćirilometodske baštine, zacijelo je i ta riječ u liku *Bogojavljenje* vrlo rano došla u hrvatski jezik. Usporedo s riječju *Θεοφάνεια* (*Theopháneia*) u grč. se taj blagdan zvao i *Ἐπιφάνεια* (*Epipháneia*), u lat. *Epiphania* pored prevedenice *Apparitio Domini*. Taj se blagdan brzo proširio i na kršćanski Zapad. On je obuhvaćao sva zbivanja od Isusova rođenja do krštenja na Jordanu, cijeli Isusov skroviti život. Bio je to blagdan objave, očitovanja neizmjerne ljubavi Božje prema čovjeku, Božje blizine. Tako se kršćanski Istok i kršćanski Zapad međusobno obogaćuju: uglavnom jedni i drugi prihvaćaju oba blagdana. Neke istočne kršćanske crkve nisu prihvatile *Božić* kao poseban blagdan nego im je i to uključeno u *Bogojavljenje*.

Sasvim je razumljivo da je prihvaćanje slavljenja Kristova rođendana na kršćanskom Istoku suzilo sadržaj blagdana *Bogojavljenja*. Ono je obuhvaćalo samo poklon mudraca i Isusovo krštenje.

Kako smo već rekli, riječ *Božić* znači „mali Bog“. Tako se zove blagdan, a ne misli se obično na prvotno značenje. Da *Božić* ne znači samo blagdan, nego da još čuva i svoje prvotno značenje vidi se iz božićne pjesme *Spavaj, spavaj, Djetiću*, u kojoj ima i stih: *Spavaj, spavaj, Božiću...* Tu je jasno da se to odnosi na maloga Boga, maloga Isusa, a ne na blagdan. Blagdan ne treba spavati.

U vezi s riječju *Božić* imamo pridjev *božićni* (*božićni blagdani, božićno vrijeme*...), glagol *božićevati/božićovati*, izvedenicu *božićnica* itd. Činjenica bogodarja potakla je nastanak mnogih imena (i prezimena) u vezi s Bogom i darivanjem. Imamo naša imena: *Božidar, Božo, Božica, Darko/Darinko, Dara/Darinka*... i njihove strane predloške: *Teo, Tea, Teodor/Dorotej, Teodora/Dorotej/a*... Od imena su nastala prezimena: *Božić, Božinović, Božidarević, Todorčić, Todorović* itd.

Pjevajući božićne pjesme, primijetit ćemo mnoštvo starijih oblika (imperpekt, aorist), starijih riječi, što svjedoči o starini tih pjesama. Neke će nam riječi biti gotovo nerazumljive. Zato ih neki krivo zamjenjuju razumlji-

vima: Umjesto „U se vrime godišta“ čuje se „U sve vrime godišta“, umjesto „i tko trpi uboštvo“ može se čuti „i tko trpi ubojstvo“. U prvom slučaju radi se o staroj pokaznoj zamjenici koja se uglavnom izgubila. Čuvaju se samo njezini tragovi (danas, noćas). U današnjem jeziku to je zamjenica *taj, ta, to* ili *ovaj, ova, ovo*. Najstariji lik te pjesme je ipak ikavski s tom starom zamjenicom: *U se vrime godišta*. Riječ *uboštvo* ima vrlo zanimljivu povijest. Dolazi od pridjeva *ubog*, koji nam je također nejasan. S tim je u vezi i pridjev *bogat*, što nam se čini jasno, a zapravo nije. U korijenu tih riječi je praslavenska riječ *bog* koja je značila „materijalna dobra, imovina, imanje“. Taj se *bog* piše malim slovom. Od te riječi nastao je pridjev *ubog*, gdje prefiks *u-* znači negaciju, nemanje onog što osnova znači. To odgovara njemačkom prefiksu *un-* (*Unmensch* „nečovjek“). Tko je imao obilje materijalnih dobara, imovine, bio je *bogat*. Od toga je nastala riječ *bogatstvo, bogataš*. Budući da u hrvatskome jeziku ne postoji riječ *bog* u spomenutom značenju, riječi *ubog* i *bogat* nisu tvorbeno jasne. Kad bismo htjeli s današnjega gledišta tvorbeno objasniti riječ *bogat*, bilo bi to „koji ima obilje Boga“ /onoga pravoga, živoga, jedinoga, u srcu/. Riječ *bogatstvo* značila bi „imanje punine Boga u srcu“. Zar vam se ne čini, poštovani čitatelji, da je to bogatstvo neusporedivo bogatije od onoga praslavenskoga!?

Koje li čudesnosti!? Riječ *Betlehem* znači „kuća mesa = tijela“ (prema arapskom) i „kuća kruha“ (prema hebrejskom). Pa to je Euharistija! „Kruh koji ću ja dati tijelo je moje za život svijeta.“ (Iv 6,52)

Isus želi doći u svako ljudsko srce. Traži načina, kuca i kuca. On želi doći barem u jedan mali ugao tvoje i moje štalice, biti i u njoj Spasitelj. Otvorimo li mu, Bog je s nama i u nama. To je Božić! To je Bog-at-stvo!

Sretan vam i blagoslovljen Božić, onaj zajednički, povijesni, i onaj osobni!

TOČKA PREOKRETA ILI OKRETNA TOČKA

Onaj koga se u antičko doba smatralo poštovanja vrijednim učenjakom obično je ponosno nosio filozofski plašt. Glasoviti stanovnik sicilijanskoga grada Akragasa Empedoklo, filozof, fiziolog, liječnik, govornik i vjerski učitelj, najpoznatiji po teoriji o četirima elementima od kojih je sazdana cjelokupna priroda, filozofski je plašt ojačavao zlatnim pojasom, gradskim je ulicama klopota brončanim sandalama, a uzgoritu glavu ukrašavao lovorovim vijencem. U vrzinu kolu vlastite narcisoidnosti za sebe je tvrdio da je ni više ni manje nego božansko biće. Htio je to i dokazati pa se bacio u grotlo Etne vjerujući da će se vratiti kao bog. No umjesto toga, predaja kaže, skorašnja ognjena erupcija na Siciliji ispljunula je samo jednu njegovu sandalu.

IVICA MUSIĆ

UZA SVU SVOJU DUHOVNU ČISTOST, NE BEZ ZRNCA NASLADE, EMPEDOKLOVU RAZMETLJIVOST I ZASLIJEPLJENOST OSOBNOM VELIČINOM ISMIJAO JE CRKVENI OTAC TACIJAN U SVOME DJELU GOVOR GRČIMA. Ovaj oštroperi sangvinik nije se mogao oteti ironiji ni kada je ukazivao na gluposti, nastranosti te nakaradna učenja i mnogih drugih starogrčkih mudroslovaca. Sama

pomisao na njihov odnos prema vlastitomu izgledu u njemu je izazivala podsmjeh. Makar su druge poučavali kako čovjekovu izvanjskost treba doživljavati estetičkom Saharom, njihovo ih je ponašanje prokazivalo kao velemajestore prijetvornosti. Rijetki su naime izbjegli napasti kičerskoga egzibicionizma; uglavnom su puštali dugu kosu, uživali su u njegovanju brade i manikuri noktiju. Osim toga svaki je težio imati vlastitoga kožara

za torbu, tkalca za ogrtač te drvodjelju za štap. Učenost im je pak služila kao ulaznica na dvorove vlastodržaca gdje su se preobražavali u obične udvorice.

Najzorniji je primjer provikani Aristotel koji je, protivno učiteljskoj službi, prekomjerno laskao Aleksandru još dok je bio bezbrki mladac. Ovaj je pak, pošto se dokopao vlasti i strjelovito osvajač carstvo za carstvom, jednoga svoga prijatelja koji

mu se nije htio klanjati, na posve aristotelovski način, zatvorio u kavez i vodio ga uokolo kao medvjeda ili panteru. Nesumnjivo slijedeći učiteljeva načela, drugoga je vrlo bliskoga i dragoga prijatelja, pokazujući na jednoj gozbi snagu i moć, bez ikakva razloga usmrtio kopljem. Potom se uplašio da će na sebe navući mržnju pokojnikove rodbine pa je, tobože ojađen i neutješan, ronio suze pokajnice i iscrpljivao se glađu.

Cinični Diogen iz bačve, koji je usred bijela dana po trgovima nosao upaljenu svijeću tražeći čovjeka, hvalio se uzdržljivošću, a umro je zbog neumjerenosti zahvaćen crijevnom bolešću nakon što je „požderao“ sirova polipa. Smatrajući se izvrsnikom, bahati i mračni Heraklit držao se podalje od ljudske sitneži. Pritisnut vodenom bolešću, kao glasoviti medicinar premazao se goveđim izmetom koji mu je, stvrduvši se, izazvao žestoke bolove po cijelome tijelu od čega je naposljetku i umro.

Iako cijenjen sa svoje oštroumnosti, Platon nije umakao dionizijskoj nezasićenosti. Štoviše, kako pridodaje Teofil Antiohijski, svoju je bezbožnost potvrdio zauzimanjem za zakon po kojemu bi žene trebale biti zajedničke. Onima koji bi takvom praksom bili ožalošćeni utjeha bi bila brojno potomstvo što bi se iz navedenoga općenja porodilo. Usprkos suprotnim zakonskim odredbama Epikur i stoici otišli su korak dalje potičući incest sa sestrama i majkama te homoseksualna općenja. Takvim su naukom napunili knjižnice kako bi se još od djetinjstva učilo o gnjusnim i nedopuštenim tjelesnim sjedinjenjima.

Polemični Tacijan s jednakim žarom ismijava grčku sklonost astrologiji i proricanju. Zar je, pita on podrugljivo, djelo bogova crtež zodijskog kruga po kojemu se sedam planeta sa zvijezdama zabavlja poput onih koji se igraju kockama? A tko je pravi prorocateelj budućnosti? Ona što popivši vodu mahnita i u tamjanovu dimu pada u trans, ili možda hrast, ili pak ptice u letu? Tko god otvorenih usta zuri u nebo tražeći odgovore o svojoj sudbini, sigurno će, kategoričan je Tacijan, upasti u provaliju. Zato bi mu bolje bilo pretvoriti se u proročko drvo i letjeti poput ptica.

Makar se na prvi pogled za jednoga crkvenog oca ovakav nastup čini odveć britkim, pa čak i nedoličnim,

njega treba razumjeti u kontekstu vremena u kojemu je Tacijan živio i pisao. Riječ je naime o jednome od najtežih razdoblja u crkvenoj povijesti, kada se na javnoj sceni oko kršćana i njihova nauka spliche više društveno-političkih niti koje su se trebale ujediniti u snažan čvor te zavrnuti glavnu novu religiju i na njoj zasnovanoj kulturi. S tim u vezi sveti Augustin piše kako je rimski senat drage volje priznao trideset tisuća poganskih bogova, a odbacio je, štoviše – zabranio je štovanje kršćanskoga Boga. Imajući to na umu, žučljiva retorika kršćanskih apologeta dođe kao dječji vapaj u špilji punoj šišmiša. U tome svjetlu isticanje negativnih strana antičkih značajnika vičnu se oku čine kao fusnote onomu što su crkveni oci napisali poradi obrane svoje vjere koja se od samoga početka našla na brisanu prostoru i vjetrometini raznovrsnih otrovnih strjelica.

Iako je često klevetana i prikazivana kao antimisaona pojava, kršćanska vjera nikada nije bježala od zdrava zajedništva sa znanošću i filozofijom. Štoviše, oduvijek je ustrajala na razumu kao jamcu koji će ju čuvati od otkliznuća u površni sentimentalizam ili opaki fanatizam.

U srcu apologetike zapravo je ideja da je kršćanstvo, riječima pape Benedikta XVI., Noina arka za plovidbu u bolji svijet. Ono naime povezuje psihološko i etičko, političko i kozmičko služeći se pritom spoznajama do kojih su mukotrpnim traženjem došli poganski mudraci, ali i uzdižući se iznad uskogrudne antropocentrične teologije starih naroda prepoznajući u Kristu izvor i utok cjelokupne zbilje.

Iako je često klevetana i prikazivana kao antimisaona pojava, kršćanska vjera nikada nije bježala od zdrava zajedništva sa znanošću i filozofijom. Štoviše, oduvijek je ustrajala na razumu kao jamcu koji će ju čuvati od otkliznuća u površni sentimentalizam ili opaki fanatizam. Mnogo je primjera koji ovjerovljuju ovu tvrdnju. Primjerice Crkva je odlučno odbacila svaki nauk koji je materijalni svijet držao nečim poput pogreške ili otpatka duha. Suprotna takvim učenjima smatrala je (i još uvijek smatra) da je tvorni svijet divno Božje djelo preko kojega se može spoznati njegova tvorca. Nije li to put razmišljanja kojim su hodili i najveći umovi zapadne uljudbe? Zar i znanost ne polazi od implicitne pretpostavke da je svemir uređen? Prema tome nitko komu logika i intelektualno poštenje nešto znače ne može osporiti činjenicu da je kršćanstvo barem ravnopravan „partner“ filozofiji i znanosti.

Kršćani ne vjeruju neutemeljenim pričama, tvrdi Justin koji se sve do mučeničke smrti dostojanstveno ogrtao filozofskim plaštem jer je filozofiju smatrao najvećim blagom pred Bogom. Čak je i na Via Tiburtina otvorio filozofsku školu. Upravo će uspjeh te škole biti neposredan povod za njegov progon i smrt. On piše kako kršćani, jednako kao i grčki učenjaci, smatraju da postoje znanja koja

stječemo učenjem ili raspravljanjem i ona do kojih dolazimo opažanjem. I jedna i druga posljedak su pomnoga razumskog istraživanja. Zdravi pak razum nalaže da se časti i ljubi samo istinu, a da se bilo čije mišljenje, ako je pogrešno, odbacuje. Pravi se filozof drži sjajne Sokratove izreke: Više treba poštivati istinu nego čovjeka. Stoga predani filozofi ne mogu činiti ništa nerazumno.

Kršćanstvo je, siguran je Justin, jedina sigurna i spasonosna filozofija jer je upoznalo cjelovitu istinu. To je Krist koji je Logos osobno. Zahvaljujući dijelu Logosa, tj. ljudskomumu, grčki su filozofi dosegli samo dio istine. Zapravo sve što su mudroslovci ili zakonodavci izvrsno rekli ili domislili, to su istraživanjem i razmišljanjem uspjeli zahvaljujući dijelu Logosa koji je u njima.

Nadovezujući se na ovu misao, Atenagora će reći da filozofi u većini slučajeva nisu uspjeli drugo nego nagađati, svaki na poticaj vlastite duše. Međutim uspjeli su doći samo do približne, a ne do točne spoznaje zbilje jer ono što se odnosi na Boga nisu htjeli naučiti od Boga, nego svatko sam za sebe. Zato o Bogu, o materiji, o oblicima i o svijetu jedan tvrdi ovo, a drugi ono.

Jednako kao i Justin, ovaj se apologet neprestano pozivao na zdravi razum. Usto je izvrsno poznao Platonovu i Aristotelovu filozofiju, navlastito Aristotelovu kozmologiju. Pozivao se i na Talesa, prvoga filozofa i astronoma koji se uspio otrgnuti iz stiska mitološkoga pristupa svijetu tvrdeći da se on može objasniti i bez pozivanja na bogove. Ni kršćanski filozofi ne postupaju drukčije – oni raspravljaju o inteligibilnome i senzibilnome na temelju zdravoga uma.

Summa summarum, crkveni su oci ukazali na prevažnu dimenziju kršćanske vjere. Riječ je o razumskoj sposobnosti kojom možemo spoznati istinu o vidljivome i nadosjetnome svijetu. Međutim za spoznaju Boga nije dostatan samo čisti intelekt. Nužno je da on bude rasvijetljen milošću. Kako napisa Justin, duh, sila, milost (*pneuma, dynamis, haris*) stupovi su „prave filozofije“ s jasnim kristološkim konotacijama.

Nije li upravo to promaklo Platonu, Aristotelu i Pitagori, mudrim ljudima, koji su nam poput zida i bedema filozofije?

Tjedni molitveni program

zimski raspored (od 1. rujna do 31. svibnja)

PONEDJELJAK I SRIJEDA

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa
19 - 20 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

UTORAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa
19 - 20 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
Euharistijsko klanjanje

ČETVRTAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Krunica
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

PETAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h Križni put uz Križevac
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h Čašćenje Križa

SUBOTA

7.30 h, 13 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa
19 - 20 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
Euharistijsko klanjanje

NEDJELJA I BLAGDANI

8, 11, 18 h Sv. mise na hrvatskom
Ispovijed Prije podne za vrijeme Mise
Prije podne Sv. mise na različitim jezicima
Tijekom dana Susreti sa svjedocima
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h Krunica na Brdu ukazanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa
19 - 20 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

POTICAJ ZA LECTIO DIVINA

Iz preobilja biblijskih tekstova Crkva nam iz dana u dan nudi odabranu duhovnu hranu – misna čitanja iz Staroga i Novoga zavjeta. Iz broja u broj Glasnika mira u ovoj ćete rubrici naći kratice koje upućuju na biblijsku knjigu, poglavlje i redak misnih čitanja za razdoblje od 15. do 15. u mjesecu. Božja je riječ radosna vijest. Ona je živa i djelotvorna. Ako se izložimo njezinu djelovanju, ona ima snagu mijenjati nas.

Četvrtak, 15. 12. 2016.

Iz 54,1-10; Ps 30,2,4-6.11-13; Lk 7,24-30

Petak, 16. 12. 2016.

Iz 56,1-3a.6-8; Ps 67,2-7; Iv 5,33-36

Subota, 17. 12. 2016.

Post 49,2,8-10; Ps 72,1-4b.7-8.17; Mt 1,1-17

Nedjelja, 18. 12. 2016.

Iz 7,10-14; Ps 24,1-6; Rim 1,1-7; Mt 1,18-24
ČETVRTA NEDJELJA DOŠAŠĆA

Ponedjeljak, 19. 12. 2016.

Suci 13,2-7.24-25a; Ps 71,3-6b.16-17; Lk 1,5-25

Utorak, 20. 12. 2016.

Iz 7,10-14; Ps 24,1-4b.5-6; Lk 1,26-38

Srijeda, 21. 12. 2016.

Pj 2,8-14 (ili: Sef 3,14-18a); Ps 33,2-3.11-12.20-21; Lk 1,39-45

Četvrtak, 22. 12. 2016.

1Sam 1,24-28; Otp. pj.: 1Sam 2,1,4-8; Lk 1,46-56

Petak, 23. 12. 2016.

Mal 3,1-4.23-24; Ps 25,4-5ab.8-10.14; Lk 1,57-66

Subota, 24. 12. 2016.

Jutarnja misa: 2Sam 7,1-5.8b-12.14a.16; Ps 89,2-5.27.29; Lk 1,67-79

Nedjelja, 25. 12. 2016.

ROĐENJE GOSPODINOVO

Polnočka: Iz 9,1-6; Ps 96,1-3.11-13; Tit 2,11-14; Lk 2,1-14
Zornica: Iz 62,11-12; Ps 97,1.6.11-12; Tit 3,4-7; Lk 2,15-20
Danja misa: Iz 52,7-10; Ps 98,1-6; Heb 1,1-6; Iv 1,1-18

Ponedjeljak, 26. 12. 2016.

SV. STJEPAN PRVOMUČENIK
Dj 6,8-10; 7,54-60; Ps 31,3c-4.6ab.7b.8a.17.21ab; Mt 10,17-22

Utorak, 27. 12. 2016.

SV. IVAN, apostol i evanđelist
1Iv 1,1-4; Ps 97,1-2.5-6.11-12; Iv 20,1-8

Srijeda, 28. 12. 2016.

NEVINA DJEČICA
1Iv 1,5 – 2,2; Ps 124,2-5.7b-8; Mt 2,13-18

Četvrtak, 29. 12. 2016.

1Iv 2,3-11; Ps 96,1-3.5b-6; Lk 2,22-35

Petak, 30. 12. 2016.

SVETA OBITELJ ISUSA, MARIJE I JOSIPA
Sir 3,2-6.12-14 (ili: Kol 3,12-21); Ps 128,1-5; Mt 2,13-15.19-23

Subota, 31. 12. 2016.

1Iv 2,18-21; Ps 96,1-2.11-13; Iv 1,1-18

19 GODINA S VAMA

Radiopostaja "MIR" Međugorje djeluje od 25. studenoga 1997., a od blagdana sv. Franje 4. listopada 1999. emitira program preko interneta. Zahvaljujući satelitskom programu glas naše Radiopostaje može se čuti u cijeloj Europi, na Bliskom istoku. Svaki dan emitira uživo kronicu i sv. mise iz crkve sv. Jakova u Međugorju. Iz studija se 24 sata emitiraju svakodnevni govorni i glazbeni programi. Radiopostaja "MIR" Međugorje djeluje u sklopu Informativnog Centra "Mir" Međugorje.

Poslanje radiopostaje "MIR" Međugorje: povezati hodočasnike Kraljice Mira, naviještati zdrave vjerničke stavove, podupirati normalne općeljudske odnose, širiti ekumensko ozračje među ljudima.

RADIOPOSTAJA
mir
MEĐUGORJE

Tel.: ++387 36 653 580 uredništvo, 653 548 marketing
Fax: ++387 36 653 552, E-mail: radio-mir@medjugorje.hr
Uživo na internetu: www.radio-medjugorje.com

Jajce 87,8 Mhz, Mostar 100 MHz, Banja Luka 87,8 MHz, Hercegovina 101,5 MHz, Lašvanska dolina 100 MHz,
Split, Južna Hrvatska 101,5 MHz, Sarajevo i Srednja Bosna 96,1 Mhz,
Bugojno, Uskoplje i okolica 101,8 Mhz, Sjeverozapadna Bosna 106,7 Mhz, Žepče, Tuzla, Usora, Posavina 100,1 Mhz,
Dolina Neretve i Južna Hercegovina 98,3 Mhz, Rama, Konjic, Sjeverna Hercegovina 104,7 Mhz,
Zagreb, Lika, Bihać, Srednja Hrvatska 107,8 Mhz
Satelit za Europu i Bliski istok: EUTELSAT 16°E

